

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ім. Ю.М. Потебні

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: **Фінансове управління виробничим підприємством у напрямку
удосконалення фінансової стратегії**
**(Financial management of the manufacturing enterprise in the direction of
improving financial strategy)**

Виконав: студентка 2 курсу, групи 8.0720-уфпс-з
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми управління фінансами
підприємницьких структур
(код і назва освітньої програми)

спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

Сорока І.П.
(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів, доцент,
к.е.н. Сіліна І.В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)
Рецензент доцент кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів, доцент,
к.е.н. Шапуров О.А
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя, 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ім. Ю.М.Потебні

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)

Освітня програма Управління фінансами підприємницьких структур
(код та назва)

Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., проф.
Глуцєвський В.В.

« ____ » _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Сороці Ірині Петрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту): Фінансове управління виробничим підприємством у напрямку удосконалення фінансової стратегії

керівник роботи Сіліна І.В., к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від « ____ » _____ 2021 року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи Законодавча нормативна база. Публічна фінансова звітність підприємства, що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання. Статистичні матеріали Державної служби статистики України.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Теоретична частина. Теоретико- методичні аспекти фінансового управління виробничим підприємством

Аналітична частина.

Проектна частина.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

1. Динаміка основних показників діяльності ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.
2. Динаміка структури активів ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.
3. Динаміка пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 р.
4. Динаміка основних показників фінансової стійкості ПрАТ «ЗТР».
5. Оцінка типу фінансової стійкості підприємства ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.
6. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

7. Динаміка фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.
8. Динаміка змін основних показників ділової активності ПАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.
9. Динаміка показників рентабельності ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.
10. Етапи формування фінансової стратегії виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР»
11. Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «ЗТР»
12. Прогноз зростання чистого доходу від реалізації продукції ПрАТ «ЗТР» (2020- 2024 рр.)
13. Прогнозний сценарій показників ділової активності ПрАТ «ЗТР» на 2020 -2024 рр.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Сіліна І.В., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>		
2	<i>Сіліна І.В., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>		
3	<i>Сіліна І.В., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>		

7. Дата видачі завдання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Дослідження теоретико-методологічних засад з теми, що досліджується</i>		
2	<i>Огляд літературних джерел з теми, що досліджується</i>		
3	<i>Збір даних та дослідження статистичної інформації.</i>		
4	<i>Дослідження ефективності функціонування системи фінансового управління виробничого підприємства</i>		
5	<i>Розробка практичних та методичних рекомендацій з теми, що досліджується</i>		

Студент

_____ (підпис)

Сорока І.П.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис)

Сіліна І.В.

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

Шапуров О.О.

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Сорока І.П. Фінансове управління виробничим підприємством у напрямку удосконалення фінансової стратегії.

Кваліфікаційна випускна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 - Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник І.В. Сіліна. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, 2021.

Кваліфікаційна випускна робота магістра присвячена теоретико-методичним та практичним аспектам фінансового управління виробничим підприємством. В роботі розкрита сутність фінансового управління промисловим підприємством, досліджені фактори, що впливають на його рівень. Запропоновані шляхи поліпшення фінансового управління виробничим підприємством у напрямку удосконалення фінансової стратегії.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ.

ABSTRACT

I. Soroka. Financial management of the manufacturing enterprise in the direction of improving financial strategy.

Qualifying final work obtaining a master's degree in higher education by specialty 072 - Finance, banking and insurance, scientific supervisor I. Silina. Engineering Educational and Scientific Institute ZNU, Department of Information Economics, Entrepreneurship and Finance. 2021.

Qualifying final work obtaining a master's devoted to theoretical, methodological and practical aspects of financial management of a manufacturing enterprise. The essence of financial management of an industrial enterprise is revealed

in the work, the factors influencing its level are investigated. Ways to improve the financial management of the production enterprise in the direction of improving the financial strategy are proposed.

KEY WORDS: FINANCIAL MANAGEMENT, FINANCIAL STATUS, FINANCIAL STRATEGY, FINANCIAL RESULTS, BUSINESS ACTIVITY.

АННОТАЦИЯ

Сорока И.П. Финансовое управление производственным предприятием в направлении усовершенствования финансовой стратегии.

Квалификационная выпускная работа на соискание степени высшего образования магистра по специальности 072 – Финансы, банковское дело и страхование, научный руководитель И.В. Силина. Инженерный учебно-научный институт им. Ю.М. Потемнина ЗНУ, кафедра информационной экономики, предпринимательства и финансов, 2021.

Квалификационная выпускная работа магистра посвящена теоретико-методическим и практическим аспектам финансового управления производственным предприятием. В работе раскрыта сущность финансового управления промышленным предприятием, исследованы факторы, влияющие на его уровень. Предложены пути улучшения финансового управления производственным предприятием в направлении усовершенствования финансовой стратегии.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ФИНАНСОВОЕ УПРАВЛЕНИЕ, ФИНАНСОВОЕ СОСТОЯНИЕ, ФИНАНСОВАЯ СТРАТЕГИЯ, ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ, ДЕЛОВАЯ АКТИВНОСТЬ.

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	
1.1. Формування механізму фінансового управління виробничого підприємства.....	
1.2. Методичні підходи управління фінансовим станом виробничого підприємства	
1.3. Методика побудови фінансової стратегії виробничого підприємства	
Висновки до розділу 1.....	
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПрАТ «ЗТР»	
2.1. Організаційно – економічна характеристика ПрАТ «ЗТР»	
2.2. Аналіз управління майном ПрАТ «ЗТР» та джерелами його фінансування	
2.3. Діагностика фінансової стійкості і платоспроможності промислового підприємства ПрАТ «ЗТР»	
2.4. Дослідження управління фінансовими результатами діяльності промислового підприємства ПрАТ «ЗТР»	
2.5. Оцінка ефективності використання ресурсів і рентабельності підприємства ПрАТ «ЗТР»	
Висновки до розділу 2.....	
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПрАТ «ЗТР» У НАПРЯМУ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ	
3.1. Формування фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР»	
3.2. Оцінка ефективності впровадження фінансової стратегії виробничого підприємства ПАТ «ЗТР»	
Висновки до розділу 3.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку національної економіки характеризується динамізмом та якісними змінами в управлінні виробничим процесом. Особлива роль на виробничому підприємстві належить механізму фінансового управління, адже ефективність функціонування та розвиток залежить від того, наскільки раціонально останнє розпоряджається своїми фінансовими ресурсами. Нестача негативно впливає на виробничо-господарську діяльність, спричиняє виникнення та зростання заборгованостей перед партнерами, працівниками з оплати праці, перед бюджетами усіх рівнів зі сплати податків, зборів та платежів. Сам процес виробництва зупиняється тоді, коли відсутні фінансові джерела формування фінансових ресурсів. Тому виникає необхідність докорінної зміни господарського механізму та економічної роботи підприємства, що вимагає створення якісно нової системи управління, оновлення організації, методики діяльності, аналізу та оцінки фінансового стану.

Проблеми управління фінансовими ресурсами виникають на кожному підприємстві, оскільки забезпеченість фінансовими ресурсами є визначальним фактором здійснення виробничого процесу.

Окремі аспекти проблеми формування механізму управління фінансовими ресурсами висвітлені в сучасній фаховій літературі. Це стосується, зокрема, праць відомих вітчизняних та зарубіжних вчених економістів: Д. А. Аллахвердяна, І. Т. Балабанова, І. О. Бланк, А. М. Бірмана, Л. Д. Буряк, Г. О. Крамаренко, А. М. Поддєрьогіна, О. М. Ковалюк, Н.Г. Метеленко, І.В. Сіліна, О. О. Терещенка, Л. О. Лігоненко, В. С Пономаренко, О. Д. Василика, В. М. Опаріна, В. М. Федосова, І. В. Форкуна, С. І. Юрія та ін.

Попри значний внесок науковців у розробку питання ефективної організації механізму управління фінансовими ресурсами, залишається невирішеною низка проблем, зокрема щодо особливостей формування та

реалізації його суб'єктами господарювання, відмінність яких полягає у специфіці взаємозалежності між фінансовими ресурсами і джерелами їх формування, доходами, видатками і фінансовим результатами. А отже, у практичній діяльності механізм управління фінансовими ресурсами формується та удосконалюється, їх роль зростає як у теоретичному осягненні нових підходів, так і у розробці напрямів практичної реалізації рекомендацій щодо активізації ролі фінансових ресурсів у соціально-економічних процесах підприємств.

Важливо зауважити, що оптимальне розміщення фінансових ресурсів підприємства – це складний і комплексний процес, суть якого полягає в пошуку і реалізації на практиці найбільш ефективних рішень по формуванню, розподілу і використанню фінансових ресурсів при виборі найкращих форм їх організації з урахуванням умов і особливостей здійснення господарської діяльності. Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються швидкими змінами зовнішнього середовища, динамічністю економічних процесів, невизначеністю у виборі найбільш раціональних напрямів діяльності, високою динамічністю економічних процесів. На основі цього зростає роль та значення довгострокових планів і програм, які виражаються у вигляді стратегії розвитку підприємства. Одним з головних напрямів управління фінансами підприємств є формування та реалізація фінансової стратегія, яка дає змогу прогнозувати та моделювати можливості зростання підприємства.

Тому автор, в своєму магістерському дослідженні зробить акцент на фінансовому управлінні та удосконаленні фінансової стратегії виробничого підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово - господарська діяльність ПрАТ «ЗТР».

Предмет дослідження – механізм фінансового управління виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР».

Метою магістерською роботи є удосконалення фінансового управління виробничим підприємством у напрямку удосконалення фінансової стратегії.

В дослідженні поставлені та будуть вирішені наступні завдання:

- дослідити теоретичні аспекти формування механізму фінансового управління виробничого підприємства;
- розглянути методичні підходи управління фінансовим станом виробничого підприємства;
- дослідити методіку побудови фінансової стратегії виробничого підприємства;
- дослідити фінансовий стан виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР»;
- виявити проблемні аспекти фінансового управління ПрАТ «ЗТР»;
- запропонувати шляхи поліпшення фінансового управління виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР».

Наукова новизна:

На основі комплексного дослідження сформовано теоретико-методологічні та практичні рекомендації щодо розробки та впровадження системи управління фінансовим станом як складової фінансової стратегії підприємства;

обґрунтовано цілісність концепції діагностики фінансового стану, уточнено методичний апарат її проведення, розроблено систему діагностики фінансового стану та визначено характеристики елементів даної системи.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні матеріали Головного управління статистики, фінансова звітність аналізованого підприємства за 2018-2020 р.р., наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів за темою дослідження, довідково-нормативні матеріали, дані офіційних сайтів Верховної Ради України, власні спостереження й узагальнення автора.

Методи дослідження: аналіз, індукція, дедукція, порівняння, графічний, факторний аналіз, розрахунково-аналітичний метод, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що розроблені стабілізаційні заходи, після доопрацювання, можливо використати в фінансово – господарській діяльності ПрАТ «ЗТР» та на інших підприємствах галузі.

Матеріали магістерської роботи було апробовано в рамках: студентської науково - практичної конференції «Молода наука -2021» (Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ЗНУ, том V, с. 340-342);

Основний зміст роботи викладено на 132 сторінках комп'ютерного тексту, включаючи вступ, три розділи, висновки, рекомендації, список використаних джерел. У роботі наведено **17 таблиць, 26 рисунків, 6 додатків.**

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО- МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Формування механізму фінансового управління виробничого підприємства

Сучасний етап розвитку національної економіки характеризується динамізмом та якісними змінами в управлінні виробничим процесом. Особлива роль на промисловому підприємстві належить механізму управління фінансовими ресурсами, адже ефективність функціонування та розвиток залежить від того, наскільки раціонально останнє розпоряджається своїми фінансовими ресурсами. Нестача негативно впливає на виробничо-господарську діяльність, «спричиняє виникнення та зростання заборгованостей перед партнерами, працівниками з оплати праці, перед бюджетами усіх рівнів зі сплати податків, зборів та платежів. Сам процес виробництва зупиняється тоді, коли відсутні фінансові джерела формування фінансових ресурсів. Тому виникає необхідність докорінної зміни господарського механізму та економічної роботи підприємства, що вимагає створення якісно нової системи управління, оновлення організації, методики діяльності, аналізу та оцінки фінансового стану»[1, с.134].

Проблеми управління фінансовими ресурсами виникають на кожному підприємстві, оскільки забезпеченість фінансовими ресурсами є визначальним фактором здійснення виробничого процесу.

Важливо зауважити, що «оптимальне розміщення фінансових ресурсів підприємства – це складний і комплексний процес, суть якого полягає в пошуку і реалізації на практиці найбільш ефективних рішень по формуванню, розподілу і використанню фінансових ресурсів при виборі найкращих форм їх організації з урахуванням умов і особливостей здійснення господарської діяльності. Адже

підприємство повинно більше заробляти, отримувати прибутки і раціонально розпоряджатися результатами діяльності. Однак два зазначених шляхи – «заробляти» й «розпоряджатися заробленим» - не рівнозначні» [2, с.47]. Тому необхідно пам'ятати, що базою стійкого фінансового становища підприємства протягом тривалого часу є одержуваний прибуток. При формуванні та оптимізації розміщення фінансових ресурсів необхідно прагнути насамперед до своєчасного забезпечення фінансування за своїми зобов'язаннями, фінансової стабільності, соціального розвитку, а це досягається завдяки процесу планування показників діяльності підприємства.

Фінансові ресурси, їх обсяг та структура, складові формування і напрями використання виступають об'єктом системи управління підприємства.

Ефективне управління фінансовими ресурсами «здійснюється за допомогою механізму, спрямованого на певну організацію системи форм та методів управління, перетворень у межах фінансового механізму господарської діяльності підприємства. Традиційно в структуру фінансового механізму залучають п'ять взаємопов'язаних елементів: фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення.

Для ефективного функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємства, на нашу думку, потрібно враховувати наступні принципи механізму управління фінансовими ресурсами:

- правове регулювання управлінських дій;
- доцільність прийняття рішень по управлінню фінансовими ресурсами підприємства;
- аналіз та оцінка прийнятих управлінських рішень;
- урахування суб'єктами управління кон'юнктури ринку та ризику;
- максимізація рентабельності»[3,с.172].

Механізм фінансового управління виробничого підприємства можна зобразити як сукупність форм і методів створення та використання фондів

фінансових ресурсів з метою забезпечення різних потреб органів державної влади, господарських суб'єктів і населення. А складовими елементами механізму управління є фінансове забезпечення, фінансове регулювання та система фінансових індикаторів і фінансових інструментів, які дають змогу оцінити цей вплив.

Узагальнення підходів вітчизняних та зарубіжних вчених до організації фінансів свідчить про те, що управління фінансами можна здійснювати на основі процесного та системного підходів. Щодо процесного підходу, то управління фінансами полягає у використанні сукупності форм, методів, прийомів управління рухом фінансових ресурсів.

Фінансовий механізм, «відповідно до системного підходу, відображає зовнішню дію функціонування фінансів і визначається як сукупність методів і форм, інструментів, прийомів і важелів впливу на стан і розвиток об'єкта управління.

Структура фінансового механізму передбачає сукупність взаємопов'язаних трьох рівнів. На першому (визначальному) діють фінансові методи; функціонування фінансової системи на другому рівні забезпечують фінансові інструменти, а на третьому рівні діють фінансові важелі» [4, с. 57].

Враховуючи позиції науковців стосовно трактування понять «фінансовий механізм» та специфіку роботи виробничих підприємств, пропонуємо механізм фінансового управління виробничого підприємства визначати як систему методів, важелів, стимулів, які здійснюють управління фінансовими ресурсами з метою забезпечення ефективної господарської діяльності та соціального розвитку колективу підприємства в умовах відкритого економічного простору.

Наше розуміння механізму фінансового управління виробничого підприємства подано на рисунку 1.1.

Одним з основних елементів механізму фінансового управління є фінансове забезпечення.

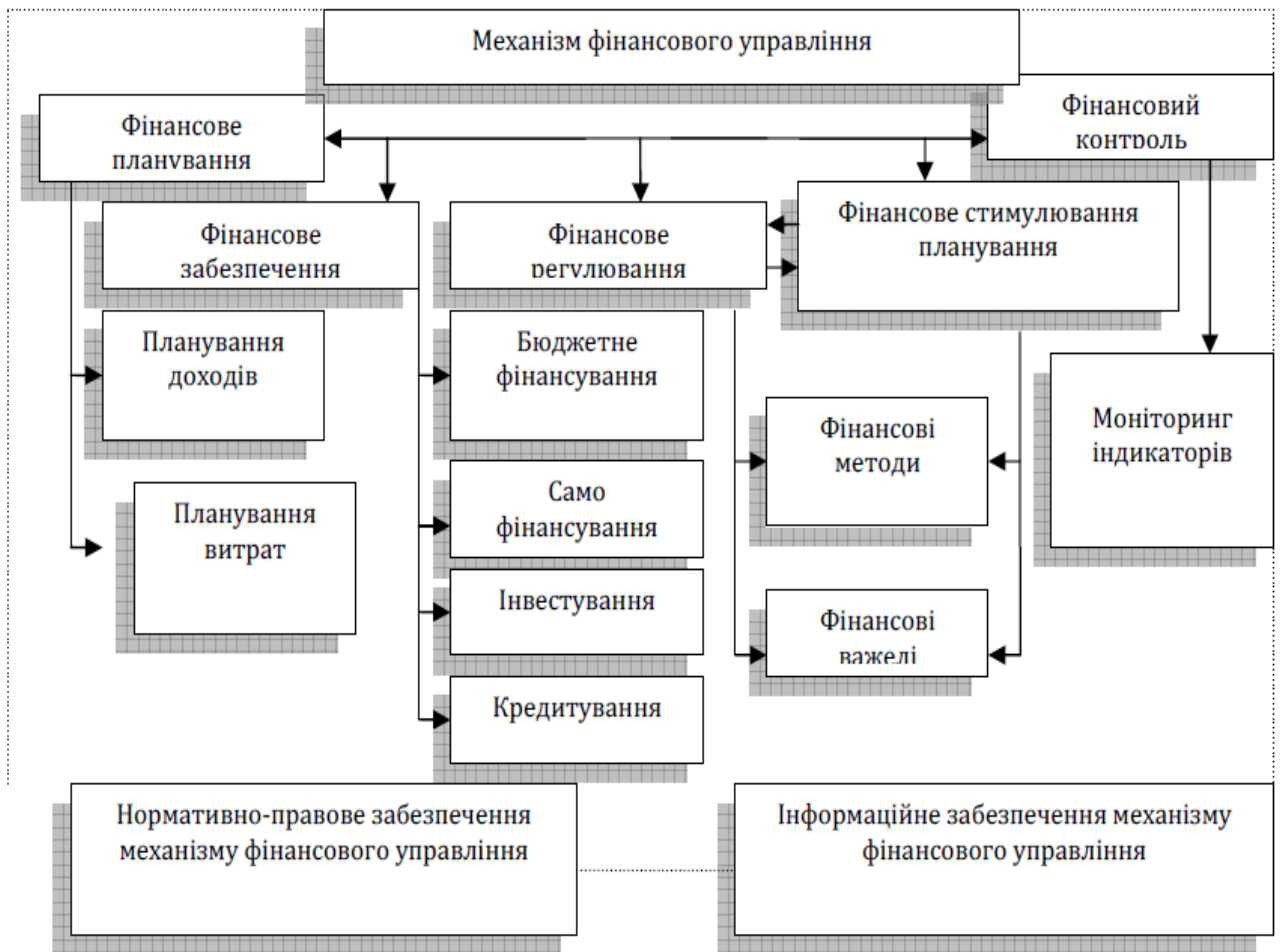

Рис. 1.1. Механізм фінансового управління виробничого підприємства[2, с.237]

У роботах українських науковців фінансове забезпечення розглядається як провідний метод фінансового механізму, покликаний забезпечувати розподільчі та перерозподільні процеси з метою утворення доходів і фондів коштів, або як форма фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства.

Додаймо, що «фінансове забезпечення розвитку виробничих підприємств пов’язане з формуванням цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективним використанням. Фінансове забезпечення виробничих підприємств здійснюється за рахунок самофінансування, інвестиційних та кредитних ресурсів» [3, с.57].

Важелями, які виконують регулюючі функції, є податки, обов'язкові платежі, норми амортизаційних відрахувань, норми використання коштів у бюджетних установах та фінансові санкції (штрафи, пеня).

Фінансове стимулювання здійснюється як у формі матеріального заохочення, пов'язаного зі збільшенням фінансових ресурсів суб'єктів (податкові пільги, державні кредити тощо), так і у вигляді певного матеріального покарання (штрафних санкцій).

Проте «можливості фінансового стимулювання виробничих підприємств в Україні тісно пов'язані з проблемою бюджетного дефіциту. Дефіцит бюджету негативно впливає, зокрема, на ефективність використання механізму фінансового стимулювання розвитку суспільного виробництва на сучасній технологічній основі. Невиконання дохідної частини бюджету створює труднощі в забезпеченні зв'язку між об'єктами фінансових стимулів та матеріальними можливостями фінансової мотивації економічних суб'єктів.

Нормативно-правове забезпечення фінансового механізму охоплює законодавчі акти, постанови, укази, накази, інструкції, норми та нормативи, методичні вказівки та інші нормативні документи, які визначають правила і норми управління фінансами суб'єктів господарювання»[7, с. 241].

Отже, механізм фінансового управління передбачає пошук, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів на основі організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на розвиток підприємств.

1.2. Методичні підходи управління фінансовим станом підприємства

Фінансове управління виробничим підприємством здійснюється за допомогою систематичного й усебічного оцінювання його фінансового стану з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливорює

критичну оцінку фінансового стану підприємства як у статичі за певний період, так і в динаміці - за ряд періодів, дає змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Аналіз фінансового стану підприємства починають з горизонтального та вертикального аналізу активів. В процесі аналізу активів слід вивчити зміни в їх складі та структурі та оцінити їх. Аналізуючи майновий стан необхідно оцінити використання основних засобів.

Для цього необхідно розрахувати наступні показники(табл.1.1) : коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття [8, с. 41].

Таблиця 1.1

Показники оцінки стану та ефективності використання основних засобів

Назва показника	Нормативне значення, динаміка показника	Порядок розрахунку	Характеристика показника
Коефіцієнт зносу основних засобів (Кзн)	Зменшення < 50%	$\frac{\text{ряд. 1012 форми №1}}{\text{ряд. 1011 форми №1}} \times 100$	Характеризує частку вартості основних засобів, списану на витрати в попередніх періодах
Коефіцієнт придатності основних засобів	Збільшення >50%	1- Кзн	Є доповненням коефіцієнта придатності до 100% (або одиниці)
Коефіцієнт оновлення основних засобів	збільшення	$\frac{\text{ряд. 260 гр. 5 форми №5}}{\text{ряд. 260 гр. 14 форми №5}} \times 100$	Визначає частину наявних на кінець звітного періоду основних засобів, яка становить нові основні засоби
Коефіцієнт вибуття	< Кон	$\frac{\text{ряд. 260 гр. 8 форми №5}}{\text{ряд. 260 гр. 3 форми №5}} \times 100$	Показує, яка частина основних засобів вибули з різних причин

Наступним кроком є «горизонтальний і вертикальний аналіз пасивів підприємства. Аналізу власного капіталу надають особливої уваги. Необхідно звертати увагу на склад і структуру джерел власних оборотних коштів, джерел інвестиційних власних коштів, правильність формування статутного капіталу, наявність резервних фондів і нерозподіленого прибутку.

Одним із етапів аналізу фінансового стану підприємства є оцінка ліквідності та платоспроможності. Ліквідність підприємства оцінюють за даними балансу на певну дату на основі ліквідності його активів.

Загальна ідея, що лежить в основі розрахунку показників ліквідності, полягає у зіставленні оборотних активів і поточних зобов'язань» (таблиця 1.2, 1.3) [9, с.27].

Таблиця 1.2

Групування активів підприємства

Групи	Умовне позначення	Сума рядків балансу	Характеристика
Високоліквідні	A1	ряд.1160 + ряд. 1165	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції
Швидколіквідні	A2	ряд.1103+ряд.1104+ ряд.1125 + ряд. 1130 + ряд.1135+ ряд.1136 + ряд. 1155 + ряд.1190	Дебіторська заборгованість, яка буде погашена за умовами договорів
Повільноліквідні	A3	ряд .1100 + ряд. 1130 + ряд.1135	Запаси (сировина й матеріали, незавершене виробництво тощо) та інші оборотні активи (зокрема, дебіторська заборгованість, строк сплати якої минув)
Важколіквідні	A4	ряд.1095	Активи, що передбачено використовувати більше одного року(або операційного циклу, якщо він перевищує рік)

«Найбільш ліквідні активи (A1) - це суми за всіма статтями коштів та їх еквівалентів, тобто гроші, які можна використати для поточних розрахунків. Сюди належать також короткострокові фінансові вкладення, цінні папери, які

можна прирівняти до грошей. Дана група розраховується в такий спосіб:

Швидко реалізовані активи (А2). До цієї групи активів відносяться активи, для обігу яких у грошову форму потрібно більше тривалий час: готова продукція, товари, дебіторська заборгованість, векселі отримані.

Повільно реалізовані активи (А3). До цієї групи ставляться витрати майбутніх періодів, а також оборотні активи, що не ввійшли в перші дві групи.

Важко реалізовані активи (А4). До цієї групи ставляться необоротні активи підприємства, вартість яких відбивається в першому розділі пасиву балансу»[10,с.35].

Таблиця 1.3

Групування зобов'язань підприємства

Групи	Умове позначення	Сума рядків балансу	Характеристика
Найбільш термінові	П1	ряд. 1615+ ряд.1620+ ряд.1621+ ряд.1625+ ряд.1630+ ряд.1690	Поточні зобов'язання за розрахунками
Короткострокові	П2	ряд. 1600 + ряд. 1610	Короткострокові кредити та позикові кошти
Довгострокові	П3	ряд. 1595	Довгострокові зобов'язання
Постійні	П4	ряд. 1495+ ряд.1665	Зобов'язання перед власниками з формування власного капіталу

Найбільш термінові зобов'язання (П1). До них прийнято відносити кредиторську заборгованість по придбаних товарах, роботам, послугам. Короткострокові пасиви (П2). До цієї групи відносять короткострокові позикові засоби. Довгострокові пасиви (П3). Ця група пасивів представлена довгостроковими зобов'язаннями підприємства: довгострокові кредити і займи.

Постійні (стійкі) пасиви –власні засоби. Поряд з поняттям «ліквідність підприємства» в економічній літературі зустрічається поняття «ліквідність балансу». Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце співвідношення відображені на рис 1.1.

Достатнім є «зіставлення підсумків перших трьох груп за активом і пасивом; виконання четвертої нерівності свідчить про виконання мінімальної умови фінансової стійкості – наявності у підприємства власного оборотних капіталу. У разі, коли одна чи декілька нерівностей мають знак, протилежний зафіксованому в оптимальному варіанті, ліквідність балансу більшою чи меншою мірою відрізняється від абсолютної.

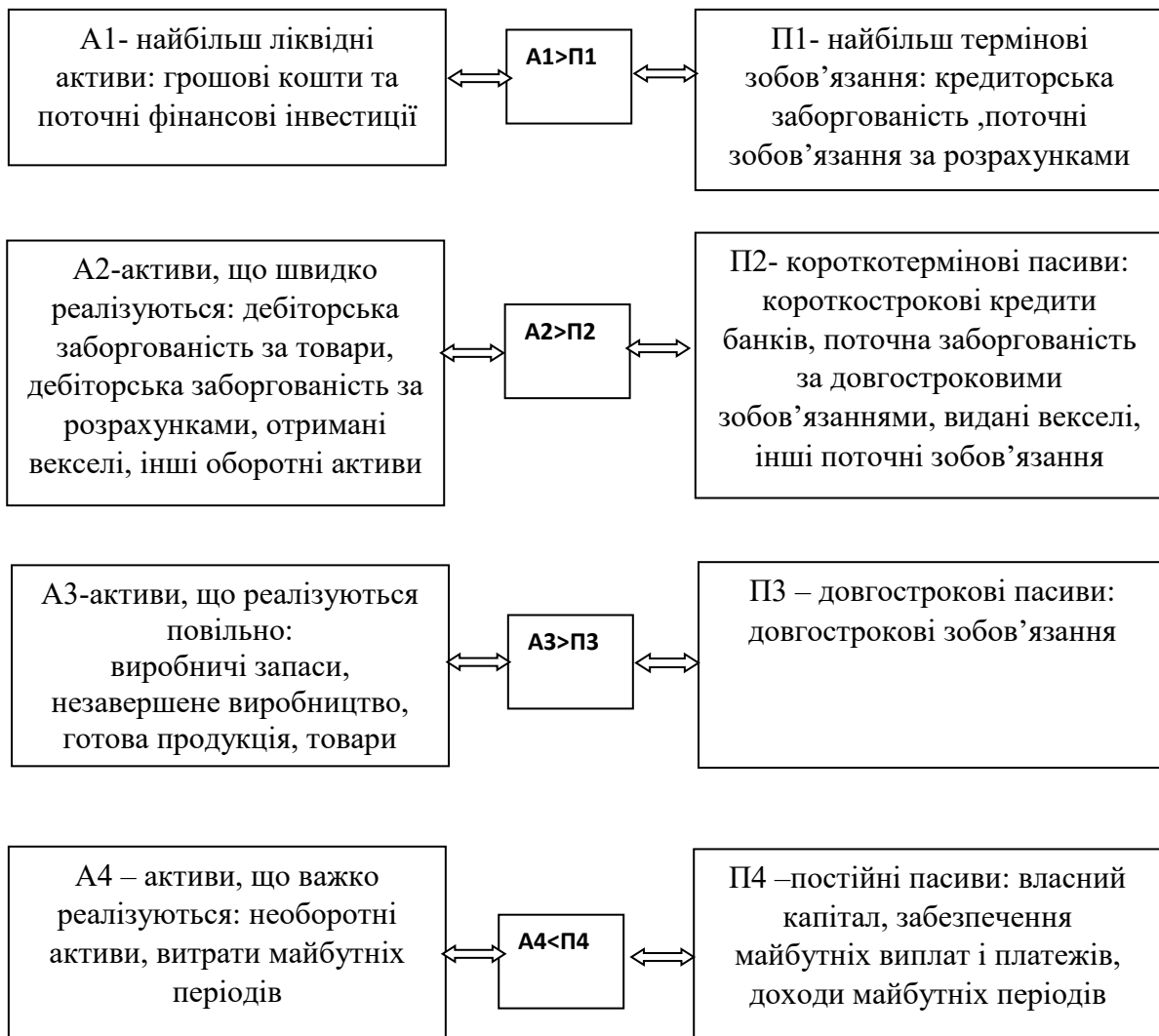

Рис.1.1. Умови ліквідності балансу

Ці співвідношення дають змогу порівнювати баланси підприємства, які належать до різних періодів, а також баланси різних підприємств і з'ясувати, який баланс ліквідніший» [11, с.75].

Загальна ідея, що лежить в основі розрахунку показників ліквідності, полягає у зіставленні оборотних активів і поточних зобов'язань (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4

Показники оцінки ліквідності

Назва показника	Норм. значення	Характеристика показника	Формула для розрахунку
Коефіцієнт загальної ліквідності	1-2	Показує, якою мірою наявних оборотних активів достатньо для задоволення поточних зобов'язань	$K_{заг} = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2}$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	Показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, але й за рахунок очікуваних фінансових надходжень	$K_{шл} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2}$
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	Характеризує негайну готовність підприємства погасити поточні зобов'язання і визначається як відношення суми грошових коштів підприємства та поточних фінансових інвестицій до суми поточних зобов'язань	$K_{аб} = \frac{A1}{П1 + П2}$

Фінансова стійкість передбачає те, що ресурси, вкладені у підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових коштів від господарювання, а одержаний прибуток забезпечувати самофінансування і незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування майна (активів). Очевидним є те, що умовою життєздатності та основою розвитку будь-якого підприємства є забезпечення його фінансової стійкості.

Коефіцієнти оцінки фінансової стійкості підприємства наведені у табл.1.5 [26].

Таблиця 1.5

Методика розрахунку показників для оцінки фінансової стійкості підприємства

Показник	Характеристика показника	Норм. знач.	Порядок розрахунку, Форма №1 «Баланс»
1	2	3	4
Коефіцієнт автономії (незалежності)	Характеризує частку власного капіталу у загальній вартості майна	>0,5	p.1495:p.1900
Коефіцієнт фінансової залежності	Характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування	<2,0	ряд.1900 : ряд.1495
Коефіцієнт фінансового ризику	Показує співвідношення залучених коштів і власного капіталу	≤0,5	$\frac{\text{ряд. 1595} - \text{ряд. 1520} + \text{ряд. 169}}{\text{ряд. 1495} + \text{ряд. 1520}}$
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти, а яка капіталізована	>0,5	$\frac{\text{ряд. 1195} - \text{ряд. 1695}}{\text{ряд. 1495} + \text{ряд. 1520}}$
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	Показує, яку частку основних засобів та необоротних активів профінансовано зовнішніми інвесторами	-	$\frac{\text{ряд. 1595}}{\text{ряд. 1095}}$
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Характеризує структуру капіталу	-	$\frac{\text{ряд. 1595}}{\text{ряд. 1595} + \text{ряд. 1495}}$
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	Є доповненням коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів	-	$\frac{\text{ряд. 1495}}{\text{ряд. 1495} + \text{ряд. 1595}}$

Важливим показником, що характеризує фінансову стійкість підприємства, є вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів.

Матеріальні оборотні кошти підприємства являють собою запаси (З), вартість яких відображується в II розділі активу балансу, їх вартість розраховують таким чином:

$$З = \text{ряд.1100} + \text{ряд. 1110} \quad (1.1)$$

Види джерел, за рахунок яких сформовані матеріальні оборотні кошти (запаси):

1. Власні оборотні кошти:

$$\text{Кв об} = \text{П1} - \text{А1} = (\text{ряд. 1615} + \text{ряд.1620} + \text{ряд.1621} + \text{ряд.1625} + \text{ряд.1630} + \text{ряд.1690}) - (\text{ряд.1160} + \text{ряд. 1165}) \quad (1.2)$$

2. Власні оборотні кошти і довгострокові позикові джерела формування коштів (функціонуючий капітал) (Квдп):

$$\text{Квдп} = \text{Кв. об} + \text{ПЗ} = (\text{ряд. 1615} + \text{ряд.1620} + \text{ряд.1621} + \text{ряд.1625} + \text{ряд.1630} + \text{ряд.1690} - \text{ряд.1160} - \text{ряд. 1165}) + \text{ряд. 1595} \quad (1.3)$$

3. Сукупна величина основних джерел формування коштів (Ко):

$$\text{Ко} = \text{Квдп} + \text{Короткострокові кредити} - \text{Необоротні активи} = \text{ряд. 1615} + \text{ряд.1620} + \text{ряд.1621} + \text{ряд.1625} + \text{ряд.1630} + \text{ряд.1690} - \text{ряд.1160} - \text{ряд. 1165} + \text{ряд.1595} + \text{ряд.1600} + \text{ряд.1610} - \text{ряд.1095} \quad (1.4)$$

«Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпечення запасів джерелами формування:

1. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів

$$\pm \text{Фв} = \text{Кв} - \text{З}. \quad (1.5)$$

2. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів

$$\pm \text{Фт} = \text{Квпз} - \text{З}. \quad (1.6)$$

3. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів

$$\pm \Phi_0 = K_0 - Z. \quad (1.7)$$

За допомогою цих показників визначають трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства:

$$C(\Phi) = \begin{cases} 1, \text{ якщо } \Phi \geq 1 \\ 0, \text{ якщо } \Phi < 0 \end{cases} \quad (1.8)$$

Отже, фінансова стійкість - це спроможність підприємства забезпечувати пропорційний розвиток при збереженні достатнього рівня плато- та кредитоспроможності [24].

У процесі функціонування підприємство може мати різну фінансову стійкість, яку поділяють на чотири типи.

Для зручності визначення типу фінансової стійкості доцільно представити розраховані показники в таблиці 1.6» [12, с.100].

Таблиця 1.6

Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості

Показник	Тип фінансової стійкості			
	Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійкий стан	Кризовий стан
$\Phi_{\text{в}} = K_{\text{в}} - Z$	$\Phi_{\text{в}} \leq 0$	$\Phi_{\text{в}} < 0$	$\Phi_{\text{в}} < 0$	$\Phi_{\text{в}} < 0$
$\Phi_{\text{т}} = K_{\text{впз}} - Z$	$\Phi_{\text{т}} \geq 0$	$\Phi_{\text{т}} \geq 0$	$\Phi_{\text{т}} < 0$	$\Phi_{\text{т}} < 0$
$\Phi_0 = K_0 - Z$	$\Phi_0 \geq 0$	$\Phi_0 \geq 0$	$\Phi_0 \geq 0$	$\Phi_0 < 0$
Стисла характеристика	Висока платоспроможність: підприємств - во не залежить від кредиторів	Нормальна платоспроможність: ефективне використання позикових коштів - висока дохідність виробничої діяльності	Порушення платоспроможності: необхідне залучення додаткових джерел	Неплатоспроможність підприємства - межа банкрутства

Далі нам необхідно провести аналіз фінансових результатів.

Аналіз фінансових результатів проводиться « шляхом порівняння фактичних даних за звітний період з фактичними даними за попередній період. В ході аналізу необхідно дати оцінку темпів зростання прибутку в цілому та окремо за кожною позицією. Тобто провести горизонтальний і вертикальний аналіз фінансових результатів» [13, с. 126].

Ділову активність підприємства доцільно оцінювати за наступними показниками (таблиця 1.7) [14, с.222].

Таблиця 1.7

Класифікація та порядок розрахунку показників ділової активності підприємства

Назва показника	Формула для розрахунку	Характеристика показника	Динаміка показника
1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{ф. 2 ряд. 2000}}{\text{ф. 1 [ряд. 1300(гр. 3) + ряд. 1300(гр. 4)]/2}}$	Показує, скільки разів за звітний період відбувається повний цикл виробництва і обігу	збільш.
Коефіцієнт оборотності ДЗ (Кобдз)	$\frac{\text{ф. 2 ряд. 2000}}{\text{ф. 1 [(ряд. 1125 + \dots) гр. 3 + (р. 1125 + \dots + ряд. 1155) гр. 4]/2}}$	Показує, скільки разів у середньому протягом звітного періоду дебіторська заборгованість перетворюється на грошові кошти	збільш.
Період оборотності ДЗ	$\frac{\text{Кількість днів у періоді}}{\text{Кобдз}}$	Цей показник дає розрахункову кількість днів для погашення кредиту, узятого дебіторами	зменш.

Продовження табл.1.7

1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності КЗ(Кобз)	$\frac{\text{ф. 2 ряд. 2000}}{\text{ф. 1}[(\text{ряд. 1610} + \dots + \text{ряд. 1630})\text{гр. 3} + (\text{ряд. 1610} + \dots + \text{ряд. 1630})\text{гр. 4}]/2}$	Показує, скільки оборотів необхідно підприємству для оплати існуючої заборгованості	збільш.
Період обороту КЗ	$\frac{\text{Кількість днів у періоді}}{\text{Кобкз}}$	Цей показник дає розрахункову кількість днів для погашення кредиту, отриманого від постачальників	зменш.
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$\frac{\text{ф. 2 ряд. 2050}}{\text{ф. 1}[(\text{ряд. 1100} + \text{ряд. 1110})\text{гр. 3} + (\text{ряд. 1100} + \text{ряд. 1110})\text{гр. 4}]/2}$	Показує, скільки оборотів за рік роблять запаси	збільш.
Період обороту запасів	$\frac{\text{Кількість днів у періоді}}{\text{Кобз}}$	Характеризує період часу, протягом якого запаси перетворюються в реалізовані товари	зменш.
Фондовіддача	$\frac{\text{ф. 2 ряд 2000}}{\text{ф. 1}(\text{ряд. 1010}(\text{ гр. 3}) + \text{ряд. 1010}(\text{ гр. 4}))/2}$	Характеризує ефективність використання основних засобів та інших нематеріальних активів	збільш.
Тривалість операційного циклу	$t_{\text{обдз}} + t_{\text{обз}}$	Показує, кількість днів у середньому потрібно для виробництва, продажу та оплати продукції підприємства	зменш.
Тривалість обороту оборотного капіталу	$t_{\text{обдз}} + t_{\text{обз}} - t_{\text{обкз}}$	Показує час функціонування коштів, починаючи з авансування в предмети праці до отримання виручки	зменш.

«Аналіз рентабельності на підприємстві необхідний для вибору варіантів формування асортименту та структури продукції, оцінки можливостей додаткового прибутку шляхом збільшення випуску більш рентабельних виробів, як інструмент інвестиційної політики та ціноутворення. Аналіз необхідний для узагальнююче оцінки рівня рентабельності підприємства і визначення основних напрямів пошуку резервів підвищення його ефективності.

Аналіз рентабельності на підприємстві здійснюють за системою показників, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності діяльності підприємства.

До основних показників рентабельності відносять(табл.1.8):

- рентабельність активів;
- рентабельність виробництва;
- рентабельність власного капіталу;
- рентабельність вкладень (інвестицій);
- рентабельність основної діяльності;
- рентабельність продукції» [26, с.196].

Таблиця 1.8

Коефіцієнти рентабельності

Показник	Призначення показника	Порядок розрахунку показника
1	2	3
Рентабельність сукупного капіталу	Показує, який прибуток отримує підприємство з кожної гривні, вкладеної в його активи	$R_{ск} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Усьогоджерел засобів}}$
Рентабельність власного капіталу	Показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками капіталу грошова одиниця	$R_{вк} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}$
Валова рентабельність реалізованої продукції	Показує ефективність виробничої діяльності	$R_{вал} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}}$

1	2	3
Операційна рентабельність реалізованої продукції	Показує рентабельність підприємства після вирахування витрат від операційної діяльності	$R_{оп} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}}$
Чиста рентабельність реалізованої продукції	Цей коефіцієнт повністю відображає вплив структури капіталу та фінансування підприємства на її рентабельність.	$R_N = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}}$
Валова рентабельність виробництва	Показує скільки гривень валового прибутку припадає на гривню витрат, що формують собівартість	$R_{пв} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість продукції}}$
Чиста рентабельність виробництва	Показує скільки гривень чистого прибутку припадає на гривню реалізованої продукції	$R_{пч} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість продукції}}$

У процесі аналізу необхідно вивчити динаміку перелічених вище показників рентабельності та провести їх порівняння із значеннями аналогічних коефіцієнтів по галузі, а також з показниками рентабельності конкурентів [16, с.59]. Дані аналізу відіграють вирішальну роль при визначенні конкурентної політики підприємства, при оцінці виконання поставлених перед ним завдань, розробки програми розвитку та управління на перспективу. Основними джерелами інформації для аналізу є звітний бухгалтерський баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Звіт про рух грошових коштів, примітки до фінансової звітності, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, які деталізують окремі статті балансу.

Таким чином, у першому розділі дипломної роботи ми з'ясували що фінансовий стан – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що

відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Також визначили, що управління фінансовим станом можна трактувати як інструмент реалізації фінансів та фінансової політики, як сукупність методів впливу на організацію і використання фінансових відносин та фінансових ресурсів, як сукупність управлінських структур і фінансового апарату на всіх рівнях управління підприємством. З'ясували, що управління фінансовим станом підприємства здійснюється за допомогою систематичного й усебічного оцінювання з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливорює критичну оцінку фінансового стану підприємства як у статичній за певний період, так і в динаміці - за ряд періодів, дає змогу визначити «більові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

1.3. Методика побудови фінансової стратегії виробничого підприємства

Сьогодні все більше підприємств визнають потребу у свідомому перспективному управлінні фінансовою діяльністю на основі наукових методик передбачення її напрямків, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства і умов зовнішнього середовища.

«Ефективним інструментом перспективного управління фінансовою діяльністю підприємства є фінансова стратегія. Кожен суб'єкт господарювання має свої особливості, тому визначити єдиний підхід до вибору фінансової стратегії неможливо. Особливе зацікавлення викликає питання розробки останньої, оскільки це об'єктивний процес, який має свою логіку, розвивається відповідно до властивих йому закономірностей та відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємств.

Кожне підприємство повинно самостійно визначати, які чинники і яким чином впливатимуть на його діяльність, та формувати таку фінансову стратегію, яка б мінімізувала ризики і сприяла збільшенню його прибутковості, підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стійкості на ринку» [17, с. 15].

Цільова орієнтація підприємства визначає спрямованість і специфіку фінансової діяльності. «Якщо загальним напрямком діяльності є обраний розвиток, особливу увагу слід звернути на фінансування нових об'єктів і отримання високого прибутку для забезпечення інвестиційних процесів, спрямованих на досягнення або підтримку позицій лідера (конкурентних переваг). У випадку, коли показники фінансового становища свідчать про вірогідне банкрутство, а підприємство прагне до виживання, необхідно зосередитися на збереженні припустимого рівня ліквідності і платоспроможності.

Фінансова стратегія розробляється у формі програми фінансування розвитку та конкретизуються у фінансовому плані (бюджеті) організації з урахуванням необхідних змін у структурі капіталу та фондів для досягнення розроблених стратегій зростання та підвищення конкурентних переваг підприємства» [18, с.15].

Огляд та узагальнення сучасних підходів до послідовності розробки фінансової стратегії підприємства свідчить про відсутність єдиної структурної побудови цього процесу, що дозволяє зробити висновок про необхідність його впорядкування.

Запропонований алгоритм побудови фінансової стратегії подано на рис.1.2.

Всі етапи процесу формування фінансової стратегії повинні виконуватися один за одним, згідно з запропонованим алгоритмом [19, с. 132].

Створення фінансової стратегії неможливе без збирання інформації про ринкове середовище функціонування підприємства (конкурентів,

постачальників, клієнтів, посередників, державні органи та служби, банківські установи) та її детального аналізу.

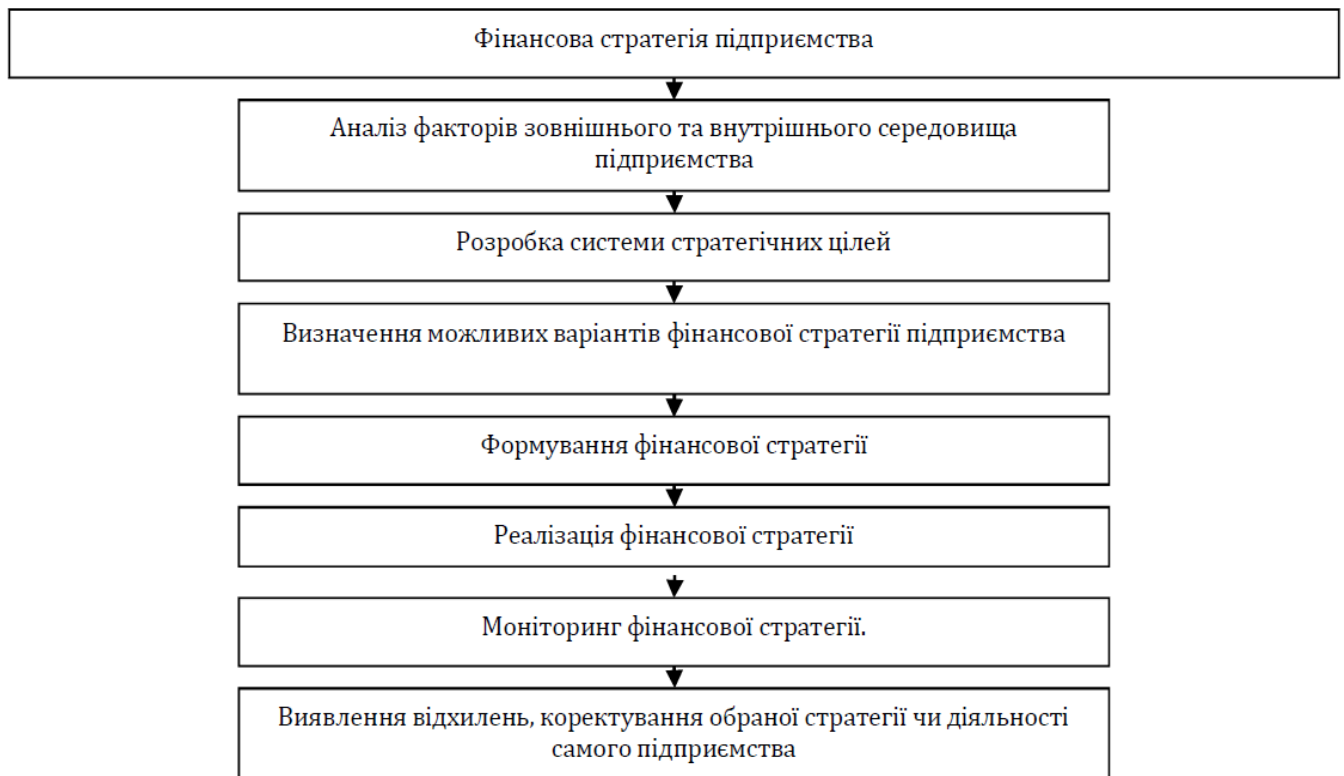

Рис. 1.2. Алгоритм побудови фінансової стратегії підприємства

На цьому етапі «фінансові менеджери повинні застосовувати відповідний фінансовий інструментарій: мікроекономічне фінансове планування, прогнозування, стратегічний і фінансовий аналіз (зокрема SWOT-аналіз, що охоплює аналіз слабких і сильних сторін підприємства, ризиків і додаткових можливостей), статистичні методи та економіко-математичне моделювання. Визначення сукупності факторів, які впливають на розробку фінансової стратегії, дає змогу відповісти на питання: чи призведе розроблена фінансова стратегія до досягнення підприємством своєї фінансової мети в умовах змін факторів зовнішнього фінансового становища. Підприємство повинне частіше за своїх конкурентів складати прогнози, це дасть йому змогу контролювати майбутню

ситуацію, на відміну від конкурентів, які зможуть лише реагувати на неї» [19,с. 133].

В основу класифікації факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, покладено різні види ризику і ступінь впливу на них менеджерів. У зовнішньому оточенні виділяють макро- і мікросередовище. Макросередовище містить фактори, які опосередковано впливають на діяльність підприємства і визначають його довгострокові рішення.

До факторів макросередовища слід зарахувати (табл. 1.9):

Таблиця 1.9.

Фактори макросередовища

Група факторів	Вияв
Економічні	Зміна економічного потенціалу країни, стадія ділового циклу, відсоткова ставка і курс національної валюти, грошова маса в обігу, інфляція та темпи її зростання, контроль за цінами та заробітною платою, ціни на всі види ресурсів, інвестиційна політику
Політичні	Податкове законодавство і політика уряду, антимонопольне, природоохоронне та зовнішньоекономічне законодавство
Технологічні	Витрати на НДДКР з різних джерел, захист інтелектуальної власності, державна політику в галузі НТП
Соціальні	Демографічна структура населення і його платоспроможність, соціальна мобільність та активність населення, релігійні та національні традиції

«У межах мікросередовища виділяють галузеве і ближнє оточення. Перше характеризується реальним і потенційним розміром галузі, її перспективами та стадіями життєвого циклу, структурою і масштабами конкуренції, структурою галузевих витрат, системою збуту продукції, тенденціями розвитку галузі» [20, с. 115].

Аналіз галузі, в якій «функціонує підприємство, дозволяє оцінити ефективність перспективних фінансових та інвестиційних заходів, що передбачені його фінансовою стратегією. Ближнє оточення складають конкуренти – аналіз їхніх дій, оцінка поточної стратегії і реальних можливостей, вивчення сильних і слабких сторін дозволить підприємству визначити конкурентну позицію; постачальники і покупці, фінансове становище яких

визначає рух фінансових ресурсів, можливість їх використання для короткострокового фінансування; банки та інші фінансові організації, політика та інтереси яких впливають на вид і розмір джерела фінансування.

Щоб ефективно впливати на зовнішні фактори, необхідно задіяти внутрішні можливості підприємства.

Найбільш важливими внутрішніми факторами є розміри підприємства, характер діяльності, цільові стратегічні орієнтири» [21, с. 288]. «Вони істотно впливають на організацію фінансових потоків, тому мають бути враховані в процесі формування фінансової стратегії» [22, с. 261].

На цьому етапі фінансові менеджери повинні застосовувати відповідний фінансовий інструментарій: мікроекономічне фінансове планування, прогнозування, стратегічний і фінансовий аналіз (зокрема SWOT-аналіз, що охоплює аналіз слабких і сильних сторін підприємства, ризиків та додаткових шансів), статистичні методи та економіко-математичне моделювання.

«Подальшим етапом формування фінансової стратегії має бути формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства. Цілі фінансової стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватися на максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства» [23, с.45]. «Визначення бажаного рівня загальної цілі фінансової стратегії є основою для побудови ієрархії цілей нижчих рівнів» [24, с. 261].

Сформована «ціль повинна відповідати рівню забезпечення ресурсами. Вибрана загальна фінансова ціль визначає період її досягнення. Період вважається похідною величиною від цілі, сформульованої в результаті внутрішньої та зовнішньої синхронізації нормативів фінансової діяльності в часі. Зовнішня синхронізація передбачає узгодження в часі цілей фінансової стратегії з цілями загальної стратегії організації, а також зі змінами кон'юнктури фінансового ринку. Умовами визначення періоду досягнення цілей є галузева належність організації, її розмір, стадії життєвого циклу товарів тощо. Зрозуміло,

що фінансова стратегія фірми, якій загрожує банкрутство, відрізнятиметься від стратегії здорової фірми» [25, с. 261].

Рис. 1.3. Методи реалізації фінансової стратегії

Після виконання аналітичної роботи, здійснення відповідних розрахунків, обговорення альтернативних варіантів розвитку подій приймається управлінське рішення щодо вибору фінансової стратегії, яку надалі деталізують за напрямками фінансової політики та реалізують згідно з планом [26, с. 134].

Наступною стадією є формування сукупності можливих варіантів фінансової стратегії підприємства. «Наявність портфеля фінансових стратегій знижує рівень ризику прийняття неправильного рішення у виборі оптимального варіанта» [27]. Найчастіше першочерговими критеріями відбору є: «забезпечення мети моделювання і наявність найменших трансакційних витрат для його здійснення. Деталізація обраного варіанта моделі фінансової стратегії здійснюється шляхом доведення загальної моделі до рівня наповнення її

суб'єктами виконавцями, розробки конкретних програм і проектів. Важливо визначити пріоритетну задачу в межах загальних стратегічних цілей розвитку. На цій фазі підприємство реалізує стратегію, досягає бажаних результатів в удосконаленні організаційної структури, управлінні персоналом і загальним менеджментом»[28, с. 134].

Для полегшення реалізації фінансової стратегії доцільно проводити її деталізацію шляхом складання тактичних планів. Тактичне планування покликане формувати механізми реалізації обраної стратегії.

«Тактичне планування має два різновиди: оперативне та поточне. Поточне планування – це різновид управлінської діяльності, який спрямований на розроблення параметрів, заходів, бюджетів та адміністративно-фінансових важелів з метою формування поточних планів функціонування конкретних сфер діяльності організації чи її діяльності загалом на річний період у напрямку досягнення завдань обраної фінансової стратегії. Оперативне планування спрямоване на формування вузьких, деталізованих, короткотермінових планів з конкретних питань діяльності підприємства, які формуються шляхом розвитку поточних планів. Оперативні і поточні плани не повинні відхилятися від фінансової стратегії підприємства, а навпаки – деталізувати і доповнювати її (рис. 1.4).

У ході реалізації стратегії досить важливо визначити відповідальних за цей процес та строки її реалізації. Але вона повинна коригуватися і бути гнучкою залежно від ситуації з метою отримання найбільш позитивного результату. Обов'язково повинні контролюватися всі етапи реалізації відповідної стратегії, особливо в умовах кризи та постійної нестачі фінансових ресурсів. Для складання прогнозних показників можна використовувати комп'ютерні програми» [25, с. 261].

Ще одним етапом є проведення моніторингу, що становить процес постійного відстеження фактичних проміжних і кінцевих результатів за

показниками, які характеризують фінансову діяльність підприємства із запланованими.

Якщо «в процесі формування і реалізації фінансової стратегії виявлено певні відхилення фактичних значень показників від планових і від визначених умов діяльності підприємства, то відбувається коригування стратегії на тому етапі, де виявлено відхилення. З огляду на вищенаведені факти є цілком зрозумілим те, що ключовим етапом формування фінансової стратегії підприємства є вибір найбільш якісного з альтернативних варіантів» [28, с. 50].

Важливим моментом формування фінансової стратегії є врахування, окрім стадії життєвого циклу підприємства і продукції, яку воно виробляє, також обраної фінансової та маркетингової політики. Тому можна виділити окремі типи фінансових стратегій (рис. 1.4).

«Експансивну стратегію (стратегія розширення) обирають у тому випадку, коли підприємство веде так звану агресивну політику: планує придбання (поглинання) інших підприємств, розширення виробництва, захоплення значної частки ринку, вихід на нові ринки збуту; її застосування є доцільним, якщо продукція суб'єкта господарювання перебуває на стадії запровадження, становлення чи піднесення і підприємство має достатній трудовий та фінансовий потенціали для здійснення перелічених вище заходів.

Стратегія поступового розвитку – характерна для більшості промислових підприємств. Такий тип стратегії передбачає спрямування суб'єкта господарювання на поступове нарощення обсягів діяльності, зростання прибутковості та покращення його основних фінансових і виробничо-економічних показників й характеристик, забезпечення стабільного фінансового стану» [18, с. 26].

Захисна стратегія – передбачає незначне зменшення виробничих потужностей, часткове чи повне згортання інвестиційної та інноваційної діяльності задля збереження певного рівня прибутковості і фінансової стійкості

підприємства при негативному впливі на його діяльність ендогенних та екзогенних факторів.

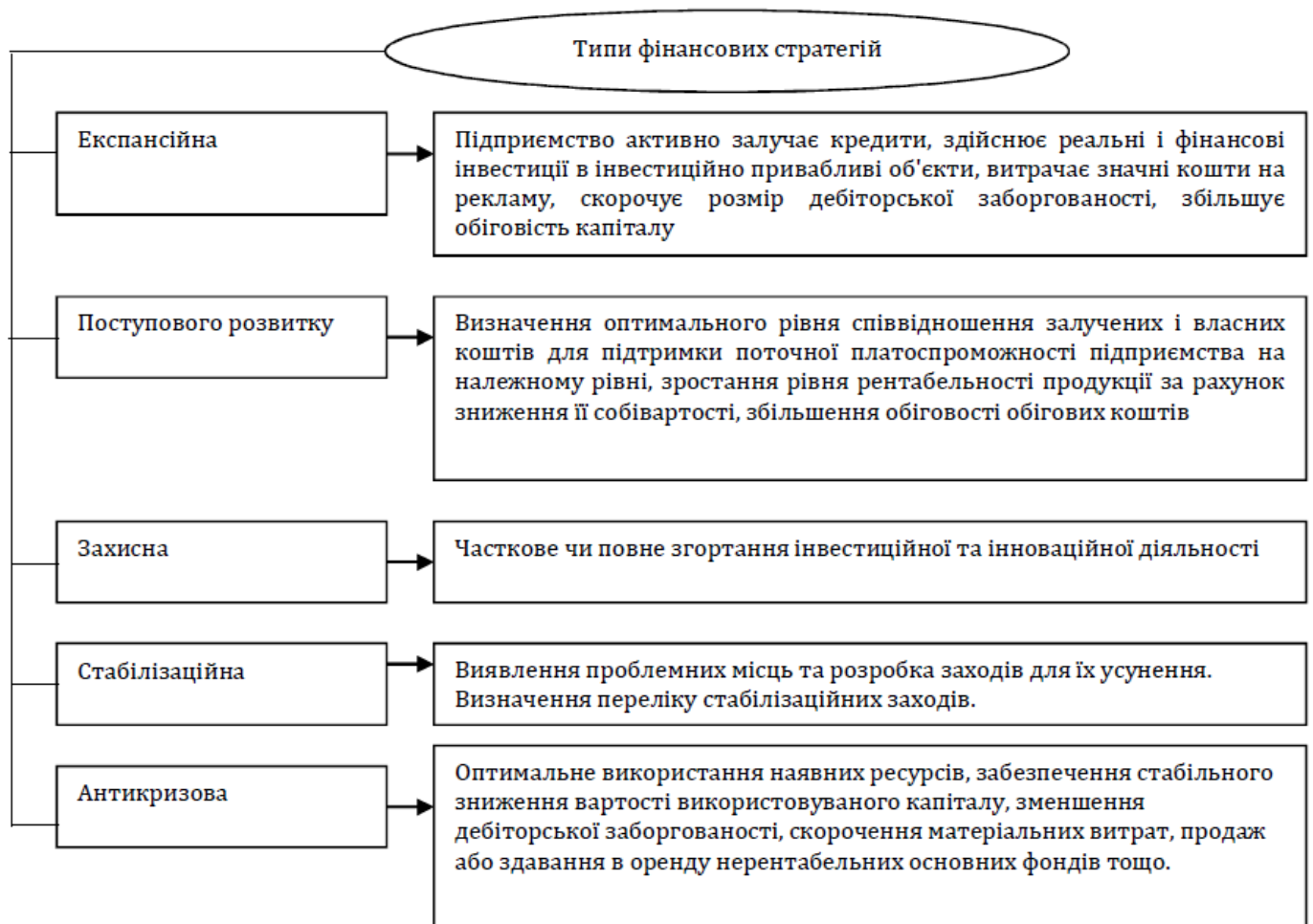

Рис. 1.4. Типи фінансових стратегій

«Стабілізаційна стратегія – виникає у разі тимчасової втрати підприємством платоспроможності, порушення структури балансу, погіршення показників діяльності.

Фінансовим менеджерам чи аналітикам у такому разі потрібно проаналізувати виробничо-господарську діяльність суб'єкта господарювання за декілька попередніх періодів, виявити проблемні місця і причини їх виникнення,

окреслити основні шляхи їх вирішення й визначити перелік стабілізаційних заходів» [29, с. 36].

Антикризову стратегію реалізують у випадках, коли підприємство перебуває у кризовому стані і потребує санації. Передбачає комплекс заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності (ліквідності), кредитоспроможності, стабілізацію його фінансового стану. Шляхами виходу підприємства з кризового стану можуть також бути повна реорганізація виробництва або злиття з іншим, фінансово стійкішим, підприємством.

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретико-методичних аспектів формування механізму фінансового управління виробничого підприємства дозволили сформулювати наступні висновки.

1. Розглянуто та уточнено поняття «механізм фінансового управління виробничого підприємства», визначено його складові елементи. Враховуючи специфіку виробничих підприємств, пропонуємо механізм фінансового управління виробничого підприємства визначати як систему методів, важелів, стимулів, які здійснюють управління фінансовими ресурсами з метою забезпечення ефективної господарської діяльності та соціального розвитку колективу підприємства в умовах відкритого економічного простору. З'ясовано, що складовими елементами механізму управління є: фінансове планування, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, та система фінансових індикаторів і фінансових інструментів, які функціонують у нормативно – правовому полі та ґрунтуються на якісному інформаційному забезпеченні.

2. Встановлено, що фінансове управління виробничим підприємством здійснюється за допомогою систематичного й усебічного оцінювання його фінансового стану, яке складається з етапів: аналіз управління майном та

джерелами його фінансування, аналіз фінансової стійкості і платоспроможності, аналіз управління фінансовими результатами діяльності виробничого підприємства, аналіз ефективності використання ресурсів і рентабельності підприємства, що дає змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та є вирішальним для прийняття управлінських рішень, які спрямовані на вирішення завдань, пов'язаних із вибором напрямку діяльності, його розвитком, поліпшенням його ефективності, конкурентоспроможності та прибутковості.

3. Встановлено, що фінансову стратегію виробничого підприємства можна визначити як одну з найважливіших функціональних стратегій підприємства, що забезпечує усі основні напрямки розвитку його фінансової діяльності і фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного корегування напрямів формування і використання фінансових ресурсів при зміні умов зовнішнього середовища. Найважливішим завданням розробки фінансової стратегії є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності підприємства. Розробка фінансової стратегії на підприємстві має здійснюватися за визначеною методикою, яка містить низку визначених етапів: аналіз середовища існування підприємства, розробка системи стратегічних цілей, визначення можливих варіантів, формування фінансової стратегії, реалізація, моніторинг та коректування фінансової стратегії. Розробка фінансової стратегії базується на конкретних принципах: збалансованості матеріальних і фінансових потоків, фінансового контролю та аналізу діяльності підприємства, прогнозування альтернативних варіантів розвитку.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПрАТ «ЗАПОРІЖТРАНСФОРМАТОР»

2.1. Організаційно – економічна характеристика ПрАТ «ЗТР»

«Приватне акціонерне товариство «Запоріжтрансформатор»(ПрАТ «ЗТР») є найбільшим в Європі підприємством з виробництва силових масляних трансформаторів і електричних реакторів з виробничою потужністю 60 тис. МВА на рік, що сконцентрована на одному виробничому майданчику. Підприємство було засноване в 1947 році як Запорізький трансформаторний завод, а в 1994 році в результаті приватизації, було перетворено на акціонерне товариство «Запоріжтрансформатор». За 70 років роботи на ринку, ПрАТ «ЗТР» здобув світову популярність і високу репутацію виробника якісних і надійних в експлуатації трансформаторів і реакторів. Відмінною рисою виробленого ПрАТ «ЗТР» обладнання є його висока експлуатаційна надійність»[30].

«У 1960-х - 1980-х роках ЗТР був серед піонерів світового трансформаторобудування в опануванні виробництва обладнання надвисоких класів напруги 750 кВ і 1150 кВ, а в 1990-х - успішно опанував випуск унікального інноваційного обладнання для гнучких керованих мереж змінного струму (FACTS) - керованих шунтуючих реакторів – КШР»[30].

Сьогодні ЗТР - це сучасне підприємство, що динамічно розвивається, має досвід поставок продукції замовникам в 88 країн світу.

«Завдяки реалізації масштабних інвестиційних програм, спрямованих на повне оновлення виробничого та випробувального комплексу, вдосконалення технології проектування і виробництва, усунення «вузьких місць» у виробничому процесі, а також поліпшення інфраструктури та умов праці, ПрАТ «ЗТР» займає

гідне місце серед лідерів галузі, маючи високий рівень технічної оснащеності та культури виробництва»[30].

«Система менеджменту, що діє на ПрАТ «ЗТР», дозволяє комплексно й успішно вирішувати питання, пов'язані із забезпеченням якості продукції, екології та безпеки праці. Система менеджменту сертифікована на відповідність міжнародним стандартам ISO 9001:2019, ISO 14001:2019, OHSAS 18001:2007.

На підприємстві ПрАТ «ЗТР» діє лінійно-функціональна організаційна структура, основний принцип якої полягає у розмежуванні повноважень і відповідальності за функціями, та в прийнятті рішень за вертикаллю. Управління здійснюється за лінійною схемою, а функціональні підрозділи допомагають лінійним керівникам в реалізації відповідних управлінських функцій. Організаційна структура управління ПрАТ «ЗТР» наведена в **Додатку А.**» [30].

«Згідно установчих, реєстраційних та дозвільних документів «ПрАТ «ЗТР» здійснює доволі широкий спектр видів діяльності, основними з яких є виробництво і реалізація високовольтного та низьковольтного електрообладнання, зокрема силових трансформаторів та реакторів, діяльність з проектування, виробництва та реалізації перемикаючих пристроїв, токопровідників та кріпильних виробів, запасних частин до електрообладнання, засобів вимірювання та контролю» [30].

«Основні види продукції та послуг:

- масляні силові трансформатори загального призначення, які використовуються у генеруючих, магістральних, розподільчих (підстанції енергосистем, промислові підприємства, сільськогосподарські, комунальні та інші) енергосистемах. Діапазони потужностей від 1000 до 1 250 000 КВА, діапазони напруги від 10 до 1 150 кВ.;

- трансформатори спеціального призначення для підприємств чорної та кольорової металургії, підприємств нафтогазової промисловості, залізниці, підприємств гірничодобувної галузі, а також інших промислових та комунальних

підприємств, що мають власні підстанції на клас напруги 35 кВ і вище, трансформатори для ліній електропередач постійного струму;

- електричні шунтуючі реактори;
- керовані шунтуючі реактори (пристрої FACTS - кероване обладнання для електричних мереж змінного струму);
- послуги з сервісного обслуговування трансформаторного обладнання, такі як шефський нагляд за монтажем, монтаж, комплектні поставки, ремонтні роботи та модернізація за місцем експлуатації і на підприємстві.» [30].

«Ринками збуту силових трансформаторів, шунтуючих реакторів та керованих шунтуючих реакторів ПрАТ «ЗТР» є Україна, країни СНД та країни Близького Сходу (Саудівська Аравія, Йорданія, Іран), Азії (Малайзія, В'єтнам, Індія), Європи (Польща, Латвія), Латинської Америки (Перу, Уругвай, Аргентина).

Основними споживачами продукції ПрАТ «ЗТР» є:

- структурні підприємства енергетики: генеруючі компанії (атомні, теплові, гідроелектростанції та об'єкти відновлюваної генерації, передаючі компанії (магістральні електричні мережі), розподільчі компанії;
- підприємства чорної та кольорової металургії;
- підприємства нафтогазової промисловості;
- залізничні компанії;
- підприємства гірничодобувної галузі;
- інші промислові та комунальні підприємства, що мають власні підстанції на клас напруги 35 кВ та вище»[30].

З 2018 р. ринок трансформаторного обладнання СНД зменшився. Чинниками, що обумовлюють зменшення ринку трансформаторного обладнання, є: нестабільна економічна та політична ситуація у світі, COVID-19.

В таблиці 2.1 проведемо аналіз основних показників діяльності ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр. за даними фінансової звітності (**Додаток Б**).

Таблиця 2.1

Аналіз основних показників діяльності ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р., тис. грн.	2019 р., тис. грн.	2020 р., тис. грн.	Відхилення 2019 р. від 2018 р.		Відхилення 2020 р. від 2019 р.	
				Абс., (+,-)	ТР, %	Абс., (+,-)	ТР, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	3590546	3947828	2717510	357282	109,95	-1230318	68,84
Середня облікова численність ПВП, чол.	4734	4834	4744	100	102,11	-90	98,14
Обсяг товарної продукції на одного робітника	758,45	816,68	572,83	58,23	107,68	-243,85	70,14
Фонд оплати праці	199492	227479	229337	27987	114,03	1858	100,82
Собівартість реалізованої продукції	2054440	2365985	1785380	311545	115,16	-580605	75,46
Валовий прибуток	1536106	1581843	932130	45737	102,98	-649713	58,93
Інші операційні доходи	937979	56590	16386	-881389	6,03	-40204	28,96
Прибуток від операційної діяльності	1331026	1408646	676626	77620	105,83	-732020	48,03
Інші фінансові доходи	14739	4820	3863	-9919	32,70	-957	80,15
Фінансові витрати	153665	212314	275344	+58649	138,17	+63030	129,69
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	1186104	1199930	402282	+13826	101,17	-797648	33,53
Чистий прибуток	912543	946942	329180	+34399	103,77	-617762	34,76

«Виходячи з проведеного аналізу можна зробити висновок, що чистий дохід від реалізації продукції ПрАТ «ЗТР» збільшився в 2019 році на 357282 тис. грн., темп росту - 109,95% порівняно з 2018 роком, а в 2020 році зменшився на 1230318 тис. грн., темп росту - 68,84% порівняно з 2019 роком.

Чисельність працівників в 2019 році зросла на 100 осіб, темп росту – 102,11%, а у 2020 зменшилась з 4834 осіб до 4744 особи, що на 90 осіб менше,

ніж в 2019 році, темп росту складає 98,14%.

Обсяг товарної продукції на одного працівника у 2019 році зріс в порівнянні з 2018 роком на 58,23 тис.грн., темп росту 107,68%, а у 2020 році зменшився на 243,85 тис.грн., темп росту – 70,14%. Це відбулося за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції» [30].

«Собівартість реалізованої продукції підприємства збільшилась в 2019 році на 311545 тис. грн., темп росту - 115,16% порівняно з 2018 роком, а в 2020 році зменшилась на 580605 тис. грн., темп росту - 75,46% порівняно з 2019 роком.

Зростання чистого доходу від реалізації продукції вплинуло на зростання валового прибутку підприємства в 2019 році на 45737 тис. грн., темп росту - 102,98% порівняно з 2018 роком, а у 2020 році навпаки зменшення на 649713 тис. грн., темп росту - 58,93% порівняно з 2019 роком.

Інші операційні доходи підприємства, які складаються з доходів від реалізації інших оборотних активів, операційної оренди активів, іноземної валюти, операційних курсових різниць, а також списання кредиторської заборгованості, строк якої минув, в 2018 році, зменшились в 2019 році на 881389 тис. грн., темп росту - 6,03%, порівняно з 2018 роком, а у 2020 році ще зменшились на 40204 тис. грн., темп росту - 28,96% порівняно з 2019 роком.

Прибуток від операційної діяльності ПрАТ «ЗТР» збільшився в 2019 році - на 77620 тис. грн., темп росту - 105,83%, а в 2020 році зменшився на 732020 тис. грн., темп росту - 48,03% порівняно з попереднім роком» [30].

Інші фінансові доходи в 2019 році зменшились на 9919 тис. грн., темп росту - 32,7% порівняно з 2018 роком, а у 2020 році ще зменшились на 957 тис. грн., темп росту - 80,155% порівняно з 2019 роком.

« Фінансові витрати ПрАТ «ЗТР» в 2019 році збільшились на 58459 тис. грн., темп росту - 138,17% порівняно з 2018 роком, а в 2020 році збільшились на 63030 тис. грн., темп росту - 129,69% порівняно з попереднім роком.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування збільшився в 2019 році порівняно з 2018 роком - на 13826 тис. грн., темп росту - 101,17%, а в 2020 році навпаки зменшився на 797648 тис. грн., темп росту - 33,53% ніж у 2019 році.

Чистий прибуток ПрАТ «ЗТР» протягом аналізованого періоду зріс у 2019 році на 34399 тис. грн., темп росту - 103,77% порівняно з 2018, а у 2020 році зменшився на 617762 тис. грн., темп росту - 34,76% у порівнянні з 2019 роком. На це вплинуло зростання обсягів реалізації продукції підприємства в 2019 році. Зростання чистого прибутку підприємства є позитивною тенденцією в його діяльності. Але у 2020 році відбулося зниження обсягів реалізації продукції підприємства, а також прибутку від звичайної діяльності до оподаткування та чистого прибутку підприємства – що є негативним» [30].

Динаміка основних показників діяльності ПрАТ «ЗТР» зображена на рис.

2.1.

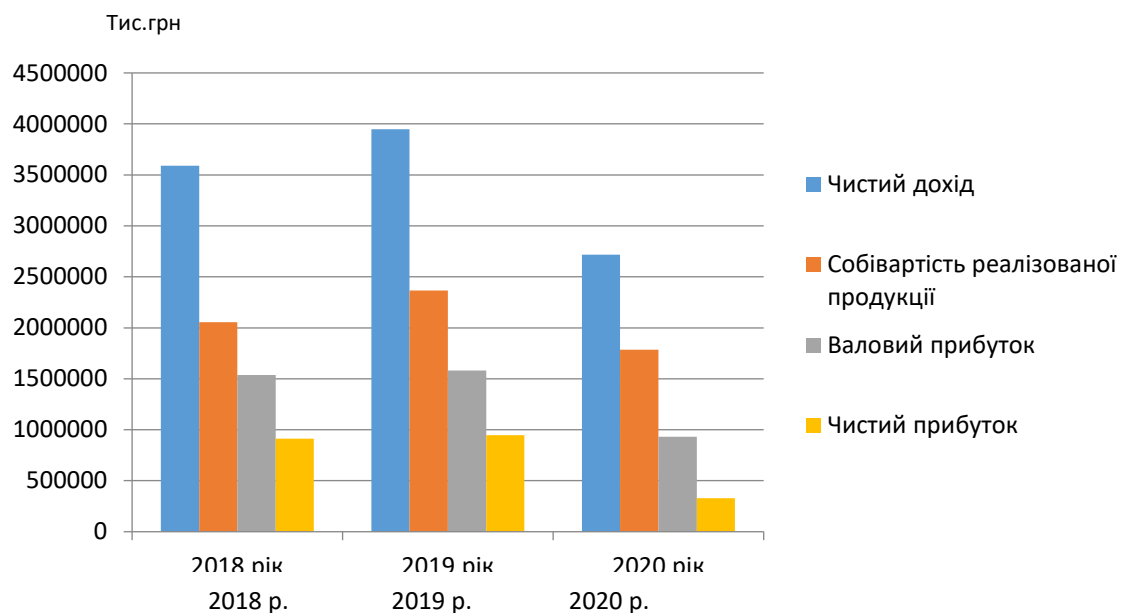

Рис.2.1 Динаміка основних показників діяльності ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

«Загалом ми можемо відмітити підвищення ефективності діяльності підприємства у 2019 році в порівнянні з 2018 роком, а у 2020 році ми спостерігаємо зниження ефективності діяльності підприємства. З'ясувати причини цього ми зможемо після більш ретельного аналізу діяльності

підприємства, що буде виконано в наступних підрозділах магістерської роботи» [30].

2.2. Аналіз управління майном ПрАТ «ЗТР» та джерелами його фінансування

«Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності і доцільності вкладення фінансових ресурсів в активи, тому для його оцінки необхідно передусім вивчити структуру майна і джерела його утворення, причини зміни складових майна і джерел. Особлива увага при цьому приділяється вивченню причин, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства» [30].

Аналіз активів ПрАТ «ЗТР» за 2018 рік наведений в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз активів ПрАТ «ЗТР» за 2018 рік

Актив	Періоди		Питома вага, %		Зміни		
	початок 2018 року	кінець 2018 року	початок 2018 року	кінець 2018 року	абсолютні відхилення, тис. грн..	відносні величини, %	темпи росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	2247,00	4442,00	0,06	0,12	2195,00	0,06	197,69
Незавершене будівництво	4589,00	7858,00	0,13	0,21	3269,00	0,08	171,24
Основні засоби:	389214,00	397561,00	10,72	10,56	8347,00	-0,17	102,14
Довгострокові фінансові інвестиції:							
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	7515,00	7350,00	0,21	0,20	-165,00	-0,01	97,80

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
- інші фінансові інвестиції	1317591,00	1314696,0	36,31	34,91	-2895,00	-1,40	99,78
Довгострокова дебіторська заборгованість	192,00	195,00	0,01	0,01	3,00	0,00	101,56
Відстрочені податкові зобов'язання	63474,00	7590,00	1,75	0,20	-55884,00	-1,55	11,96
Усього за розділом I	1784022,00	1739692,0	49,17	46,19	-44330,00	-2,98	97,52
II. Оборотні активи							
Виробничі запаси	106112,00	210884,00	2,92	5,60	104772,00	2,68	198,74
Незавершене виробництво	134909,00	215265,00	3,72	5,72	80356,00	2,00	159,56
Готова продукція	106086,00	109605,00	2,92	2,91	3519,00	-0,01	103,32
Товари	26285,00	589,00	0,72	0,02	-25696,00	-0,71	2,24
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	892711,00	776358,00	24,60	20,61	-116353,00	-3,99	86,97
Дебіторська заборгованість за розрахунками							
- за бюджетом	191685,00	248836,00	5,28	6,61	57151,00	1,32	129,82
- за виданими авансами	58689,00	40103,00	1,62	1,06	-18586,00	-0,55	68,33
Інша поточна дебіторська заборгованість	900,00	52848,00	0,02	1,40	51948,00	1,38	5872,0
Грошові кошти та їх еквіваленти:							
- в національній валюті	45831,00	114393,00	1,26	3,04	68562,00	1,77	249,60
- у т.ч. в касі	8,00	8,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
- в іноземній валюті	238428,00	192938,00	6,57	5,12	-45490,00	-1,45	80,92
Інші оборотні активи	26193,00	40887,00	0,72	1,09	14694,00	0,36	156,10
Усього за розділом II	1827829,00	2005706,0	50,38	53,25	177877,00	2,87	109,73
III. Витрати майбутніх періодів	16437,00	21060,00	0,45	0,56	4623,00	0,11	128,13
Баланс	3629088,00	3766458,0	100,00	100,0	137370,00	0,00	103,79

«На основі даних таблиці можна зробити висновок, що валюта балансу зросла протягом року на 137370 тис.грн., темп росту становив 103,79%.

Зміни в валюті балансу в 2018 році відбулись за рахунок зменшення суми необоротних активів, збільшення суми оборотних активів та витрат майбутніх періодів.

На кінець 2018 року спостерігається тенденція до зменшення загальної суми необоротних активів на 44330 тис. грн.. темп росту становить 97,52 %. Питома вага необоротних активів зменшилась протягом року з 49,18% до 46,19%, це 2,98%. Це може свідчити про розширення виробництва.

Структура активів ПрАТ «ЗТР» у 2018 році була «важкою».

Загальна сума оборотних активів зросла на 177877 тис. грн., темп росту становить 109,73%. Їх питома вага на початок аналізованого року – 50,37%, на кінець року – 53,25%, що більше на 2,88%»[30].

«Витрати майбутніх періодів зросли на 4623 тис.грн., темп росту – 128,13%. Їх питома вага на кінець року збільшилась на 0,11 %, від початку року.

Розглянемо детальніше зміни, що відбулися в складі та структурі необоротних активів підприємства.

Ми спостерігаємо збільшення нематеріальних активів, на 2195 тис. грн., темп росту складає 197,69%. Питома вага в структурі активів також на кінець 2018 року збільшилась з 0,06% до 0,12 %, що на 0,06 % більше ніж на початок року.

Незавершене будівництво на початок 2018 року 4589 тис. грн., а на кінець року – 7858 тис. грн., що на 3269 тис. грн. більше, ніж на початок 2018 року (темп росту становить 171,24 %). Питома вага за цією статтею на початок року – 0,13%, на кінець року – 0,21%, тобто зросла на 0,08%.

Спостерігається тенденція до зростання вартості основних фондів з 389214 тис. грн. на початку року, до 397561 тис. грн. на кінець року, що на 8347 тис. грн. більше ніж на початок року, темп росту становить 102,14%. Питома вага

основних засобів на початок року – 10,72% на кінець року – 10,56%, тобто вона зменшилась на 0,17%»[30].

На початок 2018 року довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств становлять 7515 тис. грн., на кінець року вони складають 7350 тис. грн., що на 165 тис. грн. менше ніж на початок року (темپ росту становить 97,80 %). Їх питома вага на початок року – 0,20%, на кінець року – 0,20%.

«Інші фінансові інвестиції протягом року зменшились на 2895 тис.грн., темп росту – 99,78%. Питома вага на початок року – 36,31%, на кінець року – 34,91%, тобто зменшилась на 1,4%.

На кінець 2018 року незначно зросла довгострокова дебіторська заборгованість, а саме на 3 тис. грн. порівняно з початком року (темп росту складає 101,56 %). Питома вага як на початок, так і на кінець року 0,01%.

Відстрочені податкові активи зменшились на 55884 тис. грн., (темп росту становить 11,96 %). А їх питома вага на кінець 2018 року порівняно з початком року зменшилась на 1,55 %.

Тепер простежимо зміни, що відбулися в складі та структурі оборотних активів підприємства» [30]..

Зросла сума виробничих запасів на кінець 2018 року порівняно з початком року на 104772 тис. грн. (темп росту становить 198,74%). А також зросла їх питома вага, яка на початок року складає 2,92 %, а на кінець року – 5,60 %, що на 2,68% менше за попередній показник.

Незавершене виробництво на кінець 2018 року збільшилось до 215265 тис. грн., що на 80356 тис. грн. більше, ніж на початок року, темп росту становить 159,56%.

«Питома вага незавершеного виробництва на кінець 2018 року також збільшилась з 3,72 % до 5,72%, що на 2,00 % менше ніж на початок року.

Вартість готової продукції протягом року зросла на 3519 тис.грн., темп

росту становить 103,52%. Питома вага зменшилась на 0,01%.

На початок 2018 року сума товарів становить 26285 тис. грн., а на кінець року – 589 тис. грн., що на 25696 тис. грн. менше, ніж на початок року темп росту становить 2,24%.

Питома вага товарів також зменшилась на кінець 2018 року порівняно з початком року на 0,71 %;

Зменшилась сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 116353 тис. грн. або на 13,03%»[30].

Питома дебіторської заборгованості на кінець 2018 року зменшилась з 24,60% до 20,61%, що на 3,99% менше, ніж на початок року;

«На кінець 2018 року поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом зросла на 57157 тис. грн., темп росту – 129,82%. А їх питома вага зросла на 1,32% в порівнянні з початком року.

Також на кінець 2018 року зменшилась дебіторська заборгованість за виданими авансами на суму 18586 тис. грн. порівняно з початком року (темп росту становить 68,33%).

Їх питома вага на кінець 2018 року зменшилась на 0,55 % в порівнянні з початком року.

Інша поточна дебіторська заборгованість на початок 2018 року становить 900 тис. грн., а на кінець року – 52848 тис. грн., що на 51948 тис. грн. більше за попередній показник. Темп росту – 5872%.

Їх питома вага на кінець 2018 року збільшилась з 0,02 % до 1,40 %, що на 1,38 % більше ніж на початок року;

Зростає сума грошових коштів в національній валюті на 68562 тис.грн., темп росту - 249,60%. Питома вага грошових коштів в національній валюті збільшилась на кінець аналізованого року на 1,77% порівняно з початком року. При цьому на кінець 2018 року порівняно з початком року зменшились сума грошових коштів в іноземній валюті на 45490 тис. грн. Їх питома вага на кінець

2018 року порівняно з початком року зменшилась. Так на початок її питома вага складає 6,57%, а на кінець року – 5,12 %, що на 1,45 % більше за початкове значення. Інші оборотні активи протягом року зросли на 14694 тис. грн. Темп росту – 156,10%. Питома вага зменшилась на 0,36%»[30]..

Приріст активів є свідченням зміцнення економічного потенціалу підприємства, його ваги на ринку.

Аналіз активів за 2019 рік наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз активів ПрАТ «ЗТР» за 2019 рік

Актив	Періоди		Питома вага, %		Зміни		
	початок 2019 року	кінець 2019 року	початок 2019 року	кінець 2019 року	абсолютні відхилення, тис. грн..	відносні величини, %	темпи росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	4442,00	5 994,00	0,12	0,16	1 552,00	0,04	134,94
Незавершене будівництво	7858,00	2 986,00	0,21	0,08	-4 872,00	-0,13	38,00
Основні засоби:	397561,00	817 211,00	10,56	20,64	419 650,00	10,09	205,56
Довгострокові фінансові інвестиції:							
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	7350,00	4 313,00	0,20	0,11	-3 037,00	-0,09	58,68
- інші фінансові інвестиції	1314696,0	927 852,00	34,91	23,44	-386 844,00	-11,5	70,58
Довгострокова дебіторська заборгованість	195,00	17 553,00	0,01	0,44	17 358,00	0,44	9001,5
Відстрочені податкові зобов'язання	7590,00	0,00	0,20	0,00	-7 590,00	-0,20	0,00
Усього за розділом I	1739692,0	1 775 909,00	46,19	44,86	36 217,00	-1,33	102,08
II. Оборотні активи							
Виробничі запаси	210884,00	138 257,00	5,60	3,49	-72 627,00	-2,11	65,56
Незавершене виробництво	215265,00	191 668,00	5,72	4,84	-23 594,00	-0,87	89,04
Готова продукція	109605,00	168 847,00	2,91	4,26	59 242,00	1,35	154,05
Товари	589,00	666,00	0,02	0,02	77,00	0,00	113,07

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	776358,00	1 274 410	20,61	32,19	498 052,00	11,58	164,15
Дебіторська заборгованість за розрахунками							
- за бюджетом	248836,00	244 450,00	6,61	6,17	-4 386,00	-0,43	98,24
- за виданими авансами	40103,00	28 161,00	1,06	0,71	-14 942,00	-0,43	65,33
Інша поточна дебіторська заборгованість	52848,00	3 065,00	1,40	0,08	-49 783,00	-1,33	5,80
Грошові кошти та їх еквіваленти:							
- в національній валюті	114393,00	61 622,00	3,04	1,56	-52 771,00	-1,48	53,87
- у т.ч. в касі	8,00	6,00	0,00	0,00	-2,00	0,00	75,00
- в іноземній валюті	192938,00	37 079,00	5,12	0,94	-155 859,00	-4,19	19,22
Інші оборотні активи	40887,00	313,00	1,09	0,01	-40 574,00	-1,08	0,77
Усього за розділом II	2005706,0	2 148 538,00	53,25	54,27	142 832,00	1,02	107,12
III. Витрати майбутніх періодів	21060,00	34 508,00	0,56	0,87	13 448,00	0,31	163,86
Баланс	3766458,0	3 958 955,00	100,0	100,0	192 497,00	0,00	105,11

«За даними таблиці 2.3 можна зробити висновок, що валюта балансу зросла протягом року на 192497 тис. грн., темп росту становив 105,11%.

Зміни в валюті балансу в 2019 році відбулись за рахунок збільшення суми необоротних активів, збільшення суми оборотних активів та витрат майбутніх періодів.

На кінець 2019 року спостерігається тенденція збільшення загальної суми необоротних активів на 36212 тис. грн., темп росту становить 102,08 %. Питома вага необоротних активів зменшилась протягом року з 46,19% до 44,86%, це 1,33%.

Структура активів ПрАТ «ЗТР» у 2019 році була «важкою».

Загальна сума оборотних активів зросла на 142832 тис. грн., темп росту

становить 107,12%. Їх питома вага на початок аналізованого року – 53,25%, на кінець року – 54,27%, що більше на 1,02%.

Витрати майбутніх періодів зросли на 13448 тис.грн., темп росту – 163,86%. Їх питома вага на кінець року збільшилась на 0,31 %, від початку року.

Розглянемо детальніше зміни, що відбулися в складі та структурі необоротних активів підприємства» [30].

«Ми спостерігаємо збільшення нематеріальних активів, на 1552 тис. грн., темп росту складає 134,94%. Питома вага в структурі активів також на кінець 2019 року збільшилась з 0,12% до 0,16%, що на 0,04 % більше ніж на початок року. Незавершене будівництво на початок 2019року 7858 тис. грн., а на кінець року – 2986 тис. грн., що на 4872 тис. грн. менше, ніж на початок 2019 року (темп росту становить 38%). Питома вага за цією статтею на початок року – 0,21%, на кінець року – 0,08%, тобто зменшилась на 0,13%.

Спостерігається тенденція до зростання вартості основних фондів з 397561 тис. грн. на початку року, до 817211 тис. грн. на кінець року, що на 419650 тис. грн. більше ніж на початок року, темп росту становить 205,56%. Питома вага основних засобів на початок року – 10,56% на кінець року – 20,64%, тобто вона зросла на 10,09%.

На початок 2019 року довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств становлять 7350 тис. грн., на кінець року вони складають 4313 тис. грн., що на 3037 тис. грн. менше ніж на початок року (темп росту становить 58,68%). Їх питома вага на початок року – 0,20%, на кінець року – 0,11%, що є меншим на 0,09%.

Інші фінансові інвестиції протягом року зменшились на 386844тис.грн., темп росту – 70,58%. Питома вага на початок року – 34,91%, на кінець року – 23,44%, тобто зменшилась на 11,5%»[30]..

На кінець 2019 року значно зросла довгострокова дебіторська заборгованість, а саме на 17358 тис. грн. порівняно з початком року (темп росту

складає 9001,5 %). Питома вага на початок року – 0,01%, на кінець року – 0,44%. Відстрочені податкові активи зменшились на початок 2019 року становлять 7590 тис.грн., а на кінець року залишків за цією статтею немає.

«Тепер простежимо зміни, що відбулися в складі та структурі оборотних активів підприємства.

Зменшилась сума виробничих запасів на кінець 2019 року порівняно з початком року на 72627 тис. грн. (темп росту становить 65,56%). А також зменшилась їх питома вага, яка на початок року складає 5,60 %, а на кінець року – 3,49 %, що на 2,11% менше за попередній показник.

Незавершене виробництво на кінець 2019 року зменшилось до 191668 тис. грн., що на 23594 тис. грн. менше, ніж на початок року, темп росту становить 89,04%. Питома вага незавершеного виробництва на кінець 2019 року також зменшилась з 5,72 % до 4,84%, що на 0,87 % менше ніж на початок року. Вартість готової продукції протягом року зросла на 59242 тис.грн., темп росту становить 154,05%. Питома вага становить на початок року – 2,91%, а на кінець року – 4,26%, що є більше на 1,35%.

На початок 2019 року сума товарів становить 589тис. грн., а на кінець року – 666тис. грн., що на 77 тис. грн. більше, ніж на початок року темп росту становить 2,24%. Питома вага становить 0,02% як на початок, так і на кінець року.

Зросла сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 498052 тис. грн. , темп росту – 164,15%. Питома дебіторської заборгованості на кінець 2019 року зросла з 20,61% до 32,19%, що на 11,58% менше, ніж на початок року.»[30].

На кінець 2019 року поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом зменшилась на 4386тис. грн., темп росту – 98,24%. А їх питома вага зменшилась на 0,43% в порівнянні з початком року.

«Також на кінець 2019 року зменшилась дебіторська заборгованість за виданими авансами на суму 14942 тис. грн. порівняно з початком року (темп

росту становить 65,33%). Їх питома вага на кінець 2019 року зменшилась на 0,43 % в порівнянні з початком року.

Інша поточна дебіторська заборгованість на початок 2019 року становить 52848 тис. грн., а на кінець року – 3065 тис. грн., що на 49783 тис. грн. менше за попередній показник. Темп росту – 5,80%.

Їх питома вага на кінець 2019 року зменшилась з 1,40 % до 0,08 %, що на 1,33 % менше, ніж на початок року.

Зменшується також сума грошових коштів в національній валюті на 52771 тис.грн., темп росту – 53,87%.

Питома вага грошових коштів в національній валюті зменшилась на кінець аналізованого року на 1,48% порівняно з початком року. При цьому на кінець 2019 року порівняно з початком року зменшились сума грошових коштів в іноземній валюті на 155859 тис. грн. Їх питома вага на кінець 2019 року порівняно з початком року зменшилась на 4,19 % більше за початкове значення.

Інші оборотні активи протягом року зменшились на 40574 тис. грн. Темп росту – 0,77%. Питома вага зменшилась на 1,08%»[30].

Аналіз активів підприємства за 2020 рік представлений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз активів ПрАТ «ЗТР» за 2020 рік

Актив	Періоди		Питома вага, %		Зміни		
	початок 2020 року	кінець 2020 року	початок 2020 року	кінець 2020 року	абсолютні відхилення, тис. грн..	відносні величини, %	темпи росту,%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	5 994,00	6 556,00	0,15	0,18	562,00	0,03	109,38
Незавершене будівництво	2 986,00	17 165,00	0,08	0,48	14 179,00	0,41	574,85
Основні засоби	817 211,00	793 474,00	20,64	22,27	-23 737,00	1,63	97,10

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові фінансові інвестиції							
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	4 313,00	336 399,00	0,11	9,44	332 086,00	9,33	7 799,65
інші фінансові інвестиції	927 852,00	927 843,00	23,44	26,04	-9,00	2,60	100,00
Довгострокова дебіторська заборгованість	17 553,00	39 932,00	0,44	1,12	22 379,00	0,68	227,49
Усього за розділом 1	1 775 909,00	2 121 369,00	44,86	59,53	345 460,00	14,68	119,45
Оборотні активи							
Запаси	138 257,00	51 804,00	3,49	1,45	-86 453,00	-2,04	37,47
Незавершене виробництво	191 668,00	141 832,00	4,84	3,98	-49 836,00	-0,86	74,00
Готова продукція	168 847,00	167 652,00	4,26	4,70	-1 195,00	0,44	99,29
Товари	666,00	785,00	0,02	0,02	119,00	0,01	117,87
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1 274 410,00	476 602,00	32,19	13,38	-797 808,00	-18,82	37,40
Дебіторська заборгованість за розрахунками							
з бюджетом	244 450,00	457 343,00	6,17	12,83	212 893,00	6,66	187,09
за виданими авансами	28 161,00	8 202,00	0,71	0,23	-19 959,00	-0,48	29,13
Інша поточна дебіторська заборгованість	3 065,00	3 037,00	0,08	0,09	-28,00	0,01	99,09
Грошові кошти та їх еквіваленти							
Готівка	6,00	9,00	0,00	0,00	3,00	0,00	150,00
Рахунки в банках	98 695,00	79 972,00	2,49	2,24	-18 723,00	-0,25	81,03
Витрати майбутніх періодів	34 508,00	41 869,00	0,87	1,18	7 361,00	0,30	121,33
Інші оборотні активи	313,00	12 833,00	0,01	0,36	12 520,00	0,35	4 100,00
Усього за розділом 2	2 183 046,00	1 441 946,00	55,14	40,47	-741 100,00	-14,68	66,05
Баланс	3 958 955,00	3 563 315,00	100,00	100,00	-395 640,00	0,00	90,01

«За даними таблиці 2.4 можна зробити висновок, що валюта балансу зменшилась протягом року на 395640 тис.грн., темп росту становив 90,01%.

Зміни в валюті балансу в 2020 році відбулись за рахунок збільшення суми необоротних активів, зменшення суми оборотних активів та витрат майбутніх періодів.

На кінець 2020 року спостерігається тенденція збільшення загальної суми необоротних активів на 345460 тис. грн.. темп росту становить 119,45%. Питома вага необоротних активів зросла протягом року з 44,86% до 59,53%, це 14,68%. Структура активів ПрАТ «ЗТР» у 2020 році продовжує залишатися «важкою».

Загальна сума оборотних активів зменшилась на 741100 тис. грн., темп росту становить 66,05%. Їх питома вага на початок аналізованого року – 55,14%, на кінець року – 40,47%, що менше на 14,68%.

Розглянемо детальніше зміни, що відбулися в складі та структурі необоротних активів підприємства» [30].

Ми спостерігаємо збільшення нематеріальних активів на 562 тис. грн., темп росту складає 109,38%. Питома вага в структурі активів також на кінець 2020 року збільшилась з 0,18% до 0,18%, що на 0,03 % більше ніж на початок року.

«Незавершене будівництво на початок 2020 року 2986 тис. грн., а на кінець року – 17165 тис. грн., що на 14179 тис. грн. менше, ніж на початок 2020 року (темп росту становить 574,85%). Питома вага за цією статтею на початок року – 0,08%, на кінець року – 0,48%, тобто зросла на 0,41%.

Спостерігається зменшення вартості основних засобів з 817211 тис. грн. на початку року, до 793474 тис. грн. на кінець року, що на 23737 тис. грн. більше ніж на початок року, темп росту становить 97,10%. Питома вага основних засобів на початок року – 20,64% на кінець року – 22,27%, тобто вона зросла на 1,63%.

На початок 2020 року довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств становлять 4313 тис. грн., на кінець року вони складають 336339 тис. грн., що на 332086 тис. грн. більше ніж на початок року (темп росту становить 7799%). Їх питома вага на

початок року – 0,11%, на кінець року – 9,44%, що є більшим на 9,33%.

Інші фінансові інвестиції протягом року зменшились на 9 тис.грн. Питома вага на початок року – 23,44%, на кінець року – 26,04%, тобто зменшилась на 2,60%»[30].

На кінець 2019 року продовжує зростати довгострокова дебіторська заборгованість, а саме на 22379 тис. грн. порівняно з початком року (темп росту складає 227,49 %). Питома вага на початок року – 0,44%, на кінець року – 1,12%.

«Тепер простежимо зміни, що відбулися в складі та структурі оборотних активів підприємства.

Зменшилась сума виробничих запасів на кінець 2020 року порівняно з початком року на 86453 тис. грн. (темп росту становить 37,47%). А також зменшилась їх питома вага, яка на початок року складає 3,49 %, а на кінець року – 1,45 %, що на 2,04% менше за попередній показник.

Незавершене виробництво на кінець 2019 року зменшилось до 141832 тис. грн., що на 49836 тис. грн. менше, ніж на початок року, темп росту становить 74%.

Питома вага незавершеного виробництва на кінець 2020 року також зменшилась з 4,84 % до 3,98%, що на 0,86 % менше ніж на початок року.

Вартість готової продукції протягом року зменшилась на 1195 тис.грн., темп росту становить 99,29%. Питома вага становить на початок року – 4,26%, а на кінець року – 4,70%, що є більше на 0,44%»[30].

На початок 2020 року сума товарів становить 666тис. грн., а на кінець року – 785тис. грн., що на 119 тис. грн. більше, ніж на початок року темп росту становить 117,87%. Питома вага становить 0,02% як на початок, так і на кінець року.

«Стала меншою сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 797808 тис. грн. , темп росту – 37,40%.

Питома дебіторської заборгованості на кінець 2020 року зменшилась з

32,19% до 13,38%, що на 18,82% менше, ніж на початок року;

На кінець 2020 року поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом збільшилась на 212893 тис. грн., темп росту – 187,09%. А їх питома вага збільшилась на 6,66% в порівнянні з початком року.

Також на кінець 2019 року зменшилась дебіторська заборгованість за виданими авансами на суму 19959 тис. грн. порівняно з початком року (темп росту становить 29,13%).

Їх питома вага на кінець 2020 року зменшилась на 0,48 % в порівнянні з початком року.

Інша поточна дебіторська заборгованість на початок 2020 року становить 3065 тис. грн., а на кінець року – 3037 тис. грн., що на 28 тис. грн. менше за попередній показник. Темп росту – 99,09%.

Їх питома вага на кінець 2020 року зросла з 0,08 % до 0,09 %, що на 0,01 % більше, ніж на початок року» [30].

Зменшується також сума грошових коштів на рахунках у банках на 18723 тис.грн., темп росту – 81,03%. Питома вага грошових коштів зменшилась на кінець аналізованого року на 0,25% порівняно з початком року. Витрати майбутніх періодів зросли на 7361 тис.грн., темп росту – 121,33%. Питома вага також стала більшою на 1,18%.

«Інші оборотні активи протягом року зросли на 12520 тис. грн. Темп росту – 4100%. Питома вага зросла на 0,35%.

Наочно динаміку структури активів ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр. ми можемо спостерігати на рис. 2.2.

Підсумовуючи сказане ми можемо зробити висновок, що протягом 2018 та 2019 років ми спостерігаємо збільшення вартості активів підприємства, за рахунок зростання вартості необоротних та оборотних активів. Це може свідчити про розширення підприємством господарського обороту і в цілому є позитивною характеристикою» [30].

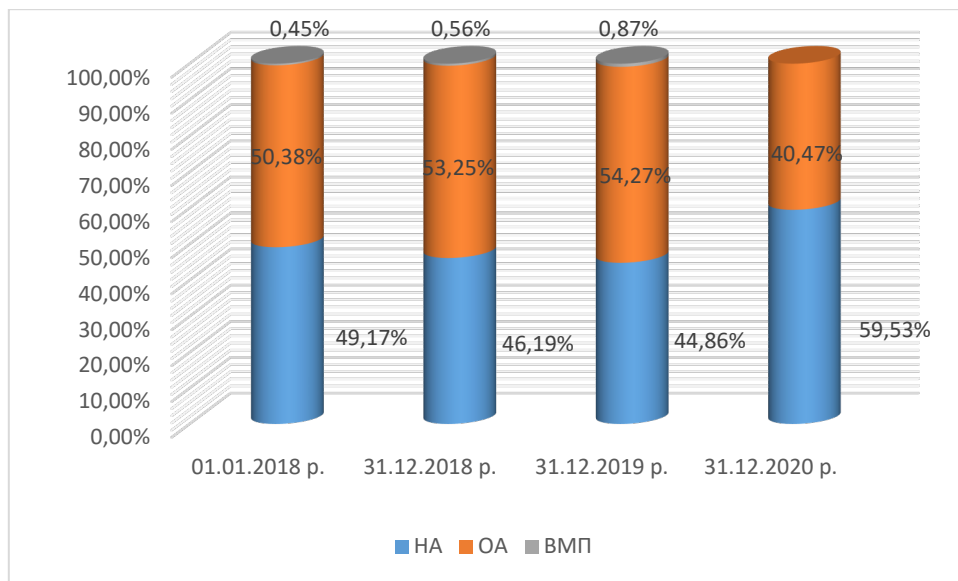

Рис.2.2. Динаміка структури активів ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

«А у 2020 році вартість активів зменшилась за рахунок зменшення вартості оборотних активів і це навпаки може свідчити про зменшення господарського обороту.

Протягом 2018-2020 рр. вартість активів підприємства зменшилась за рахунок зменшення вартості оборотних активів.

В структурі активів на початку 2018 року найбільшу питому вагу займали необоротні активи – 50,38%, а в кінці 2020 року найбільшу питому вагу також займають необоротні активи – 59,53%.

Склад структура, технічний рівень використовуваного на підприємстві обладнання безпосередньо впливають на обсяг виробництва і споживчі властивості продукції, що випускається, виконуваних робіт, послуг, що надаються» [30].

Ефективне використання основних засобів покращує техніко-економічні показники виробництва, в тому числі сприяє збільшенню випуску продукції, зниження її собівартості та трудомісткості виготовлення, зростанню прибутку.

«Розмір і динаміка основних засобів - об'єкти фінансового, управлінського та інвестиційного аналізу.

Проведемо аналіз стану основних засобів ПрАТ «ЗТР» за 2018 – 2020 роки (табл. 2.5 та 2.6). З цією метою розраховуються такі показники:

- 1) коефіцієнт зносу;
- 2) коефіцієнт придатності;
- 3) коефіцієнт оновлення;
- 4) коефіцієнт вибуття. » [30].

Таблиця 2.5

Показники стану основних засобів ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.

№ з/п	Показник	Поч. 2018 року	Кінець 2018 року	Кінець 2019 року	Кінець 2020 року	Зміни		
						За 2018 рік	За 2019 рік	За 2020 рік
1	Коефіцієнт зносу	0,38	0,40	0,06	0,12	0,02	-0,34	0,06
2	Коефіцієнт придатності	0,62	0,60	0,94	0,88	-0,02	0,34	-0,06

«Незважаючи на умовність цих показників, вони мають аналітичне значення. Прийнято вважати, що значення коефіцієнту зносу більш ніж 50% (відповідно коефіцієнта придатності менше, ніж 50%) є небажаним.

На підприємстві ПрАТ «ЗТР» у 2018 році коефіцієнт зносу зріс з 0,38 до 0,40. Це є ознакою незначного погіршення матеріально – технічної бази підприємства. У 2019 році коефіцієнт зносу зменшився на 0,34, а у 2020 році зріс на 0,04. Коефіцієнт придатності зменшується у 2018 році з 0,62 до 0,60, зростає у 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 0,34, а у 2020 році знизився на 0,06. Зростання коефіцієнта придатності в динаміці є ознакою покращення стану матеріально-технічної бази підприємства.

Загалом на підприємстві основні засоби знаходяться в нормальному стані. Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує, яка частка в балансовій вартості основного капіталу на кінець року припадає на новий основний капітал. » [30].

Показники руху основних засобів ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.

№ з/п	Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019 року від 2018 року, (+/-)	Відхилення 2020 року від 2019 року, (+/-)
1	Коефіцієнт оновлення	0,005	0,18	0,08	0,175	-0,1
2	Коефіцієнт вибуття	0,003	0,006	0,009	0,003	0,003

Цей коефіцієнт у 2018 році був на рівні 0,005, у 2019 році – 0,18, тобто було придбано більше основних засобів, а у 2020 році він становить 0,08. Коефіцієнт вибуття основних засобів у 2018 році становив 0,003, у 2019 році – 0,006, у 2020 році – 0,009 тобто було списано з різних причин більше основних засобів.

Наочно динаміку показників руху та технічного стану основних засобів на підприємстві ПрАТ «ЗТР» ми можемо спостерігати на рис. 2.3. та 2.4.

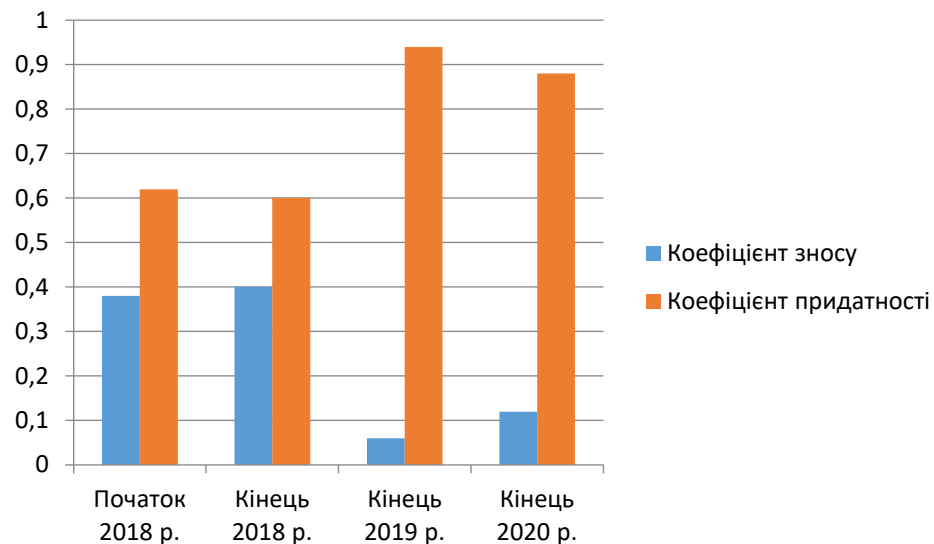

Рис. 2.3. Динаміка коефіцієнтів зносу та придатності ПрАТ «ЗТР»

у 2018-2020 рр.

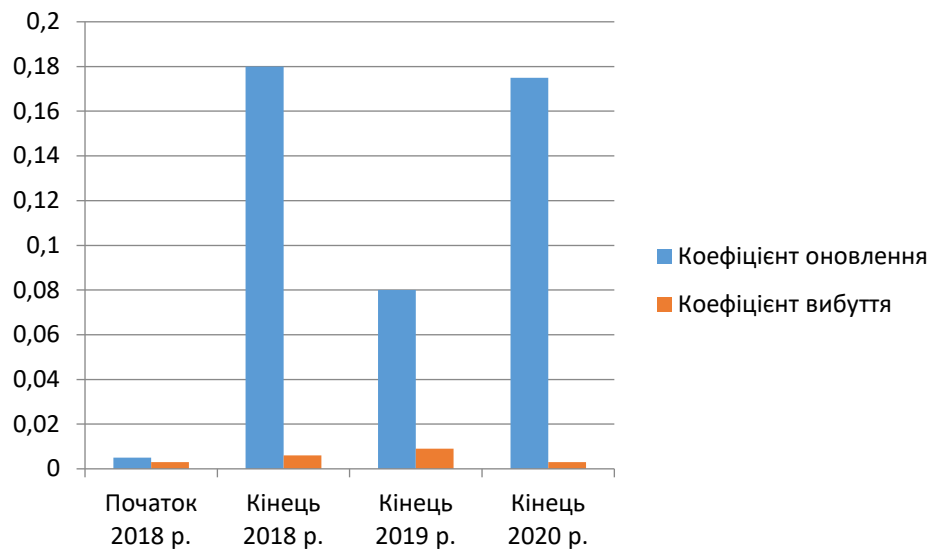

Рис. 2.4. Динаміка коефіцієнтів оновлення та вибуття основних засобів ПрАТ «ЗТР» у 2018-2020 рр.

«Підсумовуючи сказане ми можемо зробити висновок, що динаміка збільшення вартості активів у 2018 та 2019 роках є позитивним моментом в діяльності підприємства і свідчить про розширення обсягів господарювання.

Зменшення вартості активів у 2020 році навпаки свідчить про скорочення обсягів господарювання. Структура активів протягом аналізованого періоду була «важкою», що є типовим для підприємств цієї галузі промисловості. Основні засоби на підприємстві знаходяться у задовільному стані, а саме мають незначний знос. До того ж придбано основних засобів протягом аналізованого періоду більше, ніж їх вибуло з різних причин.» [30].

«Фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від джерел фінансування активів підприємства. Розглянемо пасиви ПрАТ «ЗТР».

Аналіз пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2018 рік представлено в таблиці 2.7.

Згідно даних таблиці можна зробити наступний висновок, що загальна сума пасивів протягом року зросла з 3629088 тис. грн. до 3766458 тис. грн., а саме на

137370 тис. грн., темп росту – 103,79%. Це сталося за рахунок зростання власного капіталу. » [30].

Таблиця 2.7

Аналіз пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2018 рік

Пасив	На початок 2018 року		На кінець 2018 року		Зміни		
	абсолютні величини, тис. грн.	у структурі %	абсолютні величини, тис.грн.	у структурі %	абсолютні величини тис. грн.	відносні величини, %	темпросту%
I. Власний капітал							
Статутний капітал	22103,00	0,61	22103,00	0,59	0,00	-0,02	100,0
Інший додатковий капітал	124850,00	3,44	124305,00	3,30	-545,00	-0,14	99,56
Резервний капітал	7592,00	0,21	7592,00	0,20	0,00	-0,01	100,0
Нерозподілений прибуток	353998,00	9,75	910385,00	24,17	556387,00	14,42	257,2
Усього за розділом I	508543,00	14,01	1064385,0	28,26	555842,00	14,25	209,3
II. Забезпечення наступних виплат і платежів							
Цільове фінансування	13,00	0,00	0,00	0,00	-13,00	0,00	0,00
Усього за розділом II	13,00	0,00	0,00	0,00	-13,00	0,00	0,00
III. Довгострокові зобов'язання							
Довгострокові кредити банків	539026,00	14,85	159796,00	4,24	-379230,00	-10,61	29,65
Відстрочені податкові зобов'язання							
Усього за розділом III	539026,00	14,85	159796,00	4,24	-379230,00	-10,61	29,65
IV. Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків	868208,00	23,92	829062,00	22,01	-39146,00	-1,91	95,49
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	256795,00	7,08	824021,00	21,88	-567826,00	14,8	320,9
Кредиторська заборгованість	1933357,0	53,27	184296,00	4,89	-1749061,0	-48,38	9,53
Поточна заборгованість за розрахунками							
з одержаних авансів	400964,00	11,05	373737,00	9,92	-27227,00	-1,13	93,21
з бюджетом	1810,00	0,05	2040,00	0,05	230,00	0,00	112,7
з позабюджетних платежів	56,00	0,00	52,00	0,00	-4,00	0,00	92,86
зі страхування	6642,00	0,18	23515,00	0,62	16873,00	0,44	354,0
з оплати праці	7184,00	0,20	7930,00	0,21	746,00	0,01	110,3
з учасниками	843305,00	23,24	264544,00	7,02	-578761,00	-16,21	31,37
Інші поточні	3185,00	0,09	3080,00	0,08	-105,00	-0,01	96,70
Усього за розділом IV	2581506,0	71,14	2542277,0	67,50	-39229,00	-3,64	98,48
Баланс	3629088,0	100,00	3766458,0	100,00	137370,00	0,00	103,79

«При цьому також росла загальна сума власного капіталу з 508543 тис. грн. до 1064385 тис. грн., а саме на 555842 тис. грн., тем росту становить 209,30%. Доля власного капіталу підприємства на початок року становить 14,01%, а на кінець – 28,26%, тобто зросла на 14,25%. Забезпечення наступних виплат і платежів на початку 2018 року становило 13 тис.грн., а в кінці року залишки за цією статтею відсутні. Довгострокові зобов'язання протягом року зменшились на 379230 тис.грн. Зменшилась також і їхня питома вага з 14,85% до 4,24%, тобто на 10,61%. Загальна сума поточних зобов'язань протягом 2018 року зменшилась на 39229 тис.грн. Питома вага також зменшилась з 71,14% до 67,50%, а саме на 3,64%.» [30].

«Розглянемо детальніше зміни, що відбулися за статтями пасивів.

В складі і структурі власного капіталу підприємства відбулися наступні зміни.

Статутний капітал протягом аналізованого періоду залишається незмінним і його сума становить 22103 тис.грн. Питома вага на початок року – 0,61%, на кінець року – 0,59%, тобто менше на 0,02%.

Інший додатковий капітал зменшився на 545 тис.грн., темп росту – 99,56%. Питома вага за початок року – 3,44%, на кінець року – 3,30%, а саме вона зменшилась на 0,14%.

Сума резервного капіталу протягом року не змінилась і становить 7592 тис.грн. Питома вага зменшилась на 0,01%, тобто з 0,21% до 0,20%.

Нерозподілений прибуток збільшився на 556387 тис.грн., темп росту становив 257,17%. Частка нерозподіленого прибутку в загальній вартості пасивів становить на початок року 9,75%, а на кінець року 24,17%, тобто стає більшою на 14,42%. Це є позитивним моментом для підприємства. Забезпечення наступних витрат і платежів представлено цільовим фінансуванням, сума якого протягом 2018 року зменшилась на 13 тис.грн. Підприємство має довгострокові зобов'язання у вигляді довгострокових кредитів банків. » [30].

Вартість довгострокового кредиту протягом 2018 року зменшилась на 379230 тис.грн., темп росту – 29,65%. Значно зменшилась і питома вага за цією статтею, а саме з 14,85% до 4,24%, тобто на 10,61%.

Зменшується сума короткострокових банківських кредитів на 39146 тис.грн., темп росту становить 95,49%. Питома вага за цією статтею також стає меншою на 1,91%, а 23,92% (початок року) та 22,01% (кінець року).

«Короткострокові кредити, як ми вже зазначали, підприємство використовує на формування оборотних активів.

Значно зросла сума поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, а саме на 567226 тис.грн., темп росту становив 320,89%.

Питома вага також значно зросла з 7,80% (початок року) до 21,88% (кінець року), а саме на 14,08%.

Зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги протягом року на 1749061 тис.грн., темп росту - 9,53% свідчить про те, що у підприємства зменшилися короткострокові кредиторські зобов'язання на кінець року. Частка за цією статтею на початок року – 55,27%, на кінець року – 4,89%, тобто зменшується на 48,38%.» [30].

«На кінець 2018 року зменшилися поточні зобов'язання за рахунками з одержаних авансів на суму 27227 тис. грн.

Зросла сума поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом на 230 тис.грн., темп росту – 112,71%.

Зменшилась сума поточних зобов'язань з позабюджетних платежів на 4 тис.грн. Проте зросла поточна заборгованість за розрахунками зі страхування на 16873 тис.грн., темп росту становить 354,03%. Заборгованість за розрахунками з учасниками зменшилась на 578761 тис.грн.

Стала більше на 746 тис.грн. поточна заборгованість з оплати праці. Сума інших поточних зобов'язань зменшилась на 105 тис.грн.

Аналіз пасивів за 2019 рік представлений в таблиці 2.8. » [30].

Таблиця 2.8

Аналіз пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2019 рік

Найменування статей	Періоди		Зміни в абсол. велич., тис.грн.	Питома вага, %		Зміни в структурі, %	Темп росту,%
	На початок 2019 року	На кінець 2019 року		На початок 2019 р.	На кінець 2019р.		
I. Власний капітал							
Статутний капітал	22 103,00	22 103,00	0,00	0,59	0,56	-0,03	100,00
Інший додатковий капітал	124 305,00	417641,00	293336,00	3,30	10,55	7,25	335,98
Резервний капітал	7 592,00	7 592,00	0,00	0,20	0,19	-0,01	100,00
Нерозподілений прибуток	910 385,00	548691,00	-361694,0	24,17	13,86	-10,31	60,27
Усього за розділом I	1 064385,0	996027,00	-68 358,00	28,26	25,16	-3,10	93,58
II. Забезпечення наступн. виплат та платежів							
Забезпечення виплат персоналу	0,00	52 226,00	52 226,00	0,00	1,32	1,32	-
інші забезпечення	0,00	6 221,00	6 221,00	0,00	0,16	0,16	-
цільове фінансування	0,00	-44,00	-44,00	0,00	0,00	0,00	-
Усього за розділом II	0,00	58 403,00	58 403,00	0,00	1,48	1,48	-
III. Довгострокові зобов'язання							
Довгострокові кредити	159 796,00	0,00	-159796,0	4,24	0,00	-4,24	-
Інші довгострокові		50 153,00	50 153,00	0,00	1,27	1,27	-
Усього за розділом III	159 796,00	50 153,00	-109643,0	4,24	1,27	-2,98	31,39
IV. Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків	829 062,00	1409414,0	580352,00	22,01	35,60	13,59	170,00
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	854 021,00	831364,00	-22 657,00	22,67	21,00	-1,67	97,35
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	184 296,00	445908,00	261612,00	4,89	11,26	6,37	241,95
Поточні зобов'язання за розрахунками							
з держаних авансів	373 737,00	145163,00	-228574,0	9,92	3,67	-6,26	38,84
з бюджетом	2 040,00	1 725,00	-315,00	0,05	0,04	-0,01	84,56
з позабюджетних	52,00	55,00	3,00	0,00	0,00	0,00	105,77
зі страхування	23 515,00	4 284,00	-19 231,00	0,62	0,11	-0,52	18,22
з оплати праці	7 930,00	9 151,00	1 221,00	0,21	0,23	0,02	115,40
з учасниками	264 544,00	7 184,00	-257 360,0	7,02	0,18	-6,84	2,72
Інші поточні зобов'язання	3 080,00	124,00	-2 956,00	0,08	0,00	-0,08	4,03
Усього за розділом IV	2 542277,0	2854372,0	312095,00	67,50	72,10	4,60	112,28
Баланс	3 766458,0	3958955,0	192497,00	100,00	100,00	0,00	105,11

«Згідно даних таблиці 2.7 можна зробити наступний висновок, що загальна сума пасивів на кінець 2019 року збільшилась з 3766458 тис. грн. до 3958955 тис. грн., а саме на 192497 тис. грн. або на 105,11 %.

При цьому зменшилась загальна сума власного капіталу на кінець 2019 року з 1064385 тис. грн. до 996027 тис. грн., що на 68358 тис. грн. (темп росту – 93,58%) менше, ніж на початок 2019 року. Доля власного капіталу підприємства на кінець 2019 року зменшилась з 28,26 % до 25,16 %, що на 3,1% менше, ніж на початок 2019 року. Сума статутного капіталу протягом 2019 року залишилась незмінною і становить 22103 тис. грн. Але зменшилась питома вага статутного капіталу на кінець 2019 року у порівнянні з початком року на 0,03%.» [30].

Сума іншого додаткового капіталу на кінець 2019 року збільшилась з 124305 тис. грн. до 417641 тис. грн., що на 293336 тис. грн. більше, ніж на початок року (темп росту становить 335,98 %). Доля іншого додаткового капіталу на кінець 2019 року зросла на 7,25 % у порівнянні з початком року.

«Сума резервного капіталу протягом року залишилась незмінною і становить 7592 тис.грн. Доля резервного капіталу стала меншою на кінець 2019 року на 0,01% більше ніж на початок року.

Нерозподілений прибуток підприємства на початок року становив 910385 тис. грн., а на кінець року 548691 тис. грн., що на 361694 тис. грн. менше, ніж на початок року, темп росту – 60,27%. Така ситуація є негативним явищем.

Сума забезпечення виплат персоналу на кінець 2019 року збільшилась з 0 тис. грн. до 52226 тис. грн. Доля забезпечення виплат персоналу на кінець 2019 року становить 1,32%. Оскільки загальна сума довгострокових зобов'язань на кінець 2019 року зменшилась на 109643 тис. грн., що свідчить про те, що у підприємства знизились довгострокові зобов'язання перед банками. Питома вага зменшилась з 4,24% до 1,27%.» [30].

На кінець 2019 року довгострокові кредити банків зменшилась з 159796 тис. грн. до 0 тис. грн. Доля довгострокових кредитів банків на кінець 2019 року

зменшилась на 4,24 % у порівнянні з початком року. На кінець 2019 року з'явилися інші довгострокові зобов'язання в сумі 50153 тис.грн., питома вага – 1,27%. Поточні зобов'язання на протягом 2019 року зросли на 312095 тис.грн., темп росту – 112,28%. Питома вага на початку року – 67,50% , а на кінець року – 72,10%, тобто зросла на 4,60 %.

«Короткострокові кредити банків на кінець 2019 року збільшились на 580352 тис. грн. (темп росту – 170%) у порівнянні з початком року. Питома вага короткострокових кредитів банків на кінець року також збільшилась, а саме на 13,59 % у порівнянні з початком року. Зменшилась поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на 22657 тис.грн. Доля цієї заборгованості також стала меншою на 1,67%. Більше, ніж у два рази зросла кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. В грошовому вимірі це 261612 тис.грн. Питома вага також стала більшою на 6,37%. На кінець 2019 року зменшились поточні зобов'язання за рахунками з одержаних авансів на суму 228574 тис. грн. (темп росту – 34,84%), питома вага зменшилась на 6,26%. Зменшилась сума зобов'язань за розрахунками з бюджетом на 315 тис. грн. (темп росту становить 84,56 %), питома вага також зменшилась на 0,01%. Поточні зобов'язання за розрахунками з позабюджетних платежів зменшились на 3 тис.грн. Стала меншою сума зобов'язань за розрахунками зі страхування - на 19231 тис. грн. (темп росту – 18,22 %), питома вага зросла на 0,11%. » [30].

Зросли поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці з на 1221 тис. грн.(темп росту – 115,40 %), питома вага зросла на 0,02%.

«Сума розрахунку з учасниками зменшилась на 257360 тис. грн.(темп росту – 2,72%), а сума інших поточних зобов'язання зменшилась на 2956 тис. грн. у порівнянні з початком 2019 року.

Виконаємо аналіз пасивів підприємства за 2020 рік за даними фінансової звітності (табл.2.9). » [30].

Таблиця 2.9

Аналіз пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2020 рік

Найменування статей	Періоди		Зміни в абс.велич. тис.грн.	Питома вага, %		Зміни в структур. %	Темп росту,%
	На початок 2020 року	На кінець 2020 року		На початок 2020 року	На кінець 2020 року		
1. Власний капітал							
Статутний капітал	22103,00	22103,00	0,00	0,56	0,62	0,06	100,00
Капітал у дооцінках	417641,00	297656,00	-119985,00	10,55	8,35	-2,20	71,27
Додатковий капітал	0,00	243,00	243,00	0,00	0,01	0,01	-
Резервний капітал	7592,00	7592,00	0,00	0,19	0,21	0,02	100,00
Нерозподілений прибуток	548691,00	41330,00	-507361,00	13,86	1,16	-12,70	7,53
Усього за розділом I	996027,00	368922,00	-627105,00	25,16	10,35	-14,81	37,04
II довгострокові зобов'язання							
Відстрочені податкові зобов'язання	50153,00	70415,00	20262,00	1,27	1,98	0,71	140,40
Довгострокові забезпеч	6221,00	34550,00	28329,00	0,16	0,97	0,81	555,38
Цільове фінансування	-44,00	0,00	44,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього за розділом II	108556,00	104965,00	-3591,00	2,74	2,95	0,20	96,69
III. Поточні зобов'язання							
Короткострокові за довгостроковими	1409414,00	1853884,00	444470,00	35,60	52,03	16,43	131,54
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	831364,00	431788,00	-399576,00	21,00	12,12	-8,88	51,94
з держаних авансів	445908,00	424098,00	-21810,00	11,26	11,90	0,64	95,11
з бюджетом	145163,00	105340,00	-39823,00	3,67	2,96	-0,71	72,57
зі страхування	1725,00	2249,00	524,00	0,04	0,06	0,02	130,38
з оплати праці	4284,00	3793,00	-491,00	0,11	0,11	0,00	88,54
з учасниками	9151,00	8186,00	-965,00	0,23	0,23	0,00	89,45
Інші поточні зобов'язання	0,00	259794,00	259794,00	0,00	7,29	7,29	-
Усього за розділом III	124,00	296,00	172,00	0,00	0,01	0,01	238,71
Баланс	2854372,00	3089428,00	235056,00	72,10	86,70	14,60	108,23
	3958955,00	3563315,00	-395640,00	100,00	100,00	0,00	90,01

«Після проведених розрахунків можна зробити наступний висновок, що загальна сума пасивів на кінець 2020 року зменшилась з 3958955 тис. грн. до 3563315 тис. грн., а саме на 395640 тис. грн. або на 90,01 %.

При цьому зменшилась загальна сума власного капіталу на кінець 2020 року з 989027 тис. грн. до 368922 тис. грн., що на 627105 тис. грн. (темп росту – 37,04%) менше ніж на початок 2020 року.

Доля власного капіталу підприємства на кінець 2020 року зменшилась з 25,16 % до 10,35 %, що на 14,81% менше ніж на початок 2020 року. Сума статутного капіталу протягом 2020 року залишилась незмінною і становить 22103 тис. грн. Але збільшилась питома вага статутного капіталу на кінець 2020 року у порівнянні з початком року на 0,06%.» [30].

Сума капіталу у дооцінках на кінець 2020 року зменшилась з 417641 тис. грн. до 297656 тис. грн., що на 119985 тис. грн. менше, ніж на початок року (темп росту становить 71,27%). Доля іншого капіталу у дооцінках на кінець 2020 року зменшилась на 2,20% у порівнянні з початком року. Додатковий капітал також зменшився на 243 тис.грн.

«Сума резервного капіталу протягом року залишилась незмінною і становить 7592 тис.грн. Доля резервного капіталу стала більшою на кінець 2020 року на 0,02% ніж на початок року.

Нерозподілений прибуток підприємства на початок року становив 548641 тис. грн., а на кінець року 41330 тис. грн., що на 507361 тис. грн. менше, ніж на початок року, темп росту – 7,53%. Питома вага на початок року – 13,86%, на кінець року – 1,16%, тобто зменшилась на 14,81%. Загальне зменшення обсягів нерозподіленого прибутку є безумовно негативним явищем для підприємства, оскільки свідчить про зменшення обсягу реінвестування коштів в діяльність підприємства.

Відстрочені податкові зобов'язання зросли на 20262 тис.грн., темп росту – 140,40%. Питома вага за цією статтею на початку року становить 1,27%, в кінці року – 1,98%, тобто збільшується на 0,71%. » [30].

«Довгострокові забезпечення також зросли на 28329 тис.грн., темп росту становить 555,38%. Питома вага на початку року – 0,16%, а в кінці року – 0,97%, а саме зросла на 0,81%.

Поточні зобов'язання протягом 2020 року зросли на 235056 тис.грн., темп росту – 108,23%. Питома вага на початку року – 72,10% , а на кінець року – 86,70%, тобто зросла на 14,60%.

Короткострокові кредити банків на кінець 2020 року збільшились на 444470 тис. грн. (темп росту – 131,54%) у порівнянні з початком року. Питома вага короткострокових кредитів банків на кінець року також збільшилась, а саме на 16,43 % у порівнянні з початком року.

Зменшилась поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на 399576 тис.грн., темп росту – 51,94%. Доля цієї заборгованості також стала меншою на 8,88%.

Стала меншою кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. В грошовому вимірі це 21810 тис.грн. » [30].

«Доля кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на початку року становила 11,26%, а в кінці року зросла на 0,64% і становить 11,90%.

На кінець 2020 року зменшились поточні зобов'язання за рахунками з одержаних авансів на суму 39823 тис. грн. (темп росту – 72,57%). Питома вага на початок 2020 року – 3,67%, на кінець 2020 року – 2,96%, що є меншим на 0,71%.

Зросла сума зобов'язань за розрахунками з бюджетом на 524 тис. грн. (темп росту становить 130,38%), питома вага на початок року – 0,04%, на кінець року – 0,06%, тобто більше на 0,02%.

Зменшилась також сума зобов'язань за розрахунками зі страхування - на 491 тис. грн. (темп росту – 88,54%). Питома вага за цією статтею як на початок так і на кінець року становить 0,11%. » [30].

«Сума поточної заборгованості з оплати праці також зменшилась з на 965 тис. грн.(темп росту – 89,45%), питома вага як на початок так і на кінець року залишилась незмінною і становить 0,23%.

Сума кредиторської заборгованості за розрахунками з учасниками зростає з 0 тис.грн. до 259794 тис.грн.

Питома вага на кінець року становить 7,29%. А сума інших поточних зобов'язань збільшилась в кінці 2020 року на 172 тис. грн., темп росту -238,71% у порівнянні з початком 2020 року.

Підсумовуючи сказане ми можемо зробити висновок, більша частина діяльності ПрАТ «ЗТР» фінансується за рахунок позикових коштів.

Проілюструємо графічно структуру пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр. на рис. 2.5. » [30].

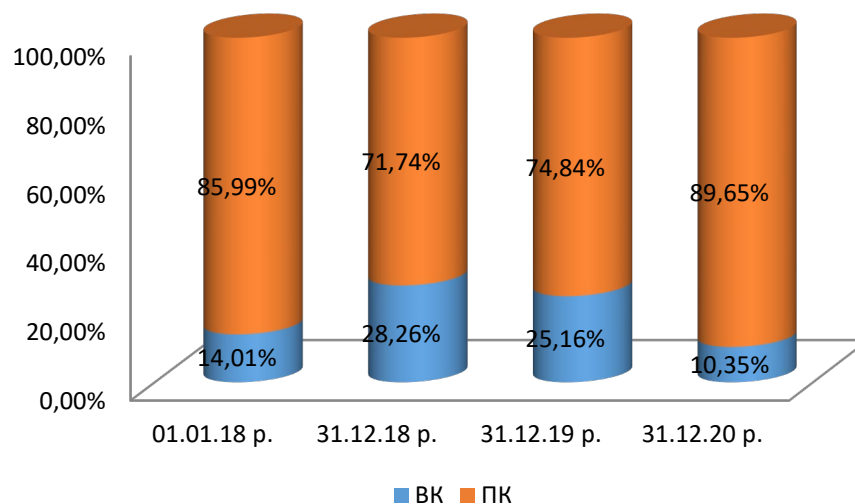

Рис.2.5. Динаміка пасивів ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

«Таким чином, за період 2018 - 2020 років ми спостерігаємо погіршення структури капіталу, про що свідчить зростання питомої ваги залучених коштів.

Стосовно ПрАТ «ЗТР», то підприємство обрало агресивну політику фінансування оборотних активів, тому, що віддається перевага короткостроковим кредитам і позикам.

Отже, ситуація, що склалася в сфері фінансування негативно характеризує фінансово – господарську діяльність, оскільки свідчить про високий рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Така ситуація може привести до втрати фінансової стійкості підприємства. Тому керівництву необхідно звернути увагу на управління капіталом підприємства, а саме на співвідношення власного і позикового капіталу. » [30].

2.3. Діагностика фінансової стійкості і платоспроможності промислового підприємства ПрАТ «ЗТР»

«Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів.

Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі міри фінансової стабільності, незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової залежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання і аналізується за допомогою системи відносних фінансових коефіцієнтів, які представлені в таблиці 2.10. » [30].

Таблиця 2.10

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

Назва показника	01.01.14р.	01.01.15р.	01.01.16р.	31.12.16р.	відхилення		
					за 2018 р.	за 2019 р.	за 2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Коефіцієнт автономії	0,14	0,28	0,25	0,10	0,14	-0,03	-0,15
2.Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,86	0,72	0,73	0,90	-0,14	0,01	0,17
3.Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	6,17	3,17	2,91	8,66	-3,00	-0,26	5,75
4.Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-2,53	-0,63	-0,78	-4,75	1,89	-0,15	-3,97
5.Коефіцієнт фінансової залежності	7,18	3,54	3,97	9,66	-3,64	0,44	5,68
6.Коефіцієнт фінансової стабільності	0,16	0,40	0,34	0,11	0,24	-0,06	-0,23
7.Маневреність робочого капіталу	-0,50	-0,99	-0,02	-0,22	-0,49	0,97	-0,2
8.Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	0,30	0,09	0,03	0,05	-0,21	-0,06	0,02
9.Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,52	0,09	0,05	0,22	-0,42	-0,04	0,17
10.Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,17	0,06	0,02	0,03	-0,11	-0,04	0,01
11.Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,83	0,94	0,98	0,97	0,11	0,04	-0,01

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5	6	7	8
12.Коефіцієнт забезпечення власними коштами	-0,70	-0,34	-0,36	-1,21	0,36	-0,02	-0,85
13.Коефіцієнт фінансового левериджу	1,07	0,15	0,05	0,28	-0,92	-0,1	0,23
14.Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	-2,01	-1,0	-1,4	-4,5	1,01	-0,4	-3,1
15.Коефіцієнт страхування бізнесу	0,002	0,002	0,002	0,002	-	-	-
16.Коефіцієнт страхування статутного капіталу	0,34	0,34	0,34	0,34	-	-	-
17.Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,015	0,007	0,007	0,02	-0,008	-	0,013
18.Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	-0,41	-0,27	-0,3	-1,14	0,14	0,57	-0,84

«З наведених даних можна зробити висновок, що підприємство має частку власних коштів у загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність на початку 2018 року – 14%, на кінець 2018 року на рівні 28%, у 2019 році - 25%, у 2020 році – 10%. Це видно з коефіцієнту автономії. Але протягом аналізованого періоду цей коефіцієнт змінюється, тобто зростає на 0,14 у 2018 році, у 2019 році зменшується на 0,03, а потім у 2020 році ще зменшується на 0,15. До того ж видно, що протягом 2018-2020 рр. він був нижчий за нормативне значення (0,5). Це свідчить, що джерела фінансування підприємства сформовані за рахунок позикових коштів, а саме у 2018 році частка позикових коштів – 85,99%, у 2019 році – 74,84%, а у 2020 році – 89,65%. Коефіцієнт фінансової залежності на

початку 2018 року дорівнює 7,18 в кінці знижується до 3,54, тобто на підприємстві зменшується частка позикових коштів в фінансуванні. В 2019 році показник зростає до 3,97 і у 2020 році продовжує зростати і становить вже 9,66. Це свідчить про зростання позикових коштів в фінансуванні підприємства і втрату фінансової незалежності. Він значно перевищує нормативне значення (2).» [30].

«Стосовно коефіцієнта маневреності власного капіталу, то на початку 2018 року цей коефіцієнт має від'ємне і дорівнює (-2,53), в кінці 2018 року зростає до (-0,63), а у 2019 та 2020 роках (-0,78) та (-4,75) відповідно, тобто на підприємстві не вистачає власних оборотних коштів.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень показує, яку частку основних засобів та інших необоротних активів профінансовано зовнішніми інвесторами. На початку 2018 року 30% профінансовано зовнішніми інвесторами, в кінці 2018 року - 9% профінансовано зовнішніми інвесторами, в 2019 році – 3%, а в 2020 році – 5%. Зниження коефіцієнта в динаміці протягом 2018 та 2019 років свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і зростання показника у 2020 році навпаки показує про збільшення залежності від зовнішніх інвесторів. » [30].

«Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів в нашому випадку на початку 2018 року дорівнює 0,52, а коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел в на початку 2018 року – 0,48. В кінці 2018 році дорівнює 0,09 а коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел, в свою чергу, дорівнює 0,87. В 2019 році значення цих показників дорівнює 0,05 та 0,95. Зростання коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів в динаміці є негативною тенденцією. В 2020 значення цих коефіцієнтів дорівнює 0,22 та 0,78 відповідно, ситуація змінилась на краще. Коефіцієнт фінансової стабільності протягом всього аналізованого періоду менше за нормативне значення. На початку 2018 року він має значення 0,16, в кінці року зростає до

0,4, в кінці 2019 року зменшується до 0,34, а в кінці 2020 року має значення 0,11. «Це негативна тенденція. Коефіцієнт фінансового левериджу у 2018 році зменшується на 0,92, у 2019 році також зменшується на 0,1. Це свідчить про зменшення залежності підприємства від довгострокових зобов'язань, а у 2020 році він зростає на 0,23, тобто залежність знов збільшилась. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом характеризує рівень покриття оборотних активів. В нашому випадку цей показник протягом всього аналізованого періоду має від'ємне значення, до того ж цей показник у 2018 році зростає на 1,01, а у 2019 та 2020 рока знижується на 0,4 та 3,1 відповідно. Коефіцієнти страхування бізнесу та статутного капіталу протягом 2018-2020 років не змінилися і становлять 0,002 та 0,34 відповідно. Коефіцієнт страхування власного капіталу в 2018 році зменшився, в 2019 році не змінився, а в 2020 році зріс на 0,013.» [30].

Наочно динаміку основних показників фінансової стійкості ПрАТ «ЗТР» ми можемо спостерігати на рис.2.6.

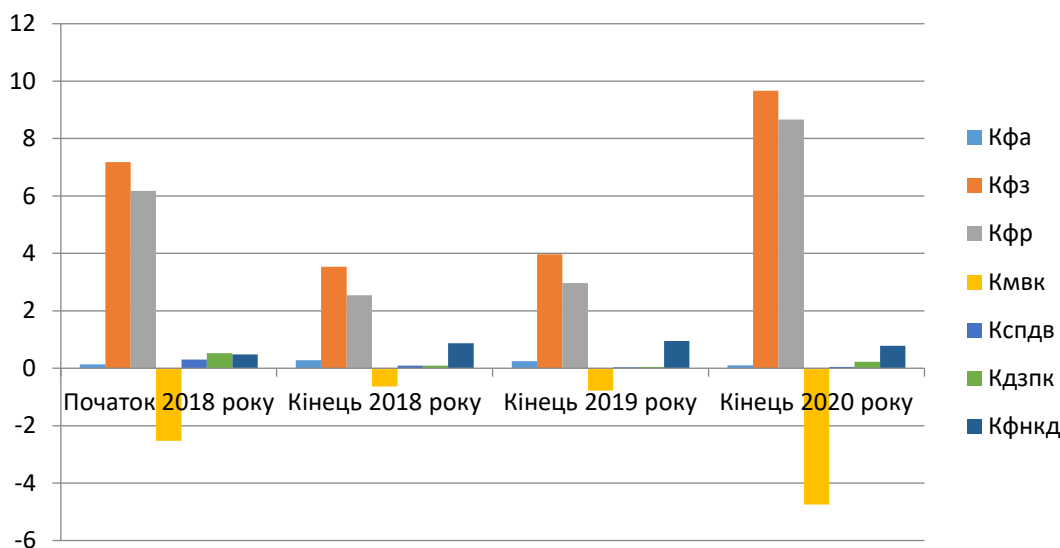

Рис.2.6. Динаміка основних показників фінансової стійкості ПрАТ «ЗТР»

«Значення та тенденція зміни коефіцієнтів фінансової стійкості вказують,

що підприємство становиться більш залежним від зовнішніх інвесторів і використовує позикові кошти для фінансування своєї діяльності.

Визначимо тип фінансової стійкості підприємства за трьохкомпонентним показником. Розрахунок показників наведено в таблиці 2.11. » [30].

Таблиця 2.11

Оцінка типу фінансової стійкості підприємства

ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.

Показники	Періоди				Відхилення,(+/-)		
	Поч. 2018 року	Кінець 2018 року	Кінець 2019 року	Кінець 2020 року	Кінець 2018 року від початку 2018 року	Кінець 2019 року від кінця 2018 року	Кінець 2020 року від кінця 2019 року
1. Загальна величина запасів (З)	373 392,	536343	499438	362073	162951	-36905	-137365
2. Наявність власних оборотних коштів (Кс.об)	-1 278 374	-675307	-779882	-1752447	603067	-104575	-972565
3.Власні оборотні кошти та довгострокові позикові джерела формування запасів(функціонуючий капітал) (Кс.дз)	-739348	-515511	-729729	-1647482	223837	-214218	-917753
4. Загальна величина основних джерел формування запасів (Ко)	128860	313551	679685	206402	184691	366134	-473283
5. $\Phi_c = Kc.ob. - З$	-1651766	-1211650	-1279320	-2114520	440116	-67670	-835200
6. $\Phi_T = Kc.дз - З$	-1112740	-1051854	-1229167	-2009555	60886	-177313	-780388
7. $\Phi_o = K_o - З$	-244532	-222792	180247	-155671	21740	403039	-335918
8.Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості $S = [S(\pm\Phi_c), S(\pm\Phi_T), S(\pm\Phi_o)]$	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;1)	(0;0;0)	X	X	X

«Згідно даних розрахунків з таблиці видно, що на початок 2018 року, на підприємстві спостерігаємо кризовий фінансовий стан. В кінці 2018 року ситуація не змінилася і ми спостерігаємо також кризовий фінансовий стан на підприємстві. В кінці 2019 року фінансовий стан нестійкий.

Така ситуація характеризується недостатністю у підприємства «нормальних» джерел для фінансування запасів. В кінці 2020 року спостерігається кризовий фінансовий стан на підприємстві, що свідчить про деформацію джерел погашення та їх незбалансованість. Отже, підприємство має кризовий фінансовий стан та не забезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності. І, в першу чергу, відчувається нестача власного оборотного капіталу для покриття найбільш мобільної частини активів - запасів. » [30]. «Підсумовуючи сказане ми можемо зробити висновок про зниження фінансової стійкості підприємства. Про це свідчить коефіцієнтний аналіз та трьохкомпонентний показник фінансової стійкості. Тому керівництву підприємства необхідно звернути увагу на управління фінансовою стійкістю. Фінансовий стан підприємства в короткостроковій перспективі оцінюється показниками ліквідності, що характеризують можливість своєчасного і повного здійснення розрахунків за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами». [30].

«Основне завдання аналізу ліквідності балансу – перевірити синхронність надходження і витрачання фінансових ресурсів, тобто здатність підприємства розраховуватися за зобов'язаннями власним майном у визначені періоди часу. Ліквідність балансу визначається ступенем покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у кошти відповідає терміну погашення зобов'язань. Що швидше той чи інший вид активу може набрати грошової форми, то вища його ліквідність. » [30].

«Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розміщенні в порядку спадання ліквідності, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою термінів погашення і розміщенні в порядку збільшення строковості зобов'язань.

Проведемо аналіз ліквідності балансу підприємства за 2018-2020рр., для цього складемо баланс ліквідності (таблиці 2.12,2.13,2.14) » [30].

Таблиця 2.12

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «ЗТР» за 2018 рік

Актив	початок 2018 року	кінець 2018 року	Пасив	початок 2018 року	кінець 2018 року	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
						7 = 2 - 5	8 = 3 - 6
1	2	3	4	5	6	7 = 2 - 5	8 = 3 - 6
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	284 259	307331	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	193357	184296	90902	123035
2. Активи, що швидко реалізуються (А2)	1 277156	1231339	2. Короткострокові пасиви (П2)	2391044	2357981	-1113888	- 1126642
3. Активи, що повільно реалізуються (А3)	283 651	488096	3. Довгострокові пасиви (П3)	539039	159796	-255388	328300
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	1784022	1739692	4. Постійні пасиви (П4)	505648	1064385	1278374	675307
БАЛАНС	3629088	3766458	БАЛАНС	3629088	3766458	0,0	0,0

«Аналіз ліквідності балансу за 2018 рік показав, що підприємству вистачає на кінець року грошових коштів для покриття найбільш термінових зобов'язань, та вистачає активів, що швидко реалізуються для покриття короткострокових зобов'язань, також спостерігається нестача активів, що повільно реалізується для покриття довгострокових зобов'язань.» [30].

Таблиця 2.13

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «ЗТР» за 2019 рік

Актив	початок 2019 року	кінець 2019 року	Пасив	початок 2019 року	кінець 2019 року	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
						7 = 2 - 5	8 = 3 - 6
1	2	3	4	5	6	7 = 2 - 5	8 = 3 - 6
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	307331	98701	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	184296	445908	123035	-347207
2. Активи, що швидко	1231339	1719599	2. Короткострокові пасиви (П2)	2357981	2408464	-1126642	-688865

реалізуються (A2)							
3. Активи, що повільно реалізуються (A3)	488096	364746	3. Довгострокові пасиви (П3)	159796	108556	328300	256190
4. Активи, що важко реалізуються (A4)	1739692	1775909	4. Постійні пасиви (П4)	1064385	996027	675307	779882
БАЛАНС	3766458	3958955	БАЛАНС	3766458	3958955	0	0

Аналіз ліквідності балансу за 2019 рік показав, що підприємству не вистачає на кінець року грошових коштів для покриття найбільш термінових зобов'язань, не вистачає активів, що швидко реалізуються для покриття короткострокових зобов'язань, але достатньо активів, що повільно реалізується для покриття довгострокових зобов'язань.

Таблиця 2.14

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «ЗТР» за 2020 рік

Актив	початок 2020 року	кінець 2020 року	Пасив	початок 2020 року	кінець 2020 року	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
1	2	3	4	5	6	7 = 2 - 5	8 = 3 - 6
1. Найбільш ліквідні активи (A1)	98701	79981	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	445908	424098	-347207	-344117
2. Активи, що швидко реалізуються (A2)	1719599	1113627	2. Короткострокові пасиви (П2)	2408464	2665330	-688865	-1551703
3. Активи, що повільно реалізуються (A3)	364746	248338	3. Довгострокові пасиви (П3)	108556	104965	256190	143373

Продовження таблиці 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	1775909	2121369	4. Постійні пасиви (П4)	996027	368922	779882	1752447
БАЛАНС	3958955	3563315	БАЛАНС	3958955	3563315	0	0

«Аналіз ліквідності балансу за 2020 рік показав, що підприємству не вистачає на кінець року грошових коштів для покриття найбільш термінових зобов'язань, також не вистачає активів, що швидко реалізуються для покриття короткострокових зобов'язань, але вистачає активів, що повільно реалізується для покриття довгострокових зобов'язань.

Фактичне співвідношення для підприємства ПрАТ «ЗТР» за даними таблиць 2.12, 2.13 та 2.14:

на початок 2018 року:

$$A1 > П1; A2 < П2; A3 < П3; A4 > П4.$$

на кінець 2018 року:

$$A1 > П1; A2 < П2; A3 > П3; A4 > П4.$$

На кінець 2019 року

$$A1 < П1; A2 < П2; A3 > П3; A4 < П4.$$

На кінець 2020 року

$$A1 < П1; A2 > П2; A3 > П3; A4 > П4.$$

Отже можна зробити висновок, що баланс ПрАТ «ЗТР» не вважається абсолютно ліквідним за весь період дослідження.

Більш детальний аналіз ліквідності підприємства проводиться за допомогою фінансових коефіцієнтів (таблиця 2.15). » [30].

Аналіз коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «ЗТР» у 2018 -2020 роках

Показник	Норм. знач.	Поч. 2018 року	Кінець 2018 року	Кінець 2019 року	Кінець 2020 року	Відхилення,(+/-)		
						Кінець 2018 року від початку 2018 року	Кінець 2019 року від кінця 2018 року	Кінець 2020 року від кінця 2019 року
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	1-2	0,71	0,80	0,76	0,47	0,09	-0,04	-0,30
2. Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	0,7- 0,8	0,60	0,61	0,64	0,39	0,01	0,03	-0,25
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2- 0,35	0,11	0,12	0,03	0,03	0,01	-0,09	-0,01

«Після проведення розрахунків коефіцієнтів ліквідності підприємства ми спостерігаємо, що на початку 2018 року і в кінці 2018 року коефіцієнт загальної ліквідності менше нормативного значення.

У 2019 році та 2020 році він також менше нормативного значення, до того ж в кінці 2020 року спостерігається зменшення показника. Це свідчить про те, що у підприємства немає реальної можливості для покриття поточних зобов'язань за рахунок його оборотних засобів. » [30].

«На кожен гривню поточних зобов'язань підприємства припадає на початок 2018 року – 0,71 грн. оборотних коштів, а на кінець 2018 року – 0,80 грн.

На кінець 2019 року – 0,76грн. , а на кінець 2020 року – 0,47 грн. оборотних коштів. До того ж у 2018 році цей показник зріс на 0,09 , протягом 2019 року зменшився на 0,04, а протягом 2020 року знов зменшився на 0,3.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності протягом 2018 - 2020 років менше нормативного значення, це свідчить про неможливість повністю погасити поточні зобов'язання підприємства за рахунок грошових коштів і очікуваних фінансових надходжень (дебіторська заборгованість). Але наприкінці 2020 років він дещо зменшується в динаміці.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на початок 2018 року менше нормативного значення і дорівнює 0,11 і це свідчить, що підприємство може погасити 11% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів, на кінець 2018 року може погасити 12%, на кінець 2019 року – 0,3%, а на кінець 2020 року 0,3% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів.

Динаміка показника є негативною і підприємство може втратити платоспроможність. Наочно динаміку показників ліквідності підприємства ми можемо спостерігати на рис.2.7. » [30].

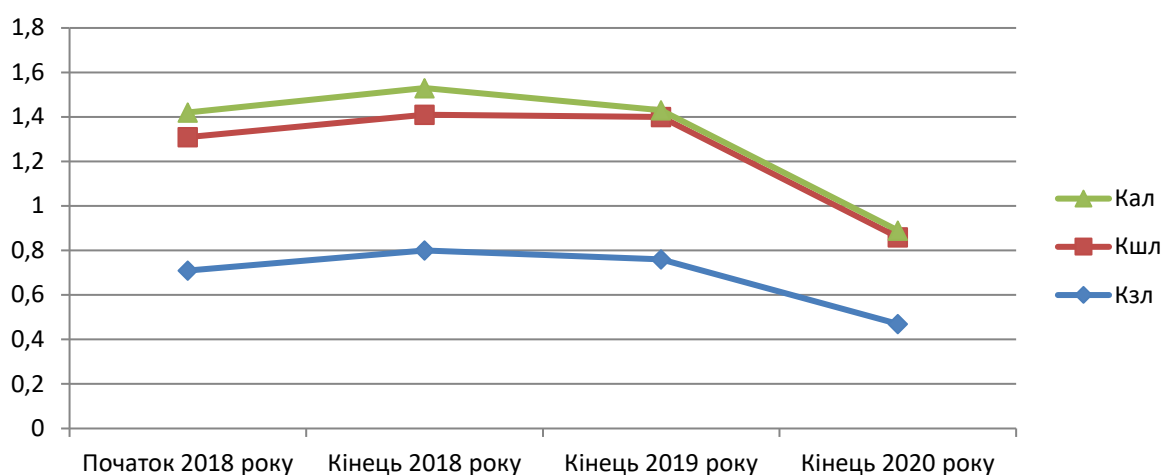

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «ЗТР» за 2018-2020 рр.

«Виходячи з проведеного аналізу ми можемо свідчити, що підприємство втрачає ліквідність і це може призвести до неплатоспроможності. Управління ліквідністю повинне базуватись на управлінні грошовими коштами. » [30].

2.4. Дослідження управління фінансовими результатами діяльності промислового підприємства ПрАТ «ЗТР»

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства проводиться за допомогою порівняння фактичних даних за звітній період на основі фінансової звітності. Дані аналізу фінансових результатів за 2018-2019 рр. представлені в табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Аналіз фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018-2019рр.

Найменування статей	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни		
	за 2018 рік	за 2019 рік	за 2018 рік	за 2019 рік	в абс. вел-х	в стр-рі	темп росту,%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Фінансові результати							
Доход (виручка) від реалізації	3717412,0	4139282,0	100,0	100,0	421870,0	0,0	111,3
Податок на додану вартість	126866,0	191454,0	3,4	4,6	64588,0	1,2	150,9
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3590546,0	3947828,0	96,6	95,4	357282,0	-1,2	110,0
Собівартість реалізації продукції	2054440,0	2365985,0	55,3	57,2	311545,0	1,9	115,2
Валовий прибуток(збиток)	1536106,0	1581843,0	41,3	38,2	45737,0	-3,1	103,0
Інші операційні доходи	937979,0	56590,0	25,2	1,4	-881389,0	-23,9	6,0
Адміністративні витрати	60252,0	64754,0	1,6	1,6	4502,0	-0,1	107,5
Витрати на збут	116273,0	145949,0	3,1	3,5	29676,0	0,4	125,5
Інші операційні витрати	966534,0	19084,0	26,0	0,5	-947450,0	-25,5	2,0
Фінансові результати від операційної діяльності прибуток	1331026,0	1408646,0	35,8	34,0	77620,0	-1,8	105,8
Інші фінансові доходи	14739,0	4820,0	0,4	0,1	-9919,0	-0,3	32,7
Інші доходи	32520,0	0,0	0,9	0,0	-32520,0	-0,9	0,0
Фінансові витрати	153665,0	212314,0	4,1	5,1	58649,0	1,0	138,2
Інші витрати	38516,0	1222,0	1,0	0,0	-37294,0	-1,0	3,2
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування прибуток	1186104,0	1199930,0	31,9	29,0	13826,0	-2,9	101,2
Податок на прибуток від звичайної діяльності	273561,0	252988,0	7,4	6,1	-20573,0	-1,2	92,5
Фінансовий результат від звичайної діяльності прибуток	912543,0	946942,0	24,5	22,9	34399,0	-1,7	103,8
Чистий прибуток	912543,0	946942,0	24,5	22,9	34399,0	-1,7	103,8

Продовження таблиці 2.16

1	2	3	4	5	6	7	8
II. Елементи операційних витрат							
Матеріальні витрати	1819050,0	1957710,0	74,5	74,4	138660,0	-0,1	107,6
Витрати на оплату праці	199492,0	227479,0	8,2	8,6	27987,0	0,5	114,0
Відрахування на соціальні заходи	75699,0	84397,0	3,1	3,2	8698,0	0,1	111,5
Амортизація	24863,0	55092,0	1,0	2,1	30229,0	1,1	221,6
Інші операційні витрати	321977,0	307089,0	13,2	11,7	-14888,0	-1,5	95,4
Разом	2441081,0	2631767,0	100,0	100,0	190686,0	0,0	107,8

«Згідно даних таблиці можна зробити наступний висновок, що обсяг реалізації продукції в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшився, а саме на 421870 тис. грн., темп росту становить 111,3%.

Як результат, збільшився податок на додану вартість на 64588 тис. грн., темп росту – 150,9%. Питома вага у виручці від реалізації у 2018 році – 3,4%, а у 2018 році – 4,6%.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2019 році збільшився на 357282 тис. грн., темп росту склав 110,0%. Доля чистого доходу від реалізації у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась з 96,6% до 95,4 %, що на 1,2% менше. » [30].

«Також в 2019 році збільшилась собівартість реалізованої продукції, а саме на 311545 тис. грн., темп росту – 115,2% порівняно з 2018 роком. Частка собівартості в 2018 році складала 53,3%, а в 2019 році становила 57,2%, що на 1,9% більше, ніж у 2018 році.

Також спостерігається тенденція збільшення валового прибутку в 2019 році на 45737 тис. грн. у порівнянні з попереднім 2018 роком. Доля валового прибутку в 2018 році становить 41,3%, а у 2019 році – 38,2%, що є менше на 3,1%.

Ми бачимо, що на підприємстві зменшилась сума інших операційних доходів у 2019 році порівняно з 2018 роком на 881389 тис. грн., темп росту – 6%. Доля інших операційних доходів в 2018 році складає 25,2%, а у 2019 році зменшується до 1,4%. » [30].

«У 2019 році порівняно з 2018 роком зросли адміністративні витрати на 4502 тис. грн., темп росту склав 107,5%. Доля адміністративних витрат у 2018 році та у 2019 році становить 1,6%.

Протягом аналізованого періоду збільшились витрати на збут на 29676 тис. грн., темп росту склав 125,5%, а їх доля зросла на 0,4% порівняно з попереднім роком.

В 2019 році зменшились інші операційні витрати на 947450 тис. грн. (темп росту становить 2%). Доля інших операційних витрат в 2018 році становить 26,0%, а в 2019 році – 0,5%, що є меншим на 25,5%.» [30].

«Фінансові результати від операційної діяльності в 2019 році складають 1408646 тис. грн., що більше ніж в 2018 році на 77620 тис. грн., темп росту – 105,8%. Питома вага у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась з 35,8% до 34%.

Інші фінансові доходи зменшились в 2019 році на 9919 тис. грн., темп росту – 32,7%. Доля інших фінансових доходів в 2019 році також зменшилась, а саме з 0,4% до 0,1%, що на 0,3% менше.

В 2018 році інші доходи становили 32520 тис. грн., а у 2019 році цих доходів не було. На підприємстві протягом 2018-2019 років спостерігається зростання суми фінансових витрат на 58649 тис. грн., темп росту – 138,2%. Доля фінансових витрат в 2019 році у порівнянні з 2018 роком зросла з 4,1% до 5,1%, що на 1% більше за попередній рік. » [30].

Також на підприємстві в 2019 році значно зменшились інші витрати, а саме на 37294 тис. грн. (темп росту складає 3,2%).

«Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток) у 2018 році – 1186104 тис. грн., а у 2019 році – 1199930 тис. грн., що є більше на 13826 тис. грн. Темп росту становив 101,2%. Частка у виручці від реалізації у 2018 році – 31,9% а у 2019 році – 29%, що менше на 2,9% за попереднє значення. Податок на прибуток зменшується на 20573 тис. грн., темп росту – 92,5%. Питома вага у 2019 році зменшилась на 1,2% ніж в 2018 році.

Фінансовий результат від звичайної діяльності у 2018 році – прибуток в сумі 912543 тис. грн., у 2019 році також прибуток в сумі 946942 тис. грн., що є більше на 34399 тис. грн. за попередній результат, темп росту – 103,8%. Динаміка чистого прибутку аналогічна. » [30].

«Матеріальні витрати зросли протягом аналізованого періоду на 138660 тис. грн., темп росту становив 107,6%. Питома вага у загальній сумі операційних витрат у 2018 році становить 74,5%, а у 2019 році – 74,4%.

Зросли також витрати на оплату праці на 27987 тис. грн., темп росту становить 114%. Питома вага в 2018 році – 8,2%, а в 2019 році вона зросла до 8,6%.

Відрахування на соціальні заходи зросли на 8698 тис. грн., темп росту – 111,5%. Питома вага за цією статтею також зросла з 3,1% (2018 рік) до 3,2% (2019 рік).

Амортизаційні відрахування в 2019 році зросли на 30229 тис. грн., темп росту складає 221,6%. Доля амортизаційних відрахувань в 2019 році зросла з 1% до 2,1% порівняно з 2018 роком. » [30].

«Інші операційні витрати в 2019 році зменшились на 14888 тис. грн., темп росту становив 95,4%. Доля інших операційних витрат в 2019 році зменшилась на 1,5% порівняно з 2018 роком.

Загальна сума операційних витрат в 2018 році становила 2441081 тис. грн., а в 2019 році – 2631767 тис. грн., що є на 190686 тис. грн. більше, темп росту становить 107,8%.

Аналіз фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2019-2020 рр. представлений в таблиці 2.17. » [30].

Таблиця 2.17

Аналіз фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2019-2020рр.

Найменування статей	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни		
	за 2019 рік	за 2020рік	за 2019 рік	за 2020 рік	в абс. вел-х	в стр-рі	темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3947828,0	2717510,0	100,0	100,0	-1230318,0	0,0	68,8
Собівартість реалізованої продукції	2365985,0	1785380,0	59,9	65,7	-580605,0	5,8	75,5
Валовий прибуток(збиток)	1581843,0	932130,0	40,1	34,3	-649713,0	-5,8	58,9
Інші операційні доходи	56590,0	16386,0	1,4	0,6	-40204,0	-0,8	29,0
Адміністративні витрати	64754,0	69874,0	1,6	2,6	5120,0	0,9	107,9
Витрати на збут	145949,0	142845,0	3,7	5,3	-3104,0	1,6	97,9
Інші операційні витрати	19084,0	59171,0	0,5	2,2	40087,0	1,7	310,1
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1408646,0	676626,0	35,7	24,9	-732020,0	-10,8	48,0
Дохід від участі в капіталі	4820,0	3863,0	0,1	0,1	-957,0	0,0	80,1
Фінансові витрати	212314,0	275344,0	5,4	10,1	63030,0	4,8	129,7
Інші витрати	1222,0	2871,0	0,0	0,1	1649,0	0,1	234,9
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1199930,0	402282,0	30,4	14,8	-797648,0	-15,6	33,5
Витрати (дохід) з податку на прибуток	252988,0	73102,0	6,4	2,7	-179886,0	-3,7	28,9
Чистий фінансовий результат: прибуток	912543,0	329180,0	23,1	12,1	-583363,0	-11,0	36,1
Елементи операційних витрат							
Матеріальні витрати	1957710,0	1315217,0	74,4	64,8	-642493,0	-9,6	67,2
Витрати на оплату праці	227479,0	229337,0	8,6	11,3	1858,0	2,7	100,8
Відрахування на соціальні заходи	84397,0	85018,0	3,2	4,2	621,0	1,0	100,7
Амортизація	55092,0	59669,0	2,1	2,9	4577,0	0,8	108,3
Інші операційні витрати	307089,0	341163,0	11,7	16,8	34074,0	5,1	111,1
Разом	2631767,0	2030404,0	100,0	100,0	-601363,0	0,0	77,1

«Після проведених розрахунків ми можемо констатувати, що зменшився чистий дохід від реалізації продукції у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 1230318 тис.грн., темп росту – 68,8%. Собівартість реалізованої продукції у 2020

році зменшилась порівняно з минулим роком на 580605 тис.грн., темп росту склав 75,5%. При цьому зросла її питома вага з 59,9% до 65,7%, тобто на 5,8%.

За 2019 рік підприємство мало валовий прибуток у розмірі 1581843 тис. грн., та у 2020 році він зменшився на 649713 тис. грн., і становить 932130 тис.грн., темп росту – 58,9%. Питома вага зменшилась на 5,8% з 40,1% до 34,3%.» [30].

«Аналіз показав, що зменшились інші операційні доходи на 40204 тис. грн., темп росту – 29%. Питома вага також знизилась з 1,4% (2019рік) до 0,6% у 2020 році, а саме на 0,8%. Негативним моментом є зростання адміністративних витрат на 5120 тис. грн., темп росту – 107,9% та зростання питомої ваги з 1,6% у 2019 році до 2,6% у 2020 році, тобто на 0,9%. Відбулося зменшення витрат на збут на суму 3104 тис. грн., темп росту – 97,9%, зменшилась також і питома вага на 1,6%, а саме з 3,7% у 2019 році до 5,3% у 2020 році. Відбулось зростання інших операційних витрат на 40087 тис. грн., темп росту – 310,1% та зросла їх загальна частка з 0,5% у 2019 році до 2,2% у 2020 році. Питома вага стала більшою на 1,7%. » [30].

«У 2019 році підприємство отримувало прибуток від операційної діяльності в сумі 1408646 тис.грн., у 2020 році підприємство отримало прибуток 676626 тис.грн., що є менше на 732020 тис.грн. за попередній період. Темп росту – 48%. Це є негативним моментом. Питома вага зменшилась з 35,7% (2019 рік) до 24,9%(2020 рік), а саме на 10,8%.Фінансові витрати зросли на 63030тис.грн., темп росту становив 129,7%. Питома вага за цією статтею у 2019 році – 5,4%, а у 2020 році – 10,1%, що є більше на 4,8%. Дохід від участі в капіталі зменшився на 957 тис.грн., темп росту – 80,1%. Питома вага не змінилася і становить 0,1%. Проте зросли інші витрати на 1649 тис.грн., темп росту 234,9%. Питома вага є незначною.Фінансовим результатом до оподаткування у 2019 році підприємство отримало у вигляді прибутку в сумі 1199930 тис.грн., який у 2020 році

зменшився на 797648 тис.грн. і становить у 402282 тис. грн., темп росту – 33,5%, частка також зменшилась з 30,4% до 14,8%, тобто на 15,6%.» [30].

У 2019 році було нараховано податок на прибуток від звичайної діяльності у сумі 252988 тис. грн., загальна частка якого склала 6,4%. У 2020 році сума податку на прибуток зменшилась на 179886 тис.грн., темп росту – 28,9%. Частка становить у 2019 році – 6,4%, а у 2020 році – 2,7%.

«Чистий прибуток у 2019 році – 912543 тис.грн., а у 2020 році – 329180 тис.грн., тобто зменшився на 583363 тис.грн., темп росту – 36,1%. Питома вага за цією статтею у 2019 році – 23,1%, а у 2020 році – 12,1%, тобто зменшується на 11%. Зменшились матеріальні витрати на 642493 тис. грн., темп росту – 67,2%. Відрахування на соціальні заходи стало меншим на 518 тис.грн., темп росту – 91,59%. Матеріальні витрати займають найбільшу питому вагу в операційних витратах, а саме у 2019 році -74,4%, у 2020 році – 64,8%.Щодо витрат на оплату праці, то їх рівень збільшився на 1858 тис.грн., темп росту становив 100,8%. Питома вага зросла з 8,6% до 11,3%, тобто на 2,7%. Амортизаційні відрахування зросли на 4577 тис.грн., темп росту – 108,3%. Питома вага також зросла на 0,8%.

Інші операційні витрати зросли на 34074 тис. грн. у 2020 році порівняно з 2019 роком, темп росту – 111,1%. Частка інших операційних витрат становить у 2019 році – 11,7%, у 2020 році – 16,8%, тобто зросла на 5,1%. Загалом ми спостерігаємо зменшення операційних витрат на 601363 тис.грн., темп росту – 77,1%.» [30].

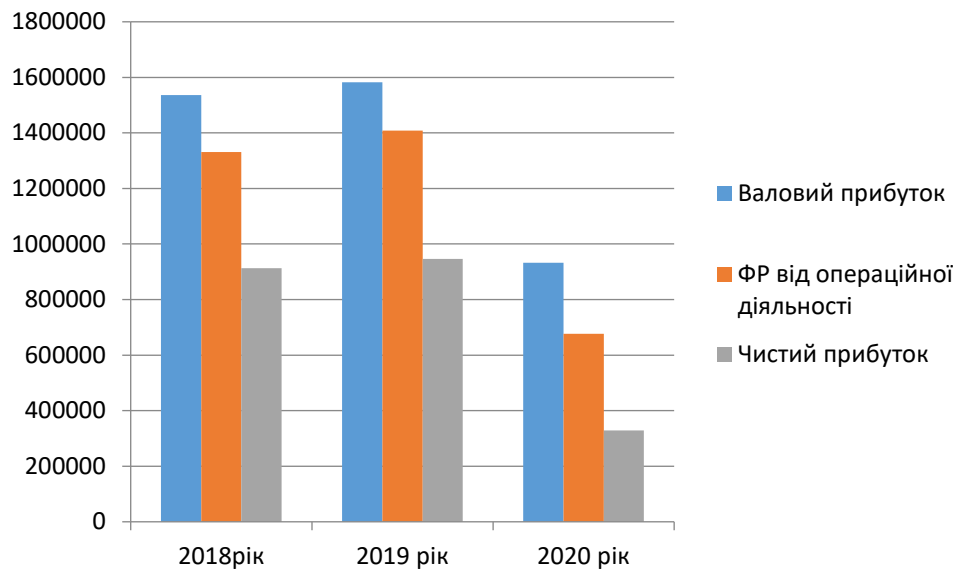

Рис.2.8. Динаміка фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.

За результатами аналізу фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018 – 2020 рр. ми можемо зробити висновок, що підприємство функціонує ефективно і отримує прибуток за всіма видами діяльності. Але ми спостерігаємо, що у 2020 році зменшилась сума чистого прибутку. Керівництву підприємства треба звернути увагу на управління фінансовими результатами яке зводиться до управління формуванням прибутку та його використання.

2.5. Оцінка ефективності використання ресурсів і рентабельності підприємства ПрАТ «ЗТР»

«Ділова активність підприємства проявляється в динамічності її розвитку, досягненні поставлених цілей, ефективному використанні економічного потенціалу, розширенні ринків збуту. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється насамперед у швидкості обороту його засобів, означає весь спектр зусиль, спрямованих на просування фірми на ринках продукції, праці, капіталу. У контексті аналізу фінансово-господарської

діяльності цей термін розуміється в більш вузькому значенні - як поточна виробнича й комерційна діяльність підприємства.

Проведемо аналіз ділової активності за допомогою фінансових коефіцієнтів оборотності, що являються відносними показниками фінансових результатів діяльності підприємства. Розраховані показники представимо в таблиці 2.18. » [30].

Як видно з розрахунків, на підприємстві ПрАТ «ЗТР» ми спостерігаємо підвищення рівня ділової активності підприємства у 2019 році. Це видно з підвищення коефіцієнта оборотності активів підприємства на 0,03 обороти.

Таблиця 2.18

Аналіз коефіцієнтів ділової активності підприємства ПрАТ «ЗТР»
за 2018 -2020 рр.

Найменування показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
				2019 рік від 2018 року	2020 рік від 2019 року
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності активів (оборотів)	0,97	1,00	0,72	0,03	-0,28
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (оборотів)	4,2	3,85	3,10	-0,35	-0,75
Тривалість обороту дебіторської заборгованості (дні)	85,7	99,51	116,13	13,81	16,62
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості(оборотів)	10,8	7,51	4,10	-3,29	-3,41
Тривалість обороту кредиторської заборгованості (дні)	33,3	47,94	87,80	14,64	39,86
Коефіцієнт оборотності запасів (оборотів)	4,5	4,57	4,26	0,07	-0,31
Період обороту запасів (дні)	80	78,78	84,51	-1,22	5,73
Тривалість операційного циклу (днів)	165,7	178,29	200,64	12,59	22,35
Тривалість фінансового циклу(дні)	132,4	130,35	112,84	-2,05	-17,51
Фондовіддача	5,2	3,90	2,22	-1,30	-1,68

«А у 2020 році коефіцієнт оборотності активів зменшився на 0,28 обороти. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшується протягом 2018-2020 років. У 2018 році він становить 4,2 обороти, в 2019 році – 3,85 обороти, а в 2020 році – 3,10. Це призвело до збільшення тривалості обороту дебіторської заборгованості. У 2018 році тривалість обороту дебіторської заборгованості становить 85,7 днів, у 2019 році – 99,51 днів, а у 2020 році – 116,13 днів. Це свідчить про неефективний механізм кредитного контролю в компанії. Зменшується коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 3,29 обороти, а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 3,41 обороти. Зростає тривалість обороту кредиторської заборгованості це 33,3 дні (2018 рік), 47,94 дні (2019 рік) та 87,80 днів (2020 рік). Така динаміка свідчить про те, підприємство стало гірше розраховуватись за своїми зобов'язаннями.» [30].

«У 2019 році в порівнянні з 2018 роком незначно зріс коефіцієнт оборотності запасів, а саме на 0,07 оборотів. А у 2020 році в порівнянні з 2019 роком він зменшився на 0,31 обороти. Період обороту запасів у 2018 році становить 80 днів, у 2019 році він незначно зменшився до 78,78 днів, а у 2020 році знов збільшився до 84,51 дня. Динаміка є негативною. Всі ці зміни призвели до збільшення тривалості операційного циклу у 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 12,59 дня, а у 2020 році в порівнянні з 2020 роком на 22,35 дня. Тобто продукція повільніше виготовляється, продається та отримуються за неї гроші. Фінансовий цикл зменшився. Зменшується також і фондвіддача, тобто знижується ефективність використання основних засобів на підприємстві. Наочно динаміку змін показників ділової активності ми можемо спостерігати на рис. 2.9.» [30].

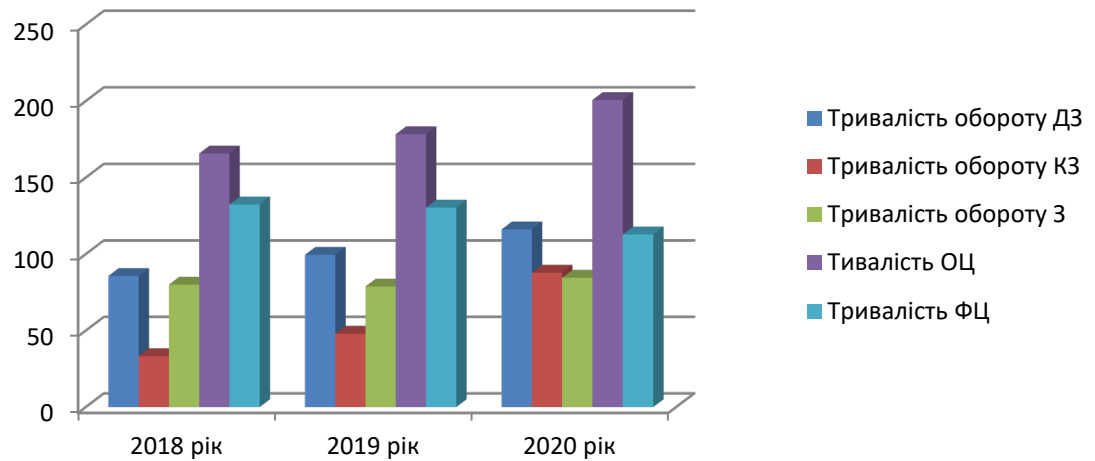

Рис.2.9. Динаміка змін основних показників ділової активності
ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.

Загалом ми спостерігаємо зниження ділової активності на підприємстві ПрАТ«ЗТР» за 2018 -2020 рр. На цей факт вказує динаміка всіх показників.

Не менш важливим показником оцінки ефективності використання капіталу є коефіцієнти рентабельності. Розглянемо аналіз коефіцієнтів рентабельності (таблиця 2.19)

Таблиця 2.19

Аналіз коефіцієнтів рентабельності ПрАТ «ЗТР»
за 2018 -2020 рр.

№ з/п	Показник (%)	За 2018 рік	За 2019 рік	За 2020 рік	Відхилення, (+/-)	
					2009рік від 2008	2010 рік від 2009
1	2	3	4	5	6	7
1	Рентабельність сукупного капіталу	32,08	31,06	10,69	-1,02	-20,37
2	Рентабельність власного капіталу	116,24	88,57	-48,23	-27,67	-40,34
3	Валова рентабельність продажу	42,78	40,07	34,30	-2,71	-5,77
4	Операційна рентабельність продажу	33,03	3,57	24,90	-29,46	21,33
5	Чиста рентабельність продажу	25,41	23,12	12,11	-2,29	-11,00

6	Валова рентабельність виробництва	74,77	66,86	52,21	-7,91	-14,65
7	Чиста рентабельність виробництва	44,42	38,57	18,44	-5,85	-20,13

«На підставі розрахунків ми спостерігаємо зниження всіх показників рентабельності. Показник рентабельності сукупного капіталу становить інтерес для зовнішніх інвесторів. У 2019 році він зменшується на 1,02% в порівнянні з 2018 роком, а у 2020 році зменшився на 20,37% в порівнянні з 2019 роком. Рентабельність власного капіталу становить інтерес для акціонерів підприємства і показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками капіталу грошова одиниця. Показник зменшується в динаміці, 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 27,67%, а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 40,34%. Динаміка негативна. Стосовно рентабельності продажу, то ми спостерігаємо зменшення валової рентабельності продажу протягом всього аналізованого періоду. У 2019 році в порівнянні з 2018 роком знизилась на 2,71%, а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 5,77%. Операційна рентабельність продажу також зменшується у 2019 році на 29,46%, а у 2020 році вона зросла на 21,33%. Чиста рентабельність продажу також зменшилась у 2019 році на 2,29%, а у 2020 році на 11%.» [30].

«Валова рентабельність виробництва знижується протягом 2018-2020 років. Це свідчить, що зменшується валовий прибуток, що припадає на 1 грн. витрат, що формують собівартість реалізованої продукції. Чиста рентабельність виробництва протягом 2018- 2020 років також зменшується у 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 5,85%, а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 20,13%. Ми можемо констатувати, що зменшується чистий прибуток, що припадає на гривню реалізації» [30].

Наочно динаміка показників рентабельності підприємства переставлена на рис. 2.10.

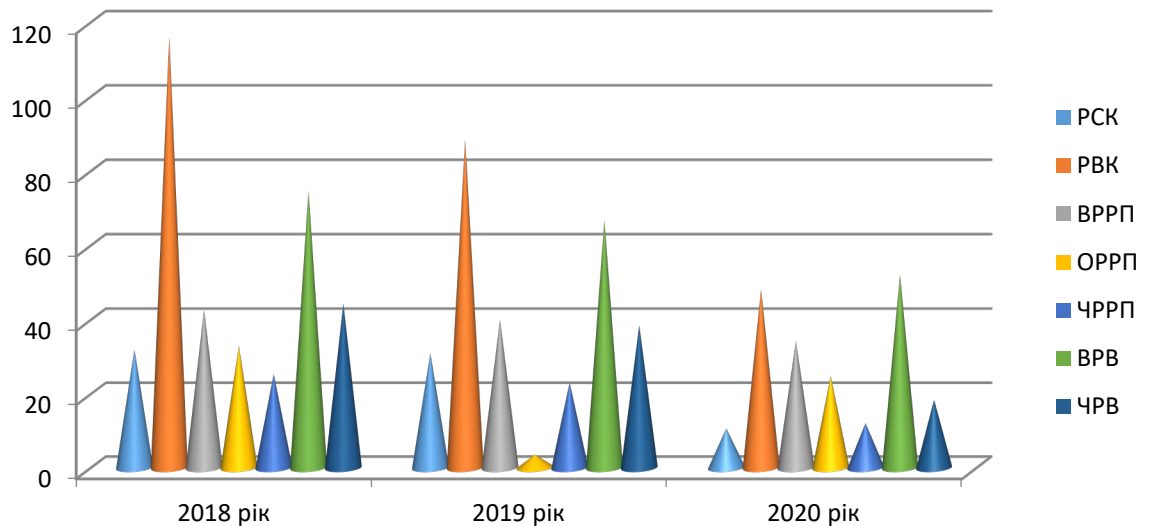

Рис.2.10. Динаміка показників рентабельності
ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр.

«Підсумовуючи сказане ми можемо зробити висновок про зниження рентабельності підприємства за всіма показниками. Така ситуація може стати загрозливою для підприємства.

Отже після проведення аналізу фінансового стану ПрАТ «ЗТР», виконаного у другому розділі магістерської роботи, можемо зробити висновок, що динаміка збільшення вартості активів у 2018 та 2019 роках є позитивним моментом в діяльності підприємства і свідчить про розширення обсягів господарювання, а зменшення вартості активів у 2020 році навпаки свідчить про скорочення обсягів господарювання.» [30].

«Структура активів протягом аналізованого періоду була «важкою», що є типовим для підприємств цієї галузі промисловості.

Основні засоби на підприємстві знаходяться у задовільному стані, а саме мають незначний знос. До того ж придбано основних засобів протягом аналізованого періоду більше, ніж їх вибуло з різних причин.

Також за період 2018 - 2020 років ми спостерігаємо погіршення структури капіталу, про що свідчить зростання питомої ваги залучених коштів.

Ситуація, що склалася в сфері фінансування негативно характеризує

фінансово – господарську діяльність, оскільки свідчить про високий рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Така ситуація може привести до втрати фінансової стійкості підприємства. » [30].

«Значення та тенденція зміни коефіцієнтів фінансової стійкості вказують, що підприємство становиться більш залежним від зовнішніх інвесторів і використовує позикові кошти для фінансування своєї діяльності.

Також підприємство має кризовий фінансовий стан та не забезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності. І, в першу чергу, відчувається нестача власного оборотного капіталу для покриття найбільш мобільної частини активів - запасів. » [30].

«За результатами аналізу фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018 – 2020 рр. ми можемо зробити висновок, що підприємство функціонує ефективно і отримує прибуток за всіма видами діяльності. Але ми спостерігаємо, що у 2020 році зменшилась сума чистого прибутку. Керівництву підприємства треба звернути на це увагу. » [30].

«Також ми спостерігаємо зниження ділової активності на підприємстві ПрАТ «ЗТР» за 2018 -2020 рр. На цей факт вказує динаміка всіх показників і ми можемо зробити висновок про зниження рентабельності підприємства за всіма показниками. Така ситуація може стати загрозливою для підприємства.

Тому особливу увагу керівництву слід звернути на управління капіталом підприємства, тому, що велика частка позикових коштів призводить до втрати фінансових стійкості та платоспроможності. Неякісне управління фінансовими результатами призводить до зниження рентабельності і загалом до погіршення фінансового стану ПрАТ «ЗТР». » [30].

Тому у третьому розділі магістерської роботи нам треба розробити заходи для покращення управління фінансовим станом ПрАТ «ЗТР».

Висновки до розділу 2

«В ході дослідження фінансового стану ПрАТ «ЗТР» було встановлено:

1. Незважаючи на те, що протягом останніх 5-х років спостерігалось поживалення попиту на трансформаторне обладнання на ринку України, що пов'язано з проведенням модернізації енергетики та необхідністю замкни застарілого обладнання, стрімким розвитком напрямку генерації електроенергії з альтернативних джерел (сонячна, вітрова та ін.), в останні роки фінансові показники діяльності підприємства погіршилися з причин нестабільної політичної та економічної ситуації в Україні, відсутності ефективних економічних реформ та державної політики підтримки національного виробника. За останній 2020 рік спостерігається скорочення обсягів виробництва, здороження ресурсів, непропорційне зростання собівартості продукції, скорочення операційних прибутків, що призвело до значного погіршення фінансових результатів діяльності підприємства в зрівнянні з 2019 роком. » [30].

2. «У підсумку дослідження стану, динаміки та тенденцій руху капіталу ПАТ «ЗТР» в 2012-2014 рр. відмічаємо, що характерною ознакою даного періоду є надмалий обсяг власного капіталу, який наприкінці 2020 року складає 10, 35%. Серед позичкового капіталу підприємства в досліджуваному періоді домінуюча частина (близька 66-88%) припадала на короткострокові зобов'язання, що обумовлене проблемами в отриманні довгострокового банківського кредитування. Ситуація, що склалася в сфері фінансування негативно характеризує фінансово – господарську діяльність, оскільки свідчить про високий рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Така ситуація може привести до повної втрати фінансової стійкості підприємства. » [30].

3. «Щодо загальної вартості майна ПрАТ «ЗТР», то в 2018-2020 роках спостерігається тенденція до її збільшення, що обумовлене значним ростом долі

необоротних активів, витрат майбутніх періодів, та в меншій мірі оборотних активів. Однак у 2020 році вартість майна підприємства значні зменшилась за рахунок зменшення оборотних активів підприємства. Збільшення необоротних активів на підприємстві були пов'язані з удосконаленням технології та оновленням обладнання. Виконання проектів та освоєння інвестицій було націлено перш за все на збільшення пропускної можливості окремих ділянок виробництва, а також на підвищення якості та удосконалення технологічних процесів виробництва. Це свідчить про поліпшення матеріальних умов для розширення основної діяльності підприємства. У 2020 році спостерігається тенденція до зменшення вартості майна, що обумовлено значним ростом долі необоротних активів. » [30].

4. «Характерним для ПрАТ «ЗТР» в досліджуваному періоді є перевищення вартості довгострокових фінансових інвестицій над вартістю основних засобів. Збільшення абсолютного обсягу такого напрямку вкладання коштів свідчить про вилучення значної частки з операційної діяльності підприємства.

5. В структурі оборотних активів підприємства домінує дебіторська заборгованість, темпи скорочення якої є значно повільнішими від темпів згорання обсягів реалізації продукції, що негативно позначається на показниках ліквідності та платоспроможності підприємства. » [30].

6. «Значення та тенденція зміни коефіцієнтів фінансової стійкості вказують, що підприємство становиться більш залежним від зовнішніх інвесторів і використовує позикові кошти для фінансування своєї діяльності. Також підприємство має кризовий фінансовий стан та не забезпечене стабільними джерелами фінансування поточної діяльності. І, в першу чергу, відчувається нестача власного оборотного капіталу для покриття найбільш мобільної частини активів - запасів.

7. Дослідження фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018 – 2020 рр. вказує, що підприємство функціонує ефективно і отримує прибуток за всіма видами діяльності. Однак, спостерігаємо, що у 2016 році зменшилась сума чистого прибутку. Керівництву підприємства треба звернути на це увагу.

8. Спостерігаємо зниження ділової активності та зниження рентабельності підприємства за всіма показниками. Така ситуація може стати загрозливою для підприємства. » [30].

Тому особливу увагу керівництву слід звернути на управління капіталом підприємства, тому, що велика частка позикових коштів призводить до втрати фінансових стійкості та платоспроможності. Неякісне управління фінансовими результатами призводить до зниження рентабельності і загалом до погіршення фінансового стану ПрАТ «ЗТР».[30].

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПРАТ «ЗАПОРІЖТРАНСФОРМАТОР» У НАПРЯМУ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ

3.1. Формування фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР»

«Як відомо, управління господарською діяльністю не може зводитися лише до ухвалення поточних управлінських рішень із окремих її аспектів. На сучасному етапі все більше число підприємств усвідомлює необхідність перспективного управління господарською діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства і вимогам зовнішнього середовища, що змінюються»[30].

«В умовах ринкових відносин, самостійності підприємства, відповідальності за результати своєї діяльності виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій фінансового стану, орієнтації у фінансових можливостях і перспективах, оцінці фінансового стану інших суб'єктів господарювання. Вирішити ці питання допомагає фінансова стратегія підприємства.

Поняття «фінансова стратегія», з нашого погляду, можна визначити як довготерміновий фінансовий план (програму) розвитку діяльності підприємства для досягнення певної мети. Вона окреслює основні шляхи, за якими потрібно рухатися суб'єкту господарювання для забезпечення поставленої мети.»[30].

Формування фінансової стратегії є доволі важким і трудомістким процесом, оскільки потребує значних витрат часу, праці та виконання комплексних розрахунків.

«Важливим у здійсненні цього процесу є врахування таких чинників:

- орієнтації фінансової стратегії на загальну стратегію розвитку підприємства на ринку;
- рівня законодавчого та нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності;
- економічної й політичної ситуації в країні;
- типу ринкової позиції підприємства, оскільки вибір фінансової стратегії залежить від маркетингової політики суб'єкта господарювання, зокрема від того, на яку цільову аудиторію спрямоване виробництво продукції, яку частку і тип ринку (вітчизняний чи міжнародний) планує зайняти підприємство;
- ресурсного забезпечення підприємства, так як на формування фінансової стратегії впливає кількість і якість ресурсів, зокрема чисельність та кваліфікація працівників, наявність основних засобів, забезпеченість власними коштами, можливість залучення позикових коштів та інвестицій, інноваційний потенціал;
- галузевої належності суб'єкта господарювання, оскільки галузь економіки, до якої належить підприємство, окреслює напрям формування його фінансової стратегії, а сільське господарство, як відомо, має безліч особливостей порівняно з іншими галузями національної економіки;
- фінансового стану та конкурентних переваг існуючих і потенційних підприємств-конкурентів, надійності постачальників та покупців;
- рівня ризику фінансової діяльності, що викликається інфляційними коливаннями, різкими стрибками курсу валют, ризиками неплатежів, ймовірністю настання фінансової кризи тощо;
- кон'юнктури товарного і фінансового ринків та її зміни»[30].

«Фінансова стратегія виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР» представляє собою багатофакторну модель дій та заходів, необхідних для досягнення довгострокових цілей промислового підприємства, забезпечення конкурентоспроможного розвитку шляхом ефективного управління фінансовими ресурсами та координації грошових потоків.

Під час формування фінансової стратегії необхідно враховувати стадію життєвого циклу, оскільки кожна стадія не тільки супроводжується певними можливостями зростання, але й має «вузькі» місця й ризики, які необхідно правильно аналізувати та інтерпретувати (рис.3.1)»[31, с.341].

Рис. 3.1. Основні цілі стадій життєвого циклу фінансової стратегії виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР» [31]

«Фінансову стратегію ПрАТ «ЗТР» пропонуємо у формі програми фінансування розвитку виробничого підприємства з урахуванням необхідних змін у структурі капіталу та фондів для досягнення розроблених стратегій зростання та підвищення конкурентних переваг підприємства.

Ключові етапи формування фінансової стратегії виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР» представимо на рисунку 3.1 [31, с.342]:

Головною метою фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР» повинна бути максимізація його ринкової вартості та підвищення ефективності діяльності. Вона досягається шляхом конкретизації цілей з урахуванням завдань та особливостей майбутнього фінансового розвитку підприємства.

Система стратегічних фінансових цілей ПрАТ «ЗТР» повинна забезпечувати формування достатнього обсягу власних фінансових ресурсів і високу рентабельність використання власного капіталу; оптимізацію структури

активів й оборотного капіталу; встановлення прийняттого рівня фінансових ризиків у процесі здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства у довгостроковій перспективі»[30].

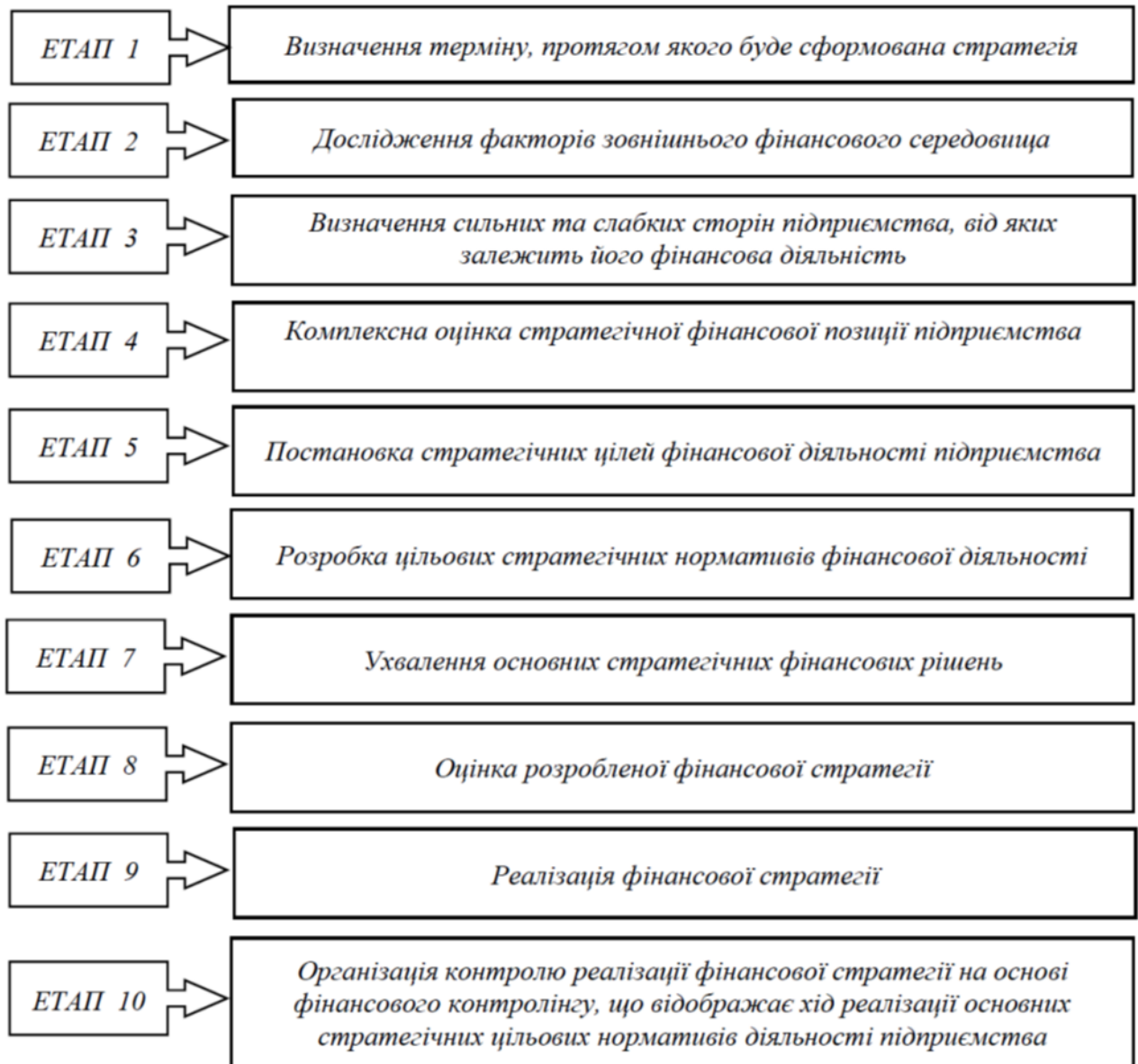

Рис.3.2. Етапи формування фінансової стратегії виробничого підприємства ПрАТ «ЗТР»

«Необхідність ідентифікації фінансової стратегії для ПрАТ «ЗТР» обумовлена:

- диверсифікованістю діяльності великих підприємств в плані охоплення ними різних ринків, у тому числі фінансових;
- потребами у виборі джерел фінансування стратегічних проектів;
- наявністю єдиної для всіх підприємств кінцевої мети при виборі стратегічних орієнтирів і їх оцінці
- максимізації фінансового ефекту;
- розвитком міжнародних і національних фінансових ринків як “поля” для запозичення фінансових ресурсів і прибуткового розміщення капіталу, що пов’язано з посиленням ролі фінансів у життєдіяльності підприємств.

З огляду на мінливість кон’юнктури і тенденцій розвитку фінансових ринків, високий ступінь інноваційності фінансових інструментів, якими оперують підприємства, їх значну залежність від векторів руху макроекономічних і соціально-політичних процесів у світовому співтоваристві, варто сформулювати низку напрямків формування програм і проектів реалізації фінансової стратегії ПРАТ «ЗТР»»[30].

«Серед них:

- виявлення пріоритетних для підприємства фінансових ринків і цільових ринкових сегментів для роботи на перспективу;
- аналіз і обґрунтування стійких джерел фінансування;
- вибір фінансових інститутів як прийнятних партнерів і посередників, що ефективно співпрацюють з підприємством в довгостроковому аспекті;
- розробка довгострокової інвестиційної програми, погодженої з пріоритетними напрямками розвитку видів бізнесу, обумовленими загальною стратегією підприємства;
- створення умов на майбутнє щодо підтримки поступового росту ринкової вартості підприємства і курсів цінних паперів, що випускаються;
- формування та вдосконалення внутрішніх фінансових потоків;

– розробка з позиції стратегії програми ефективного централізованого управління фінансовими ресурсами в поєднанні з обґрунтованою децентралізацією інших управлінських функцій;

– прогностичні розрахунки фінансових індикаторів економічної безпеки і стійкості підприємства при стратегічному плануванні діяльності»[30].

На нашу думку, модель фінансової стратегії ПРАТ «ЗТР» має включати наступні взаємозалежні блоки: мету і завдання; рівні реалізації; зовнішні і внутрішні фактори формування; інструменти і методи реалізації; результативність (рис. 3.3).

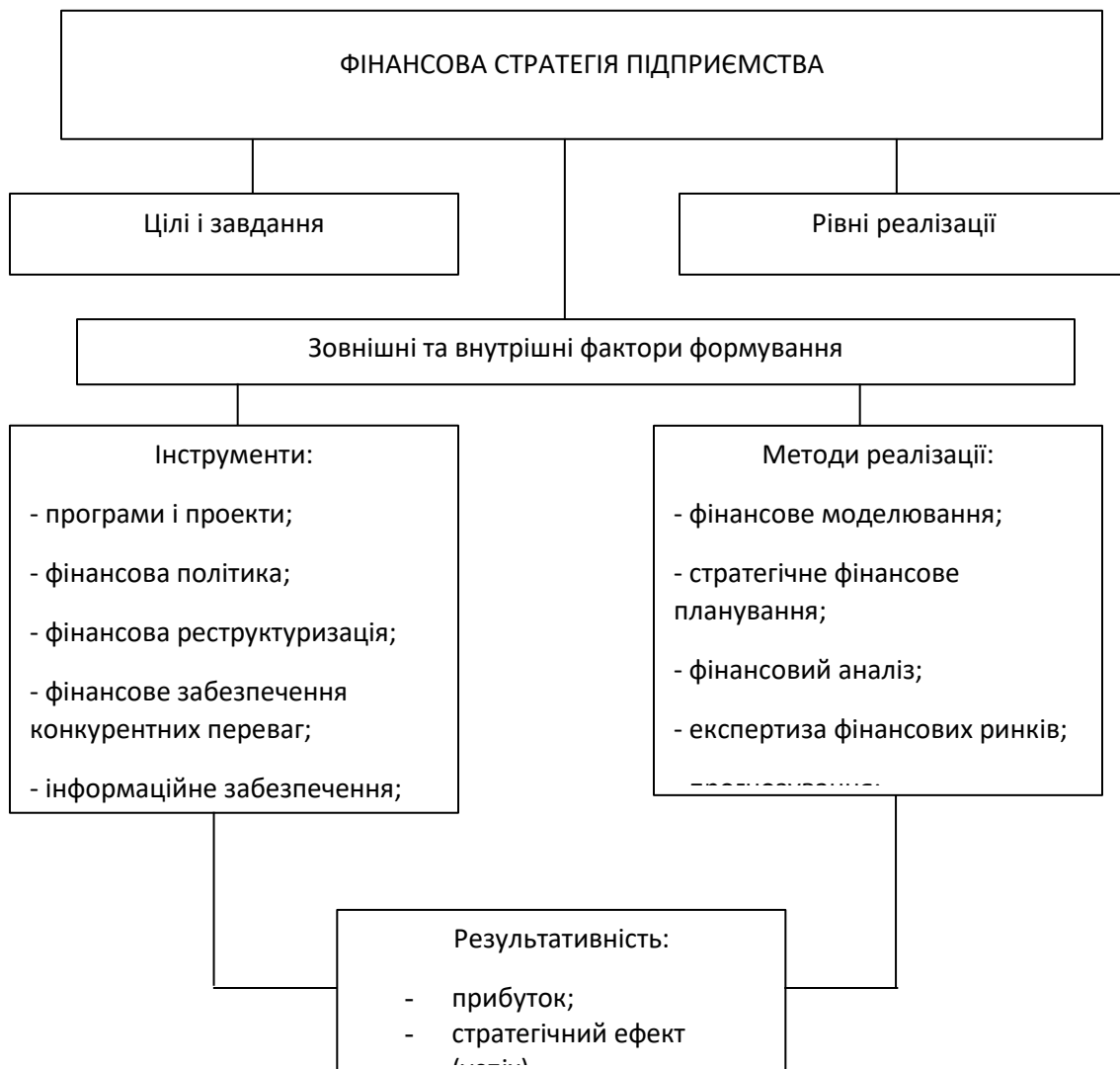

Рис. 3.3. Модель формування фінансової стратегії на ПРАТ «ЗТР»

«Модель фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР» показує, через систему яких інструментів (програми, проекти, реструктуризація, глобалізація, диверсифікація тощо) і методів (моделювання, планування, аналіз, прогнозування тощо) вона реалізується.

Формування фінансової стратегії на ПрАТ «ЗТР» передбачає послідовність певних етапів.

По-перше, воно неможливе без збору інформації про ринкове середовище функціонування підприємства (конкурентів, постачальників, клієнтів, посередників, державні органи та служби, банківські установи) та її детального аналізу. На цьому етапі фінансові менеджери повинні застосовувати відповідний фінансовий інструментарій: мікроекономічне фінансове планування, прогнозування, стратегічний і фінансовий аналіз (зокрема SWOT-аналіз, що охоплює аналіз слабких і сильних сторін підприємства, ризиків і додаткових можливостей), статистичні методи та економіко-математичне моделювання.

В таблиці 3.1 проведемо SWOT-аналіз ПрАТ «Запоріжтрансформатор», який підкреслює, що стратегія повинна якнайкраще поєднувати внутрішні можливості підприємства (її сильні та слабкі сторони) і зовнішню ситуацію, яка частково відображена в можливостях і загрозах»[30].

«SWOT-аналіз проводиться у п'ять етапів.

На першому етапі вивчаються сильні сторони фірми – її конкурентні переваги в таких областях: ціна товарів, кваліфікація кадрів, вартість ресурсів, вік основних фондів, географічне розташування підприємства, інфраструктура, системи менеджменту та маркетингу, сила конкуренції на вході й виході системи менеджменту підприємства та інші.

На другому етапі вивчаються слабкі сторони фірми. Етап можна розпочати з аналізу конкурентоспроможності товарів, що реалізують на ринку»[30].

Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «ЗТР»

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	<p>Великий досвід роботи Високий рівень організації управлінського обліку Наявність висококваліфікованого виробничого персоналу Налагоджена система постачань сировини, матеріалів і устаткування Запровадження інновацій</p>	<p>Високий ступінь зносу обладнання; Незавантаженість виробничих потужностей; Слабкий збут в країнах ЄС та США; Недостатня увага українському ринку; Неефективна інвестиційна політика; Нестача фінансових ресурсів.</p>
Можливості (O)	SO-стратегія	WO-стратегія
<p>Зміна суспільних стереотипів стосовно реклами Збільшення кількості домогосподарок у зв'язку зі зниженням зайнятості серед жінок Збільшення купівельної спроможності населення Збільшення кількості підприємницьких структур</p>	<p>Розширення номенклатури продукції Розвиток системи персональних продажів для оптових покупців Збільшення виробничих потужностей по виготовленню продукції</p>	<p>Створення і поширення безкоштовних рекламно-інформаційних матеріалів про діяльність підприємства та проведення рекламної компанії Створення єдиної служби маркетингу на підприємстві Збільшення ринкової частки підприємства</p>
Погрози (T)	ST-стратегія	WT-стратегія
<p>Уповільнення темпів економічного розвитку Збільшення податкового пресу Зростання цін на сировину Розвиток технології електронних комунікацій</p>	<p>Створення системи обліку зі зниження витрат Створення системи електронних продажів</p>	<p>Розширення каналів товароруку Створення системи зво-ротного зв'язку з клієнтами підприємства</p>

«На третьому етапі вивчаються фактори макросередовища фірми (політичні, економічні, ринкові й інші) з метою прогнозування стратегічних і тактичних погроз фірмі й своєчасному запобіганню збитків.

На четвертому етапі вивчаються стратегічні й тактичні можливості підприємства (капітал, активи), необхідні для запобігання загрозам, зменшення слабких та множення сильних сторін фірми.

На останньому, п'ятому етапі SWOT-аналізу погоджуються сили з можливостями формування проекту окремих розділів стратегії фірми.

Складена матриця SWOT-аналізу дозволяє сформулювати перелік першочергових заходів, що повинне провести ПрАТ «Запоріжтрансформатор» для вдосконалення системи управління маркетингом»[30].

«Після виконання аналітичної роботи, здійснення відповідних розрахунків, обговорення альтернативних варіантів розвитку подій приймається управлінське рішення щодо вибору фінансової стратегії, яку надалі деталізують за напрямками фінансової політики й реалізують згідно з планом. Якщо в процесі формування і реалізації фінансової стратегії виявлено певні відхилення фактичних значень показників від планових і від визначених умов діяльності підприємства, то відбувається коригування стратегії на тому етапі, на якому виявлено дане відхилення. Для полегшення реалізації фінансової стратегії доцільно проводити її деталізацію шляхом складання тактичних планів. Тактичне планування покликане формувати механізми реалізації обраної стратегії.

Воно буває двох різновидів: оперативне й поточне»[30].

«Поточне планування – це різновид управлінської діяльності, що спрямований на розробку параметрів, заходів, бюджетів та адміністративно-фінансових важелів із метою формування поточних планів функціонування конкретних сфер підприємства чи його діяльності в цілому на рік у плані реалізації завдань обраної фінансової стратегії.

Оперативне планування спрямоване на формування вузьких, деталізованих, короткотермінових планів із конкретних питань діяльності підприємства, які формуються шляхом деталізації поточних планів. Оперативні

й поточні плани не повинні відхилятися від фінансової стратегії підприємства, а навпаки – конкретизувати й доповнювати її»[30].

«Фінансова стратегія повинна виступати складовою загальної стратегії ПрАТ «ЗТР», відповідати їй за метою та завданням.

Разом із цим мета й завдання визначаються її фінансовою природою, економічними відносинами між суб'єктами ринку з приводу формування й використання фінансових ресурсів.

Фінансова стратегія на ПрАТ «ЗТР» на нашу думку, повинна розглядатися як:

- компонент загальної стратегії – одна з функціональних стратегій, мета якої – захоплення фінансових позицій на ринку;
- базова стратегія, що забезпечує (за допомогою фінансових інструментів, методів фінансовою менеджменту тощо) реалізацію будь-якої базової стратегії, мета її – ефективне використання фінансових ресурсів та управління ними.

Для забезпечення стійкого розвитку ПрАТ «ЗТР» на ринку, необхідно чітко сформулювати фінансову стратегію, дотримуючись головної стратегічної мети, а саме:

- 1) формування фінансових ресурсів і централізоване стратегічне керівництво ними;
- 2) виявлення вирішальних напрямів та зосередження зусиль на їх виконанні, маневреності у використанні резервів фінансовим керівництвом підприємства;
- 3) ранжування та поетапне досягнення мети;
- 4) відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям конкретного підприємства;
- 5) об'єктивний облік фінансово-економічного становища та реального фінансового стану підприємства за рік, квартал, місяць;
- 6) створення та підготовку стратегічних резервів;

7) облік економічних і фінансових можливостей самого підприємства та його конкурентів;

8) визначення головної загрози з боку конкурентів, мобілізацію сил на її усунення та вмілий вибір напрямів фінансових дій;

9) маневрування й боротьбу за ініціативу для досягнення вирішальної переваги над конкурентами. Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування й забезпечення стабілізації та фінансової стійкості підприємства в ринкових конкурентних умовах функціонування»[30].

«Відповідно до фінансової стратегії визначається фінансова політика ПрАТ «ЗТР» – як форма реалізації загальної економічної стратегії підприємства щодо окремих сторін його фінансової діяльності.

Формуючи фінансову політику ПрТ «ЗТР» необхідно врахувати, які напрями фінансової діяльності підприємства – з метою досягнення головної стратегічної мети його діяльності – потребують більш ефективного управління.

Розробляючи фінансову стратегію на ПрАТ «ЗТР» особливу увагу слід надати виробництву конкурентоспроможної продукції, мобілізації внутрішніх ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, формуванню та оптимальному розподілу прибутку, ефективному використанню капіталу тощо.

Передусім необхідно визначити базову фінансову стратегію діяльності підприємства як рекомендацію стосовно доцільності зміни його фінансово-господарського стану у тривалій перспективі, сформовану на підставі кількісних характеристик фактичного фінансово-господарського стану в поточному й наступних періодах»[30].

Виходячи з вище наведеного для підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «ЗТР» необхідно проаналізувати та удосконалити методи маркетингової діяльності підприємства (табл. 3.2).

Методи удосконалення маркетингової діяльності ПрАТ «ЗТР»

Проаналізувати	Удосконалити
Аналіз цін, асортимент у конкурентів Аналіз організаційної системи Сегментування ринку споживачів	Встановлення взаємовигідних цін з конкурентами
Встановлення ціни щодо цін конкурентів, знижки	Найбільш високий рівень рентабельності на продукцію, знижки, акції
Збільшення асортименту за рахунок залучення нових товарних груп	Представити весь спектр продукції, що знаходяться на ринку
СМІ, акції, спонсорство	Реклама по телебаченню, в СМІ
Сезонний товар Вивчення споживчого попиту	Достатня кількість продукції, щоб продавалося все
Відстеження рентабельних і продаваних позицій продукції	Одержувати інформацію про аналіз продажів
Підвищення кваліфікації персоналу	Навчання персоналу

«Всі вище перераховані фактори є необхідними передумовами для реалізації стратегії диференціації.

Стратегія диференціації лежить в основі виробничої політики підприємства. Вона передбачає досягнення ПрАТ «ЗТР» конкурентних переваг у задоволенні певних аспектів потреб споживачів. Тобто, застосовуючи стратегію диференціації, підприємство досягло конкурентних переваг у якості продукції, іміджу тощо.

Основна ідея диференціації полягає в тому, що продукція підприємства має відрізнятися від продукції конкурентів і бути дещо неповторною з погляду споживача. При цьому ціна та витрати мають другорядне значення і, як правило, відрізняються більш високим рівнем, ніж у конкурентів»[30].

«Використання стратегії диференціації може принести ПрАТ «Запоріжтрансформатор» ряд стратегічних переваг, таких як:

- створюється певний імідж продукції та підприємства, що знижує чутливість споживача до більш високих цін;
- прихильність споживачів і неповторність продукції створюють високі вхідні бар'єри на ринок збуту;
- висока ціна надає можливість отримання високого прибутку тощо.

Але підприємство, використовуючи стратегію диференціації, несе певні ризики, до яких можна віднести:

- характеристика продукції, на якій заснована стратегія диференціації, може втратити своє значення у зв'язку зі зміною системи цінностей споживача;
- збільшення ціни і відрив від цінового лідера можуть стати дуже значними, що відверне споживача від більш дорогої продукції підприємства;
- виникнення фірм-послідовників, які імітують стратегію диференціації, зменшують її ефект»[30].

Виходячи з вище наведеного, ПрАТ «ЗТР» можна запропонувати і надалі слідувати стратегії диференціації, але намагатися зменшити свої витрати та ціни, при цьому не зашкодивши якості продукції та фінансовому стану підприємства.

3.2. Оцінка ефективності впровадження фінансової стратегії виробничого підприємства ПАТ «ЗТР»

«Результатом впровадження фінансової стратегії на ПрАТ «ЗТР», як ми вже зазначали, повинно стати збільшення прибутку. Це стане можливо, передусім при зростанні виручки від реалізації продукції. В ході аналізу фінансових результатів за 2018-2019 роки ми спостерігали, що чистий дохід зріс на 10%, у 2020 році чистий дохід зменшився на 31,2%. Після впровадження запропонованих заходів з підвищення конкурентоспроможності продукції ПрАТ «ЗТР», та виходу її на нові ринки збуту ми можемо скласти прогноз збільшення фінансового результату від реалізації продукції. Припустимо, що темп зростання буде 10%, як це було у 2019 році. Собівартість продукції буде зростати на 8%. Інші показники залишаються незмінними. Тоді прогнозний сценарій зростання фінансового результату буде виглядати наступним чином (табл. 3.3) »[30].

Таблиця 3.3

Прогноз фінансового результату ПрАТ «ЗТР» на 2020-2024 рр.

Найменування статей	Періоди				
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	2717510	2989261	3288187,1	3617005,8	3978706,4
Собівартість реалізованої продукції	1785380	1928210,4	2082467,2	2249064,6	2428989,8
Валовий прибуток(збиток)	932130	1061050,6	1205719,9	1367941,2	1549716,6
Інші операційні доходи	16386	16386	16386	16386	16386
Адміністративні витрати	69874	69874	69874	69874	69874
Витрати на збут	142845	142845	142845	142845	142845
Інші операційні витрати	59171	59171	59171	59171	59171
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	676626	805546,6	950215,9	1112437,2	1294212,6
Дохід від участі в капіталі	3863	3863	3863	3863	3863
Фінансові витрати	275344	275344	275344	275344	275344
Інші витрати	2871	2871	2871	2871	2871
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	402282	531194,6	675863,9	838085,2	1022731,6
Витрати (дохід) з податку на прибуток	73102	100926,9	128414,1	159236,2	194319,0
Чистий фінансовий результат: прибуток	329180	430267,7	547449,8	678849	828412,6

Ми спостерігаємо, що в період з 2020 -2024 рр. чистий дохід на ПрАТ «ЗТР» зріс на 1261196, 4 тис.грн. Собівартість продукції зросла на 643609,8 тис.грн. Валовий прибуток зріс на 617586,6 тис.грн. Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток) збільшився на 617586,6 тис.грн. І як наслідок, чистий фінансовий результат (прибуток) збільшився на 499232,6 тис.грн.

Наочно зростання фінансового результату ми можемо спостерігати на рис. 3.4.

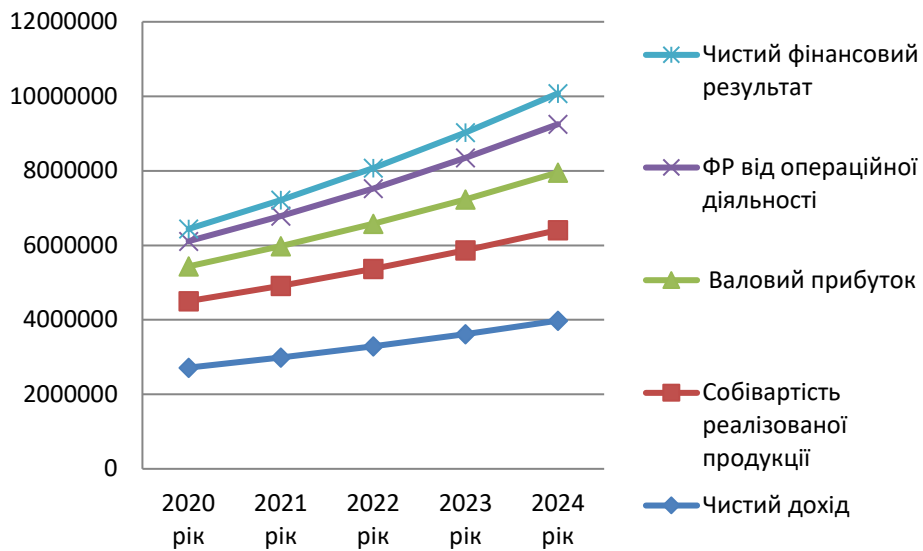

Рис.3. 4. Прогноз зростання чистого доходу від реалізації продукції
ПрАТ «ЗТР»

Тепер з урахуванням запропонованих змін та прогнозу фінансових результатів виконаємо прогнозний аналіз ділової активності ПрАТ «ЗТР» на 2020 -2024 рр.

Таблиця 3.4

Прогноз показників ділової активності ПрАТ «ЗТР» на 2020 -2024 рр.

Найменування показника	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт оборотності активів (оборотів)	0,72	0,79	0,87	0,96	1,05
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (оборотів)	3,10	3,41	3,75	4,13	4,54
Тривалість обороту дебіторської заборгованості (дні)	116,13	105,57	96	87,17	79,3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості(оборотів)	4,10	4,4	4,79	5,17	5,58
Тривалість обороту кредиторської заборгованості (дні)	87,80	81,8	75,16	69,63	64,52
Коефіцієнт оборотності запасів (оборотів)	4,26	4,6	4,98	5,37	5,80
Період обороту запасів (дні)	84,51	78,26	72,29	67,01	62,07
Тривалість операційного циклу	200,64	183,83	168,29	154,18	141,37
Тривалість фінансового циклу(дні)	112,84	102,03	93,13	84,55	76,85

«Виходячи з даних таблиці ми спостерігаємо позитивну динаміку всіх показників, а саме зростає коефіцієнт оборотності активів з 0,72 до 1,05. Зростає коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості з 3,10 до 4,54.

Зменшується тривалість обороту дебіторської заборгованості з 116,13 днів до 79,3 днів.

Стає більшим коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості з 4,10 до 5,58. При цьому зменшується тривалість обороту кредиторської заборгованості з 87,80 днів до 64,52 дня.

Коефіцієнт оборотності запасів також збільшився з 4,26 до 5,80. Тривалість оборотності запасів зменшилась з 84,51 дня до 62,07 днів.

Тривалість операційного циклу зменшилась з 200,64 дня до 141,37 днів, Тривалість фінансового циклу зменшилась з 112,84 дня до 76,85 днів.

Наочно прогнозний сценарій показників ділової активності ми можемо спостерігати на рис. 3.5. »[30].

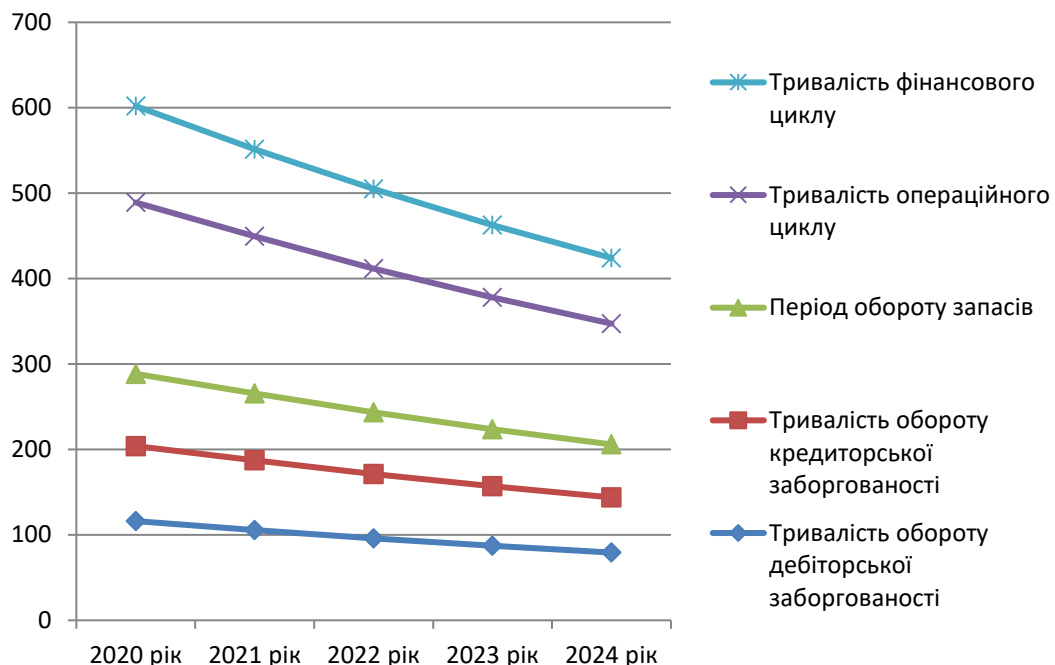

Рис.3.5. Прогнозний сценарій показників ділової активності
ПрАТ «ЗТР» на 2020 -2024 рр.

Таким чином, ми можемо констатувати, що після запропонованих заходів зі збільшення чистого доходу на підприємстві зростає чистий фінансовий результат і як наслідок підвищується ділова активність.

Висновки до розділу 3

У результаті формування та реалізації фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР», отримано такі висновки:

1. Розглянуті внутрішні і зовнішні фактори бізнес – середовища ПрАТ «ЗТР», визначений вплив кожного фактору, визначена структура ринків збуту ПрАТ «ЗТР» та на основі цього розроблено модель фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР» яка включає: мету і завдання; рівні реалізації; зовнішні і внутрішні фактори формування; інструменти і методи реалізації; результативність.

2. В рамках розробки фінансової стратегії складена матриця SWOT-аналізу, яка дозволяє сформулювати перелік першочергових заходів, що повинне провести ПрАТ «ЗТР» для вдосконалення фінансового управління.

3. Доведено, що впровадження фінансової стратегії на ПрАТ «ЗТР» дозволить збільшити прибуток підприємства на 10% , при цьому собівартість продукції буде зростати на 8%. Тривалість операційного циклу зменшилась з 200,64 дня до 141,37 днів, тривалість фінансового циклу зменшилась з 112,84 дня до 76,85 днів.

Таким чином, запропоновані заходи дозволять поліпшити фінансово-економічні показники діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретико-методичних аспектів формування механізму фінансового управління виробничого підприємства дозволили сформулювати наступні висновки.

Розглянуто та уточнено поняття «механізм фінансового управління виробничого підприємства», визначено його складові елементи. Враховуючи специфіку виробничих підприємств, пропонуємо механізм фінансового управління виробничого підприємства визначати як систему методів, важелів, стимулів, які здійснюють управління фінансовими ресурсами з метою забезпечення ефективної господарської діяльності та соціального розвитку колективу підприємства в умовах відкритого економічного простору. З'ясовано, що складовими елементами механізму управління є: фінансове планування, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, та система фінансових індикаторів і фінансових інструментів, які функціонують у нормативно – правовому полі та ґрунтуються на якісному інформаційному забезпеченні.

Встановлено, що фінансове управління виробничим підприємством здійснюється за допомогою систематичного й усебічного оцінювання його фінансового стану, яке складається з етапів: аналіз управління майном та джерелами його фінансування, аналіз фінансової стійкості і платоспроможності, аналіз управління фінансовими результатами діяльності виробничого підприємства, аналіз ефективності використання ресурсів і рентабельності підприємства, що дає змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та є вирішальним для прийняття управлінських рішень, які спрямовані на вирішення завдань, пов'язаних із вибором напрямку діяльності, його розвитком, поліпшенням його ефективності, конкурентоспроможності та прибутковості.

Встановлено, що фінансову стратегію виробничого підприємства можна визначити як одну з найважливіших функціональних стратегій підприємства, що

забезпечує усі основні напрямки розвитку його фінансової діяльності і фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного корегування напрямів формування і використання фінансових ресурсів при зміні умов зовнішнього середовища. Найважливішим завданням розробки фінансової стратегії є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності підприємства. Розробка фінансової стратегії на підприємстві має здійснюватися за визначеною методикою, яка містить низку визначених етапів: аналіз середовища існування підприємства, розробка системи стратегічних цілей, визначення можливих варіантів, формування фінансової стратегії, реалізація, моніторинг та коректування фінансової стратегії. Розробка фінансової стратегії базується на конкретних принципах: збалансованості матеріальних і фінансових потоків, фінансового контролю та аналізу діяльності підприємства, прогнозування альтернативних варіантів розвитку.

«В ході дослідження фінансового стану ПрАТ «ЗТР» було встановлено:

Незважаючи на те, що протягом останніх 5-х років спостерігалось поживавлення попиту на трансформаторне обладнання на ринку Україні, що пов'язано з проведенням модернізації енергетики та необхідністю замкни застарілого обладнання, стрімким розвитком напрямку генерації електроенергії з альтернативних джерел (сонячна, вітрова та ін.), в останні роки фінансові показники діяльності підприємства погіршилися з причин нестабільної політичної та економічної ситуації в Україні, відсутності ефективних економічних реформ та державної політики підтримки національного виробника. За останній 2020 рік спостерігається скорочення обсягів виробництва, здороження ресурсів, непропорційне зростання собівартості продукції, скорочення операційних прибутків, що призвело до значного погіршення фінансових результатів діяльності підприємства в зрівнянні з 2019 роком. » [30].

«У підсумку дослідження стану, динаміки та тенденцій руху капіталу ПАТ «ЗТР» в 2012-2014 рр. відмічаємо, що характерною ознакою даного періоду є надмалий обсяг власного капіталу, який наприкінці 2020 року складає 10, 35%. Серед позичкового капіталу підприємства в досліджуваному періоді домінуюча частина (близька 66-88%) припадала на короткострокові зобов'язання, що обумовлене проблемами в отриманні довгострокового банківського кредитування. Ситуація, що склалася в сфері фінансування негативно характеризує фінансово – господарську діяльність, оскільки свідчить про високий рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Така ситуація може привести до повної втрати фінансової стійкості підприємства. » [30].

«Щодо загальної вартості майна ПрАТ «ЗТР», то в 2018-2020 роках спостерігається тенденція до її збільшення, що обумовлене значним ростом долі необоротних активів, витрат майбутніх періодів, та в меншій мірі оборотних активів. Однак у 2020 році вартість майна підприємства значні зменшилась за рахунок зменшення оборотних активів підприємства. Збільшення необоротних активів на підприємстві були пов'язані з удосконаленням технології та оновленням обладнання. Виконання проектів та освоєння інвестицій було націлено перш за все на збільшення пропускної можливості окремих ділянок виробництва, а також на підвищення якості та удосконалення технологічних процесів виробництва. Це свідчить про поліпшення матеріальних умов для розширення основної діяльності підприємства. У 2020 році спостерігається тенденція до зменшення вартості майна, що обумовлено значним ростом долі необоротних активів. » [30].

«Характерним для ПрАТ «ЗТР» в досліджуваному періоді є перевищення вартості довгострокових фінансових інвестицій над вартістю основних засобів. Збільшення абсолютного обсягу такого напрямку вкладання коштів свідчить про вилучення значної частки з операційної діяльності підприємства.

В структурі оборотних активів підприємства домінує дебіторська заборгованість, темпи скорочення якої є значно повільнішими від темпів згортання обсягів реалізації продукції, що негативно позначається на показниках ліквідності та платоспроможності підприємства. » [30].

«Значення та тенденція зміни коефіцієнтів фінансової стійкості вказують, що підприємство становиться більш залежним від зовнішніх інвесторів і використовує позикові кошти для фінансування своєї діяльності. Також підприємство має кризовий фінансовий стан та не забезпечене стабільними джерелами фінансування поточної діяльності. І, в першу чергу, відчувається нестача власного оборотного капіталу для покриття найбільш мобільної частини активів - запасів.

Дослідження фінансових результатів ПрАТ «ЗТР» за 2018 – 2020 рр. вказує, що підприємство функціонує ефективно і отримує прибуток за всіма видами діяльності. Однак, спостерігаємо, що у 2016 році зменшилась сума чистого прибутку. Керівництву підприємства треба звернути на це увагу.

Спостерігаємо зниження ділової активності та зниження рентабельності підприємства за всіма показниками. Така ситуація може стати загрозливою для підприємства. » [30].

Тому особливу увагу керівництву слід звернути на управління капіталом підприємства, тому, що велика частка позикових коштів призводить до втрати фінансових стійкості та платоспроможності. Неякісне управління фінансовими результатами призводить до зниження рентабельності і загалом до погіршення фінансового стану ПрАТ «ЗТР».

У результаті формування та реалізації фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР», отримано такі висновки.

Розглянуті внутрішні і зовнішні фактори бізнес – середовища ПрАТ «ЗТР», визначений вплив кожного фактору, визначена структура ринків збуту ПрАТ «ЗТР» та на основі цього розроблено модель фінансової стратегії ПрАТ «ЗТР»

яка включає: мету і завдання; рівні реалізації; зовнішні і внутрішні фактори формування; інструменти і методи реалізації; результативність.

В рамках розробки фінансової стратегії складена матриця SWOT-аналізу, яка дозволяє сформулювати перелік першочергових заходів, що повинне провести ПрАТ «ЗТР» для вдосконалення фінансового управління.

Доведено, що впровадження фінансової стратегії на ПрАТ «ЗТР» дозволить збільшити прибуток підприємства на 10% , при цьому собівартість продукції буде зростати на 8%. Тривалість операційного циклу зменшилась з 200,64 дня до 141,37 днів, тривалість фінансового циклу зменшилась з 112,84 дня до 76,85 днів.

Таким чином, запропоновані заходи дозволять поліпшити фінансово-економічні показники діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бердар М.М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2008. № 5. С. 133-138.
2. Дехтяр, Н. А. Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання : монографія. Суми: Університетська книга, 2019. 182 с.
3. Фінансовий менеджмент: Учебное пособие под ред. проф. И.Е. Шохина.- Москва: ИД ФБК– ПРЕСС, 2002. 408 с.
4. Артус М. Фінансовий механізм в умовах ринкової економіки. Фінанси України. 2005. №5. С. 54-59.
5. Макух Т. Особливості формування механізму фінансового управління виробничих підприємств. Економічний аналіз. Випуск 11. Частина 2. 2012. С.326-328.
6. Бикова В. Г. Фінансово-економічний потенціал підприємств загальнодержавного значення – оцінка і управління. Фінанси України. 2015. № 6. С. 56-61.
7. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : підручник. Київ. : Київ. наці. торг.-екон. ун-т., 2014. 536 с.
8. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 328 с.
9. Лучко М.Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 304 с.
10. Бержанір І. А. Діагностика майнового стану підприємства. Вісник Донецького національного університету. Серія В: економіка і право. 2015. Вип.1. С. 35–37.
11. Павленко О. І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства. Бізнес-навігатор. 2019. № 2(19). С. 72– 81.

12. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства : теоретичні основи. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 19-20. С. 96–102. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19-20.96
13. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ХайТек Прес, 2008. 336 с.
14. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
15. Крайник О. П., Клепкова З. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів : Інтелект, 2001. 396 с.
16. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Вид. 3-тє. Київ : Знання-Прес, 2009. 299 с.
17. Мельник Д. Л. Фінансова стратегія підприємства. Економічні науки. 2010. №7. С 2-18.
18. Барінов В. А. Стратегический менеджмент. Москва. : ИНФРА-М, 2006. 237 с.
19. Лєспух О. В. Фінансова стратегія в системі управління підприємством. Менеджмент виробництва. 2011. №8. С131 – 136.
20. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. Фінанси України.2006.№ 3. С. 113-118.
21. Іванищева, А. В. Разработка финансовой стратегии предприятия Экономика. Фінанси. Право. 2010. № 10. С. 14–21.
22. Масленніков О. Ю. Фінансова стратегія та планування в умовах становлення ринку.Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. Львів : НЛТУ України. 2009. Вип. 17.3. С. 260–262.
23. Веснин В. Р. Менеджмент: учебник. 3-еизд. Москва: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. 512 с.
24. Минцберг Г. Стратегический процес: концепции, проблемы, решения. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 684 с.

25. Наливайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку. Київ. : КНЕУ, 2010. 227 с.
26. Галушкіна Т. П. Економіка природокористування. Харків: Бурун Книга, 2009. 480 с.
27. Панченко А. І. Узагальнення моделі статистичної оцінки основних показників діяльності підприємства. Фінанси України. 2005. № 3. С. 133–137.
28. Хрущ Н. А. Стратегії компанії: механізми формування та адаптації в сучасному інвестиційному середовищі. Фінанси України. 2010. № 8. С. 45—52.
29. Цигилик І. І. Роль аналізу фінансової діяльності в системі стратегічного управління. Економіка. Фінанси. Право. 2010. № 7. С. 9-14.
30. Офіційний сайт компанії ПрАТ «Запоріжтрансформатор» URL: <http://www.ztr.ua/ua/company> (дата звернення: 12.11.2021)
31. Сіліна І.В., Сорока І.П. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії промислового підприємства. Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2021 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя : Наук. ред. Н.Г. Метеленко. ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут, 2021. 453 с.
32. Воробьев А.В., Леонтьев В.Е. Анализ подхода к разработке финансовой стратегии предприятия, основанного на общей управленческой парадигме. Управление экономическими системами. 2011. № 34. URL: <http://www.uecs.ru/uecs> 34 342011/item/70220111019060642 (дата звернення: 25.05.2021).

